

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ & ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΕΘΝΩΝ, ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ & ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
Π.Μ.Σ. ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ, ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ & ΤΡΑΠΕΖΙΚΟΥ ΔΙΚΑΙΟΥ

Διπλωματική Εργασία:

**Η ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ
ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ:**

**Η ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΤΗΣ "SOLVENCY II" ΚΑΙ ΤΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ
ΤΗΣ IAIS**

Ειρήνη Δ. Κανέλλου

(Α.Μ.: 1213Μ056)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΛ. ΓΚΟΡΤΣΟΣ

Αθήνα, Σεπτέμβριος 2015

Περίληψη:

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανάδειξη της αλληλεπίδρασης στο σχηματισμό του κανονιστικού πλαισίου για την εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης μεταξύ αφενός των διεθνών προτύπων που διαμορφώνονται στο πλαίσιο της IAIS, αφετέρου των κανόνων που διαμορφώνονται στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Προς ανάδειξη της αλληλεπίδρασης αυτής, η μελέτη διαρθρώνεται σε δύο ενότητες: στην *πρώτη ενότητα* παρουσιάζονται (1) οι δικαιολογητικές βάσεις της ρυθμιστικής παρέμβασης, (2) το θεμικό περιβάλλον στο οποίο διαμορφώνεται το εν λόγω κανονιστικό πλαίσιο και (3) η νομική φύση και εξέλιξη των σχετικών διεθνών προτύπων και ευρωπαϊκών κανόνων· στη *δεύτερη ενότητα* επιδιώκεται να αναδειχθούν οι ομοιότητες και διαφορές των κανόνων της Solvency II και των «Βασικών Ασφαλιστικών Αρχών» (ICPs) της IAIS όσον αφορά στη μικρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση των μεμονωμένων ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων. Η συγκριτική αυτή μελέτη λαμβάνει χώρα σε τρία επίπεδα βάσει των απαιτήσεων που τίθενται: (1) ποσοτικές απαιτήσεις, (2) ποιοτικές απαιτήσεις και (3) απαιτήσεις διαφάνειας.

Abstract:

This study aims to present the interaction between international standards provided in the framework of IAIS and the law formed in European Union regarding the regulation of private insurance. The study is structured in two sections: the *first section* clarifies (1) the rationale for regulation in private insurance, (2) the institutional framework for the formation of these norms, and (3) the legal nature and development of the relevant international standards and European law; the *second section* deals with similarities and differences between Solvency II and ICPs regarding micro-prudential regulation of individual insurance and reinsurance undertakings. This comparative study is developed at three levels based on the requirements set: (1) qualitative requirements, (2) quantitative requirements, and (3) reporting and transparency requirements.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

<i>Κατάλογος Πινάκων και Διαγραμμάτων</i>	6
<i>Συντομογραφίες</i>	7
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	9

ΕΝΟΤΗΤΑ I:

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

1. Η ΑΝΑΓΚΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ	12
1.1. Η διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα για την παροχή ιδιωτικής ασφάλισης και αντασφάλισης	13
<i>1.1.1. Οι μη χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι φορείς ιδιωτικής ασφάλισης</i>	13
<i>1.1.2. Οι χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις</i>	15
1.2. Η διασφάλιση της προστασίας των συμφερόντων των ασφαλισμένων και των λοιπών δικαιούχων	20
<i>1.2.1. Η πληροφοριακή ασυμμετρία</i>	20
<i>1.2.2. Η μειωμένη διαπραγματευτική ικανότητα του ασφαλισμένου έναντι της ασφαλιστικής επιχείρησης</i>	22
2. Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	24
2.1. Το διεθνές θεσμικό πλαίσιο	24
<i>2.1.1. Τα τέσσερα επίπεδα της διεθνούς θεσμικής αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος</i>	24
<i>2.1.2. Ειδικά: η Διεθνής Ένωσης Ασφαλιστικών Εποπτικών Αρχών (‘IAIS’) ....</i>	29
2.2. Το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο	34
<i>2.2.1. Από την «Επιτροπή Lamfalussy» στην «Επιτροπή de Larosiere»</i>	34
<i>2.2.2. Ειδικά: η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (‘ΕΙΟΡΑ’)</i>	37
3. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ	40
3.1. Το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο	40
<i>3.1.1. Το ‘ήπιο δίκαιο’ της IAIS</i>	40
<i>3.1.2. Ειδικά: οι Βασικές Ασφαλιστικές Αρχές (‘ICPs’)</i>	45
3.2. Το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο	48
<i>3.2.1. Τα τρία στάδια διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού ασφαλιστικού δικαίου</i>	48
<i>3.2.2. Από τη ‘Solvency I’ στη ‘Solvency II’</i>	52

ΕΝΟΤΗΤΑ II:

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΙΚΡΟ-ΠΡΟΔΗΠΤΙΚΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

1. ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	57
1.1. Η αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και οι τεχνικές προβλέψεις	57
1.1.1. Η αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού κατά τη Solvency II (άρθρο 75) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 14.0-14.5).....	57
1.1.2. Οι τεχνικές προβλέψεις κατά τη Solvency II (άρθρα 76-86) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 14.7-14.11).....	60
1.2. Ο καθορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων και οι επενδύσεις των στοιχείων του ενεργητικού	64
1.2.1. Ο καθορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων κατά τη Solvency II (άρθρα 100-131) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 17)	64
1.2.2. Οι επενδύσεις των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων κατά τη Solvency II (άρθρα 132-135) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 15)	68
2. ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	72
2.1. Η διακυβέρνηση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων και η καταλληλότητα των προσώπων που διοικούν	72
2.1.1. Η διακυβέρνηση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων κατά τη 'Solvency II' (άρθρα 41-43) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 7)	72
2.1.2. Η καταλληλότητα των προσώπων που διοικούν κατά τη 'Solvency II' (άρθρο 42) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 5).....	73
2.2. Η διαχείριση κινδύνων και το εσωτερικό σύστημα ελέγχου	75
2.2.1. Η διαχείριση κινδύνων από τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά τη Solvency II (άρθρα 44-45) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 8, 16).....	75
2.2.2. Το εσωτερικό σύστημα ελέγχου κατά τη Solvency II (άρθρο 46) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 8).....	77
3. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ: Η ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΟΠΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	78
3.1. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων φερεγγυότητας	78
3.1.1. Τα απαιτούμενα προς δημοσιοποίηση στοιχεία κατά τη Solvency II (άρθρο 51) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 20).....	78
3.1.2. Τα μη απαιτούμενα προς δημοσιοποίηση στοιχεία κατά τη Solvency II (άρθρο 53) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 20.0.19 & 20.0.20)	79
3.2. Η υποβολή στοιχείων στις εποπτικές αρχές	80
3.2.1. Τα υποβαλλόμενα στις εποπτικές αρχές στοιχεία κατά τη Solvency II (άρθρο 35) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 9.4-9.6).....	80

3.2.2. Η διαδικασία αξιολόγησης των στοιχείων από την εποπτική αρχή κατά τη Solvency II (άρθρο 36) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 9.6, 9.9)	81
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	84
ΠΗΓΕΣ	86
<i>Πρωτογενείς πηγές</i>	86
<i>Δευτερογενείς πηγές</i>	91
<i>Ηλεκτρονικές διευθύνσεις</i>	97

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ & ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ		
Αριθ. Πίνακα	Τίτλος Πίνακα	Σελίδες
Πίνακας 1	Δικαιολογητικές Βάσεις Ρυθμιστικής Παρέμβασης στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης	23
Πίνακας 2	Κατηγορίες Βασικών Ασφαλιστικών Αρχών ('ICPs')	47
Πίνακας 3	Ευρωπαϊκές Οδηγίες για την Ιδιωτική Ασφάλιση	56
Πίνακας 4	Πίνακας Αντιστοίχισης Διατάξεων Solvency II και IAIS ICPs	83
Διάγραμμα 1	Η αρχιτεκτονική των προτύπων της IAIS	44
Διάγραμμα 2	Ο ισολογισμός ασφαλιστικής/αντασφαλιστικής επιχείρησης σύμφωνα με τις ICPs	71
Διάγραμμα 3	Ο ισολογισμός ασφαλιστικής/αντασφαλιστικής επιχείρησης σύμφωνα με τη Solvency II	71

Συντομογραφίες

A2ii	Access to Insurance Initiative
BCBS	Basel Committee on Banking Supervision
BCR	Basic Capital Requirements for Global Systemically Important Insurers
BIS	Bank for International Settlements
CEBS	Committee of European Banking Supervisors
CEIOPS	Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors
CESR	Committee of European Securities Regulators
DSOP	Draft Statement of Principles
ECOFIN	Economic and Financial Affairs Council
EIOPA	European Insurance and Occupational Pensions Authority
EIOPC	European Insurance and Occupational Pensions Committee
ERM	Enterprise Risk Management
ESAs	European Supervisory Authorities
ESC	European Securities Committee
ESFS	European System of Financial Supervision
FATF	Financial Action Task Force
FIO	Federal Insurance Office
FSAP	Financial Sector Assessment Program
FSB	Financial Stability Board
FSB	Financial Stability Board
FSF	Financial Stability Forum
G-SIBs	Global Systemically Important Banks
G-SIFIs	Globally Systemically Important Financial Institutions
G-SIIs	Global Systemically Important Insurers
HLA	Higher Loss Absorbency Principles
IAIGs	Internationally Active Insurance Groups
IAIS	International Association of Insurance Supervisors
IASB	International Accounting Standards Board
IASC	International Accounting Standards Committee
ICPs	Insurance Core Principles
ICS	Insurance Capital Standard
ICS	Internal Control System
IFRS	International Financial Reporting Standards
IFSB	Islamic Financial Services Board

IGFE	International Gateway for Financial Education –
IMF	International Monetary Fund
INFE	International Network on Financial Education –
IOSCO	International Organization of Securities Commissions
ITS	Implementing Technical Standards
JWG	Joint Working Group
NAIC	National Association of Insurance Commissioners
NCAs	National Competent Authorities
ORSA	Own Risk and Solvency Assessment
QIS	Quantitative Impact Studies
SARP	Self-Assessment and Peer Review
ΟΟΣΑ	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ΣΕΚ	Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
ΣΛΕΕ	Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση του 2007,¹ η οποία εξαπλώθηκε με γοργούς ρυθμούς και επηρέασε ολόκληρη τη διεθνή κοινότητα, ανέδειξε την ανάγκη για ουσιαστικές μεταρρυθμίσεις στο σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Σημαντική ήταν η επιρροή της κρίσης στον κλάδο της ιδιωτικής ασφάλισης, όπου παρατηρήθηκε μαζική ανάκληση αδειών ασφαλιστικών επιχειρήσεων καθώς και κρατικές παρεμβάσεις διάσωσης, με χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτό της AIG. Το φαινόμενο υπήρξε έντονο και σε εθνικό επίπεδο, όπου σημειώθηκε το κλείσιμο ακόμη και των μεγαλύτερων ασφαλιστικών επιχειρήσεων της ελληνικής ασφαλιστικής αγοράς, ιδίως κατά την περίοδο από το 2009 μέχρι τις αρχές του 2010.²

Η ανάγκη επαναφοράς σε φερεγγυότητα,³ κατά την περίοδο μετά την κρίση, υπήρξε εντονότερη από ποτέ. Η έννοια, άλλωστε, της αφερεγγυότητας συνδέθηκε άρρηκτα με τη διαδικασία της πτώχευσης, για την οποία ομολογουμένως επικρατούσε μία γενική αποστροφή.⁴ Στο σημερινό δε διεθνές οικονομικό περιβάλλον, το οποίο χαρακτηρίζεται από μεγάλη κινητικότητα των κεφαλαίων και έντονη αλληλεξάρτηση των χρηματοπιστωτικών κλάδων, ο κλονισμός της οικονομικής φερεγγυότητας μίας ασφαλιστικής επιχείρησης δημιουργεί αναπόφευκτα τριγμούς στο σύνολο της αγοράς, όχι μόνο της ασφαλιστικής αλλά της εν γένει χρηματοπιστωτικής. Προς ενίσχυση, λοιπόν, της φερεγγυότητας των επιχειρήσεων ιδιωτικής ασφάλισης και προς αποκατάσταση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αναλήφθηκαν πρωτοβουλίες για την υιοθέτηση ενός μεγάλου αριθμού μέτρων ρυθμιστικής παρέμβασης τόσο σε μικροοικονομικό όσο και μακροοικονομικό επίπεδο.

Η διαμόρφωση των διεθνών κανόνων και προτύπων της ιδιωτικής ασφάλισης αποτελεί ένα σχετικά πρόσφατο φαινόμενο, ιδίως σε σύγκριση με τη διαμόρφωση των αντίστοιχων κανόνων των λοιπών κλάδων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Ο τοπικός χαρακτήρας των ασφαλιστικών αγορών σταδιακά αντικαταστάθηκε από την ανάγκη για διεθνή ασφάλιση η οποία με τη σειρά της έφερε στο προσκήνιο την ανάγκη για δημιουργία κανόνων που θα εφαρμόζονται πέραν των κρατικών ορίων. Παρατηρείται,

---

¹ Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση ξεκίνησε τον Αύγουστο του 2007 από τις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και πυροδοτήθηκε από τις διεθνές αγορές τιτλοποιημένων στεγαστικών δανείων, τα οποία είχαν δοθεί σε οφειλέτες μειωμένης φερεγγυότητας. Η κορύφωση δε της κρίσης επήλθε με την κατάρρευση της αμερικανικής επενδυτικής τράπεζας Lehman Brothers.

² Το κλείσιμο ασφαλιστικών επιχειρήσεων στην Ελλάδα οδήγησε πολλούς ασφαλισμένους που είχαν απολέσει την ασφαλιστική τους κάλυψη να στραφούν δικαστικώς κατά του Ελληνικού Δημοσίου για πλημμελή εποπτεία από την αρμόδια εποπτική αρχή. Ιδίως ως προς την ΑΣΠΙΣ ΠΡΟΝΟΙΑ, η άσκηση αγωγών από τους ασφαλισμένους είχε ως βάση την επί σειρά ετών απόκρυψη και παραποίηση στοιχείων εκ μέρους των εποπτικών αρχών. Βλ. σχετικά **Φλόρο (2012)**, σελ. 2 επ.

³ Η έννοια της «επαναφοράς σε φερεγγυότητα» ("resolvency proceeding") χρησιμοποιήθηκε από τον καθηγητή Christoph Paulus, στο πλαίσιο της ιδέας του για την δημιουργία ενός μοντέλου επαναφοράς σε φερεγγυότητα όπου ένα Δικαστήριο εμπειρογνομόνων θα αποφασίζει επί της κρατικής αφερεγγυότητας, με την προσφυγή σε αυτό του ενδιαφερόμενου κράτους και των πιστωτών του. Το μοντέλο εμπνέεται από το αμερικανικό πτωχευτικό δίκαιο (Κεφάλαιο 11) και στοχεύει να αποτελέσει μία βάση για διαπραγματεύσεις ανάμεσα στους ενδιαφερόμενους, ήτοι ανάμεσα στον οφειλέτη – κράτος και στους δανειστές, με την πρόσθετη, ωστόσο, συμμετοχή των δικαστών. Βλ. σχετικά **Paulus (2014)**, σελ. 273-283.

⁴ Η φοβία της αφερεγγυότητας και το στίγμα της πτώχευσης έγινε αισθητή ακόμη και στις ΗΠΑ, όπου η προσφυγή σε αιτήσεις πτωχεύσεως αποτελούσε σχεδόν καθημερινό φαινόμενο. Βλ. σχετικά **Skeel (2009)**, σελ. 333-351.

συνεπώς, ότι η ρυθμιστική παρέμβαση τα τελευταία χρόνια δεν διαμορφώνεται στους κόλπους των κρατών, αλλά αντιθέτως, οι πρωτοβουλίες λαμβάνονται σε διεθνές ή περιφερειακό επίπεδο, για να μεταφερθούν στη συνέχεια στο εσωτερικό των κρατών. Η πολύπλευρη αυτή ρυθμιστική διαδικασία γεννά αλληλεπιδράσεις στη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου που καλούνται να εφαρμόσουν οι επιχειρήσεις ιδιωτικής ασφάλισης.

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανάδειξη των αλληλεπιδράσεων στο σχηματισμό του κανονιστικού πλαισίου για την εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης μεταξύ αφενός των διεθνών προτύπων που διαμορφώνονται στο πλαίσιο της IAIS, αφετέρου των κανόνων που διαμορφώνονται στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία και διαθέτει το πιο ανεπτυγμένο ρυθμιστικό πλαίσιο σε περιφερειακό επίπεδο. Προς ανάδειξη αυτής της αλληλεπίδρασης, κρίνεται σκόπιμη σε ένα *πρώτο επίπεδο* η παρουσίαση του ευρύτερου περιβάλλοντος στο οποίο διαμορφώνεται το κανονιστικό πλαίσιο για την εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης (**υπό Ενότητα I**), με την παρουσίαση των δικαιολογητικών βάσεων της ρυθμιστικής παρέμβασης στην ιδιωτική ασφάλιση (**υπό 1**), των θεσμών που εμπλέκονται στην υιοθέτηση των νέων κανόνων (**υπό 2**) και του ίδιου του υιοθετηθέντος κανονιστικού πλαισίου, όπως ισχύει σήμερα (**υπό 3**).

Σε ένα *δεύτερο επίπεδο*, επιδιώκεται η παράλληλη και συνθετική εξέταση των κανόνων εποπτείας ιδιωτικής ασφάλισης και συγκεκριμένα των κανόνων μικρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας των μεμονωμένων ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων,⁵ όπως εισάγονται με την ευρωπαϊκή οδηγία Solvency II και τις αρχές της IAIS (**υπό Ενότητα II**). Η εξέταση δε των κανόνων αυτών διαμορφώνεται σε τρία επίπεδα, τα οποία καθορίζονται βάσει των απαιτήσεων που θέτουν: α) ποσοτικές απαιτήσεις (**υπό 1**), β) ποιοτικές απαιτήσεις (**υπό 2**) και γ) απαιτήσεις διαφάνειας (**υπό 3**).

Διευκρινίζεται ότι αντικείμενο της παρούσας μελέτης δεν αποτελούν οι ρυθμιστικές απαιτήσεις διακυβέρνησης σε επίπεδο ομίλου, ούτε η μακρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση, χωρίς να παραγνωρίζεται βέβαια η ιδιαίτερη σημασία τους και το γεγονός ότι οι κανόνες τους βρίσκονται σε στάδιο διαμόρφωσης τα τελευταία χρόνια ένεκα ιδίως του αυξημένου συστημικού κινδύνου.

---

⁵ Όπου στο παρόν κείμενο γίνεται αναφορά σε επιχείρηση μόνο, εννοείται ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση.

ΕΝΟΤΗΤΑ Ι :

Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η ιδιωτική ασφάλιση μαζί με τον τραπεζικό τομέα και την κεφαλαιαγορά αποτελούν τους τρεις⁶ βασικούς τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος.⁷ Ως φορείς παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών,⁸ οι τρεις κλάδοι του χρηματοπιστωτικού συστήματος διατηρούν κοινά χαρακτηριστικά που έχουν οδηγήσει στη συχνά από κοινού συστηματική τους μελέτη.⁹ Ένα από τα κοινά χαρακτηριστικά των τριών κλάδων αποτέλεσε η ανάγκη για την ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία τους.

Ρυθμιστική παρέμβαση νοείται η υιοθέτηση νομοθετικών, διοικητικών ή κανονιστικών διατάξεων μέσω των οποίων επιβάλλεται σε φορείς παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και σε αγορές συγκεκριμένη συμπεριφορά ή συγκεκριμένη απαγόρευση για την ικανοποίηση ενός συγκεκριμένου αιτήματος.¹⁰ *Εποπτεία* νοείται η παρακολούθηση και ο έλεγχος των φορέων παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών και των αγορών ως προς το εάν συμμορφώνονται στο κανονιστικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί από τη ρυθμιστική παρέμβαση.¹¹ Παρά τη βασική διαφοροποίηση που υφίσταται μεταξύ ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας,¹² υπάρχει πλήρης αλληλεξάρτηση και αλληλεπίδραση μεταξύ των δύο εννοιών, καθώς ρυθμιστική παρέμβαση χωρίς έλεγχο και εφαρμογή των κανόνων που συνθέτουν το ρυθμιστικό πλαίσιο καθίσταται αναποτελεσματική, η δε εποπτεία καθίσταται άνευ αντικειμένου χωρίς την ύπαρξη ρυθμιστικού πλαισίου.¹³

Στην παρούσα ενότητα επιδιώκεται η παρουσίαση του διεθνούς και ευρωπαϊκού περιβάλλοντος διαμόρφωσης της ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας της ιδιωτικής ασφάλισης και συγκεκριμένα της ανάγκης για ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία

---

⁶ Ο τέταρτος βασικός τομέας του χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι τα συστήματα πληρωμών και διακανονισμού - βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 106 - 107.

⁷ Στην παρούσα μελέτη χρησιμοποιείται ο όρος «χρηματοπιστωτικό σύστημα», με τον οποίο αποδίδεται στην ελληνική γλώσσα ο όρος “financial system” (βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 7, υποσημ. 2) χωρίς να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι ο ίδιος όρος αποδίδεται από αρκετούς συγγραφείς ως «χρηματοοικονομικό σύστημα» (βλ. ενδεικτικά **Χατζηεμμανουήλ (2008)**, σελ. 3-13).

⁸ Για την έννοια της «χρηματοπιστωτικής υπηρεσίας» (“financial service”) βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 35 επ., όπου «χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες» καλούνται οι υπηρεσίες που παρέχουν οι διάφορες κατηγορίες φορέων που δραστηριοποιούνται στο πλαίσιο λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών συστημάτων και των υποδομών τους.

⁹ Υποστηρίζεται μάλιστα έντονα την τελευταία δεκαετία ότι οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ των τομέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος έχουν ατονίσει. Η θέση αυτή άλλωστε, ενισχύεται από το μοντέλο της ενιαίας εποπτικής αρχής που έχει υιοθετηθεί από κράτη με ισχυρά χρηματοπιστωτικά συστήματα (μεταξύ άλλων Μεγ. Βρετανία, Γερμανία και Ιαπωνία). Βλ. σχετικά **Χατζηεμμανουήλ (2008)**, σελ. 7.

¹⁰ Για τον ως άνω ορισμό της ρυθμιστικής παρέμβασης βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 50.

¹¹ *Ibid.*

¹² Για μία συνοπτική παρουσίαση των εννοιών ρύθμισης και εποπτείας, της μεταξύ τους σχέσης και της ορολογικής σύγχυσης που συχνά δημιουργείται βλ. μεταξύ άλλων **Φλώρο (2012)**, σελ. 35-38.

¹³ Βλ. **Monkiewicz (2013)**, σελ. 183, όπου με σκοπό την ανάδειξη της αλληλεξάρτησής τους, ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία παρομοιάζονται με «δίδυμα αδέρφια» (“twin brothers”).

(υπό 1), των θεσμών που διαμορφώνουν τη ρυθμιστική παρέμβαση (υπό 2) καθώς και των κανόνων που παράγονται ως προϊόν αυτής της ρυθμιστικής παρέμβασης και διέπουν την εποπτεία των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων (υπό 3).

1. Η ΑΝΑΓΚΗ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Η έκταση της ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας, πέραν της διαβάθμισής της ανά περιοχή¹⁴ και ανά περίοδο,¹⁵ φαίνεται να διαφοροποιείται αισθητά και ανά τομέα¹⁶ του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Η ρυθμιστική παρέμβαση στον τραπεζικό τομέα και στην κεφαλαιαγορά προηγήθηκε χρονικά και υπήρξε εντονότερη σε σύγκριση με αυτή στην ιδιωτική ασφάλιση, η οποία διαμορφώθηκε σταδιακά.

Παρά τις όποιες διαφοροποιήσεις μεταξύ των κλάδων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η ανάγκη για ρυθμιστική παρέμβαση είναι υπαρκτή και βασίζεται σε μία σειρά από αίτια, τα οποία διαφοροποιούνται συνεχώς λόγω του δυναμικού χαρακτήρα της χρηματοπιστωτικής αγοράς. Οι δικαιολογητικές βάσεις συνεπώς της ρυθμιστικής παρέμβασης εξελίσσονται, γεγονός που καθιστά αδύνατη την αποκλειστική τους απarıθμηση. Αδιαμφισβήτητες, ωστόσο, είναι δύο κοινές δικαιολογητικές βάσεις σε όλους τους τομείς χρηματοπιστωτικού συστήματος, το περιεχόμενο των οποίων βέβαια διαμορφώνεται ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε τομέα. Πρόκειται αφενός για τη διασφάλιση της σταθερότητας του τομέα για την παροχή ιδιωτικής ασφάλισης και αντασφάλισης και εν γένει του χρηματοπιστωτικού συστήματος (υπό 1.1.), αφετέρου για την προστασία των καταναλωτών των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, εν προκειμένω των ασφαλισμένων (υπό 1.2.).

---

¹⁴ Η ρυθμιστική παρέμβαση στα οικονομικά ανεπτυγμένα κράτη φέρει πολλαπλές διαφοροποιήσεις από την αντίστοιχη παρέμβαση στα οικονομικά λιγότερο ανεπτυγμένα κράτη (βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 51). Οι διαφοροποιήσεις αυτές άλλωστε μπορούν να εντοπιστούν ακόμη και εντός του ίδιου κράτους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι ΗΠΑ, όπου η κάθε πολιτεία διατηρεί τη δική της ρυθμιστική και εποπτική αρχή ιδιωτικής ασφάλισης, λειτουργώντας ανεξάρτητα από τη National Association of Insurance Commissioners (NAIC), η οποία δεν συνιστά ομοσπονδιακή αρχή, με αποτέλεσμα το κανονιστικό πλαίσιο ρυθμιστικής παρέμβασης να διαφοροποιείται έντονα από το Βορρά μέχρι το Νότο (βλ. σχετικά **Brown (2009)**, σελ. 972-988, όπου παρουσιάζεται μία συνοπτική ιστορική προσέγγιση των αιτιών που οδήγησαν τις ΗΠΑ στη διατήρηση των πολιτειακών ρυθμιστικών αρχών καθώς και η προσπάθεια που γίνεται τα τελευταία χρόνια για την επίτευξη ρυθμιστικής ενότητας στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης, χωρίς τα επιθυμητά αποτελέσματα).

¹⁵ Η ρυθμιστική παρέμβαση μετά από μία περίοδο κρίσης είναι εντονότερη σε σύγκριση με την προ κρίσης περίοδο.

¹⁶ Η άποψη που έχει κατά καιρούς διατυπωθεί ότι οι τρεις κλάδοι του χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτελούν μία ενιαία αλληλένδετη βιομηχανία και ότι η ρύθμιση του τραπεζικού συστήματος μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πρότυπο για τη ρύθμιση του ασφαλιστικού τομέα έχει δεχθεί πολλαπλές κριτικές ιδίως από τον κλάδο της ιδιωτικής ασφάλισης, ο οποίος υποστηρίζει την ιδιαιτερότητα του κάθε τομέα και την ανάγκη εκπλήρωσης διαφορετικών αναγκών. Βλ. σχετικά την έκθεση της **Insurance Europe (2014)**, ευρωπαϊκής ομοσπονδίας η οποία εκπροσωπεί ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις που συγκεντρώνουν το 95% των ασφαλιστρών στην Ευρώπη. Με την έκθεση αυτή, επιχειρείται να αναδειχθεί η ανάγκη των ασφαλιστικών επιχειρήσεων να διέπονται από ένα διαφοροποιημένο ρυθμιστικό πλαίσιο σε σύγκριση με αυτό των τραπεζών, πλαίσιο που θα ανταποκρίνεται στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κινδύνου που αντιμετωπίζει ο συγκεκριμένος κλάδος.

1.1. Η διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού τομέα για την παροχή ιδιωτικής ασφάλισης και αντασφάλισης

Η διασφάλιση της σταθερότητας του τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης και αντασφάλισης αποτελεί επιμέρους αίτημα διασφάλισης της σταθερότητας του συνόλου του χρηματοπιστωτικού συστήματος, το οποίο συνιστά θεμελιώδες αίτημα ρυθμιστικής παρέμβασης για όλους τους χρηματοπιστωτικούς κλάδους. Κρίσιμο στοιχείο για την επίτευξη αυτού του αιτήματος αποτελεί ο εντοπισμός των βασικών πηγών κινδύνου που μπορούν να προκαλέσουν την αστάθεια σε μικρο-προληπτικό και μακρο-προληπτικό επίπεδο και να οδηγήσουν μέχρι και στην εξάλειψη της εμπιστοσύνης των θετικών αποταμιευτών¹⁷ έναντι των επιχειρήσεων που παρέχουν ασφαλιστικές υπηρεσίες.¹⁸ Στους κινδύνους αυτούς εντάσσονται τόσο οι μη χρηματοπιστωτικοί (υπό 1.1.1.) όσο και οι χρηματοπιστωτικοί (υπό 1.1.2.).

1.1.1. Οι μη χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι¹⁹ στους οποίους εκτίθενται οι φορείς ιδιωτικής ασφάλισης

Στους μη χρηματοπιστωτικούς κινδύνους εντάσσονται αφενός ο λειτουργικός κίνδυνος (ι), αφετέρου ο κίνδυνος ασφάλισης (ιι).

(ι) Ο **λειτουργικός κίνδυνος** (“operational risk”), η έννοια του οποίου δεν διαφοροποιείται από τους λοιπούς κλάδους του χρηματοπιστωτικού συστήματος,²⁰ αφορά το ενδεχόμενο επέλευσης ζημιών είτε από ανεπαρκείς ή εσφαλμένες εσωτερικές διαδικασίες που μπορεί να οφείλονται στην ανεπάρκεια των λειτουργικών συστημάτων ή σε ανθρώπινο παράγοντα, είτε λόγω δυσμενών εξωτερικών παραγόντων.²¹ Στην έννοια του λειτουργικού κινδύνου,²² συμπεριλαμβάνεται ο νομικός κίνδυνος, ενώ

---

¹⁷ Ως θετικοί αποταμιευτές νοούνται οι οικονομικές μονάδες που προσφέρουν το προς αποταμίευση διαθέσιμο εισόδημα ή την προς αποταμίευση διαθέσιμη περιουσία τους (βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 8). Στην ιδιωτική ασφάλιση, τους θετικούς αποταμιευτές αποτελούν οι ασφαλισμένοι, οι οποίοι προσφέρουν το εισόδημά τους στην ασφαλιστική επιχείρηση υπό τη μορφή ασφαλιστρού. Οι δε ασφαλιστικές επιχειρήσεις αναλαμβάνουν την υποχρέωση είτε να πληρώσουν στον ασφαλισμένο ένα προκαθορισμένο ποσό (ασφάλιση ζωής, συνταξιοδοτικό πρόγραμμα) είτε να αποκαταστήσουν συγκεκριμένη ζημία του ασφαλισμένου (ασφάλιση ζημιών, ασφάλιση ατυχημάτων και ασθενειών) (βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 23).

¹⁸ Κατά κανόνα, στις ασφαλιστικές υπηρεσίες, οι οποίες αποτελούν επιμέρους κατηγορία των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που παρέχονται από ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις στο πλαίσιο της έμμεσης χρηματοδότησης, εντάσσονται α) οι υπηρεσίες άμεσης ασφάλισης ζωής και ζημιών, β) οι υπηρεσίες αντασφάλισης, γ) οι υπηρεσίες ασφαλιστικής διαμεσολάβησης (μεσιτεία, πρακτορεία κλπ.) και οι βοηθητικές στον ασφαλιστικό τομέα υπηρεσίες, όπως η παροχή συμβουλών (βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 40, υποσημ. 86).

¹⁹ Για την κατηγοριοποίηση των κινδύνων στους οποίους εκτίθενται οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, βλ. μεταξύ άλλων **Baltensperger, Buomberger, Iuppa, Keller and Wicki (2008)**, σελ. 4.

²⁰ Για την έννοια του λειτουργικού κινδύνου στο τραπεζικό σύστημα βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 83.

²¹ Π.χ. πυρκαγιά, πλημμύρα, σεισμός.

²² Για την έννοια του λειτουργικού κινδύνου στον ασφαλιστικό τομέα, αξίζει να σημειωθούν οι ορισμοί που δίδονται από το ευρωπαϊκό και διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο, που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας εργασίας. Στο άρθρο 13, αριθ. 33 της **Οδηγίας 2009/138/ΕΚ (εφεξής Solvency II)**, ο λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως «ο κίνδυνος εμφάνισης ζημιών λόγω ακατάλληλων ή προβληματικών εσωτερικών διαδικασιών, ή λόγω ακατάλληλου ή προβληματικού

αποκλείονται κίνδυνοι που απορρέουν από στρατηγικές αποφάσεις καθώς και οι κίνδυνοι φήμης.²³

(u) Σε αντίθεση με το λειτουργικό κίνδυνο που συναντάται σε όλους τους τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος, υπάρχει μία ειδική κατηγορία κινδύνου, στην οποία εκτίθενται αποκλειστικά οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις. Πρόκειται για τον **κίνδυνο ασφάλισης** (“insurance or underwriting risk”) που αφορά σε ζημιές στα στοιχεία του παθητικού μίας ασφαλιστικής και αντασφαλιστικής επιχείρησης.²⁴ Συγκεκριμένα, ο κίνδυνος ασφάλισης αφορά σε κίνδυνο ζημίας ή δυσμενούς μεταβολής στην αξία των ασφαλιστικών υποχρεώσεων, λόγω ακατάλληλων παραδοχών κατά την τιμολόγηση σε μία δραστηριότητα ασφάλισης, οι οποίες προκλήθηκαν είτε από ανακριβή εκτίμηση των ασφαλιζόμενων κινδύνων είτε από μη προβλεπόμενες συνθήκες.²⁵ Η πρόβλεψη του συγκεκριμένου κινδύνου συνήθως είναι δυσχερής²⁶ και η πλήρης εξάλειψή του κρίνεται ακόμη και αδύνατη.²⁷

προσωπικού ή λόγω ακατάλληλων ή προβληματικών λειτουργικών συστημάτων ή εξωτερικών παραγόντων».

Στις Βασικές Ασφαλιστικές Αρχές (“Insurance Core Principles” - ICPs) της IAIS δεν συμπεριλαμβάνεται συγκεκριμένος ορισμός του λειτουργικού κινδύνου. Στο **Γλωσσάριο (Glossary) των αρχών της IAIS** (εφεξής **IAIS Glossary**) δίδεται ο ακόλουθος ορισμός: «*The risk arising from the inadequacy or failure of internal systems, personnel, procedures or controls leading to financial loss. Operational risk also includes custody risk*».

Σημειώνεται δε ότι εντός του κειμένου των ICPs αναφέρονται ενδεικτικά αιτίες που μπορούν να προκαλέσουν τον λειτουργικό κίνδυνο – βλ. ενδεικτικά **ICP 13.0.10**, όπου σημειώνεται ότι οι ανεπαρκείς συμβατικές ρυθμίσεις, η ανεπαρκής διοίκηση και πληροφορική των συστημάτων, ο αναποτελεσματικός εντοπισμός ενός συνόλου αξιώσεων για τις οποίες είναι δυνατή η διεκδίκηση μέσω επανείσπραξης καλυπτόμενη από πρόγραμμα αντασφάλισης, η αποτυχία είσπραξης ληξιπρόθεσμων απαιτήσεων και η εκπρόθεσμη αναφορά στους αντασφαλιστές αποτελούν ορισμένες από τις αιτίες πρόκλησης λειτουργικού κινδύνου.

²³ **Solvency II**, άρθρο 101, παρ. 4, β' εδάφιο.

²⁴ Για το λόγο αυτό άλλωστε, το **IAIS Glossary** ταυτίζει την έννοια του ασφαλιστικού κινδύνου (insurance risk) με τους τεχνικούς κινδύνους (technical risks). Ως τεχνικοί κίνδυνοι δε, ορίζονται οι κίνδυνοι που συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με τους τεχνικούς ή αναλογιστικούς υπολογισμούς των ασφαλιστρών και των τεχνικών προβλέψεων σε ασφαλίσεις ζημιών και ζωής (για την έννοια των τεχνικών προβλέψεων βλ. κατωτέρω υπό Ενότητα II), καθώς και οι κίνδυνοι που συνδέονται με λειτουργικά έξοδα και με αυξημένη ή μη συντονισμένη αύξηση αυτών.

²⁵ Αυτός είναι και ο ορισμός του ασφαλιστικού κινδύνου που δίδεται από τη **Solvency II**, άρθρο 13, σημ. 30. Στο **σχέδιο του ελληνικού νόμου** για την ενσωμάτωση της οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο, δίδεται ο ίδιος ορισμός με τον ασφαλιστικό κίνδυνο να ονομάζεται «κίνδυνος ανάληψης ασφαλίσεων» (άρθρο 3, αριθ. 30 σχεδίου νόμου).

²⁶ Η δυσχέρεια αυτή εντοπίζεται ιδίως α) στην ανάληψη μακροπρόθεσμων κινδύνων στην ισόβια ασφάλιση ζωής και σε μελλοντικούς κινδύνους στην ασφάλιση ζημιών που δεν μπορούσαν να προβλεφθούν κατά τη σύναψη του ασφαλιστηρίου συμβολαίου (π.χ. μη επανδρωμένα οχήματα/αεροσκάφη), β) στην ανάληψη κινδύνων από φυσικές καταστροφές με εκτεταμένες συνέπειες που δεν μπορούν να προβλεφθούν. Βλ. **Insurance Europe (2014)**, σελ. 24.

²⁷ *Ibid.*

1.1.2. Οι χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις

Οι χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι είναι αποτέλεσμα αφενός των απρόβλεπτων δυσμενών αλλαγών στις συνθήκες της αγοράς (κίνδυνος αγοράς) (i), αφετέρου των μετασχηματισμών στους οποίους προβαίνουν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις (κίνδυνος συγκέντρωσης, κίνδυνος αναντιστοιχίας μεταξύ ενεργητικού και παθητικού, πιστωτικός κίνδυνος, κίνδυνος ρευστότητας) (ii).

(i) Ο κίνδυνος αγοράς (“market risk”) μπορεί να προκληθεί εξαιτίας δυσμενούς μεταβολής στο επίπεδο και στη μεταβλητότητα των τιμών αγοράς των στοιχείων του ενεργητικού ή του παθητικού και των χρηματοπιστωτικών μέσων μίας ασφαλιστικής ή αντασφαλιστικής επιχείρησης.²⁸ Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αφορά στο σύνολο των ως άνω στοιχείων, οπότε γίνεται λόγος για γενικό κίνδυνο (general market risk) ή σε ένα στοιχείο μεμονωμένο, οπότε γίνεται λόγος για ειδικό κίνδυνο (“specific market risk”). Στον κίνδυνο αυτό εκτίθενται οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις ιδίως κατά την επενδυτική τους δραστηριότητα, η οποία εδράζεται στην ανάγκη επένδυσης των εισπραττόμενων ασφαλιστρών, μέχρι οι απαιτήσεις του παθητικού να καταστούν ληξιπρόθεσμες. Σε αντίθεση με τους λοιπούς κλάδους του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η επενδυτική δραστηριότητα των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων αποτελεί κύρια δραστηριότητα,²⁹ με αποτέλεσμα ο κίνδυνος αγοράς στην ιδιωτική ασφάλιση να εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στα στοιχεία του ενεργητικού των εν λόγω επιχειρήσεων.

(ii) Οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, στο πλαίσιο της λειτουργίας τους ως διαμεσολαβούντες χρηματοπιστωτικοί φορείς, προβαίνουν σε μια σειρά μετασχηματισμών, οι οποίοι αποτελούν βασική αιτία για την έκθεσή τους σε μία σειρά κινδύνων. Σε σύγκριση, βέβαια, με τον τραπεζικό τομέα, οι κίνδυνοι που ανακύπτουν στην ιδιωτική ασφάλιση ως προς τους μετασχηματισμούς είναι διαφορετικής μορφής, καθώς η διαμεσολάβηση στην ασφάλιση είναι ατελής, με τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να συναλλάσσονται άμεσα μόνον με τους θετικούς αποταμιευτές και όχι με τους αρνητικούς.³⁰

Η βασική δραστηριότητα των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων είναι η συγκέντρωση κινδύνων και ο μετασχηματισμός ενός κινδύνου που αντιμετωπίζει μεμονωμένα μία οικονομική μονάδα σε έναν κίνδυνο τον οποίο επωμίζεται ένας μεγάλος αριθμός θετικών αποταμιευτών. Ειδικότερα, η ιδιωτική ασφάλιση μετασχηματίζει ένα πιθανό μελλοντικό κίνδυνο μεγάλης έκτασης σε ένα μικρότερο κίνδυνο, με τη μορφή της περιοδικής πληρωμής των ασφαλιστρών³¹. Κατά

---

²⁸ Σύμφωνα με το άρθρο 13, αριθ. 31 της **Solvency II**, ως κίνδυνος αγοράς ορίζεται «ο κίνδυνος ζημίας ή δυσμενούς μεταβολής στη χρηματοοικονομική κατάσταση, που απορρέει, άμεσα ή έμμεσα, από τις διακυμάνσεις στο επίπεδο και στη μεταβλητότητα των αγοραίων τιμών των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων και των χρηματοπιστωτικών μέσων». Παρόμοιος είναι ο ορισμός που δίδεται από το **IAIS Glossary**, όπου ο κίνδυνος αγοράς ορίζεται «*The risk to an insurer's financial condition arising from movements in the level or volatility of market prices of assets, liabilities and financial instruments, whether on all investments as a whole (general market risk) or on an individual investment (specific market risk)*».

²⁹ Σε αντίθεση με τον τραπεζικό τομέα, όπου η κύρια δραστηριότητα των τραπεζών εντοπίζεται στην αποδοχή καταθέσεων και χορήγηση πιστώσεων.

³⁰ Βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 23, υποσημ. 42.

³¹ Ο ασφαλισμένος δηλαδή, πληρώνει το περιορισμένο ποσό του ασφαλιστρου, ώστε να μην απαιτηθεί να πληρώσει το άγνωστο και πιθανόν μεγάλο ποσό που αντιστοιχεί στο κόστος ενός μελλοντικού συμβάντος. Βλ. σχετικά **Insurance Europe (2014)**, σελ. 10.

τον μετασχηματισμό αυτό, η ιδιωτική ασφάλιση εκτίθεται στον *κίνδυνο συγκέντρωσης* (“concentration risk”), ο οποίος συνίσταται σε κίνδυνο με αρκετά σημαντική πιθανότητα ζημίας σε βαθμό που να απειλείται η φερεγγυότητα ή η χρηματοπιστωτική κατάσταση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων.³²

Ταυτόχρονα, μακροπρόθεσμα προϊόντα, όπως αυτά των ασφαλίσεων ζωής και των συνταξιοδοτικών προγραμμάτων, παρέχουν στις ασφαλιστικές εταιρείες διαθέσιμα κεφάλαια, τα οποία επιτρέπουν την επένδυσή τους σε χρηματοπιστωτικά μέσα και καταθέσεις ανάλογης διάρκειας. Από τον μετασχηματισμό αυτό δημιουργείται ο *κίνδυνος αναντιστοιχίας μεταξύ ενεργητικού και παθητικού* (“mismatching risk”),³³ δηλαδή κίνδυνος για ζημίες που μπορεί να προκληθούν όταν οι μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις προς τους αντισυμβαλλόμενους δεν αντιστοιχούν στα στοιχεία του ενεργητικού, τα οποία μπορεί να έχουν μεγαλύτερη μέση διάρκεια.³⁴ Για την αντιμετώπιση αυτού του κινδύνου αναγκαία κρίνεται η ρυθμιστική παρέμβαση που θέτει το κατάλληλο κανονιστικό πλαίσιο για τη διαχείριση των στοιχείων του ενεργητικού.

Υπάρχουν δύο ακόμη κατηγορίες κινδύνων που εντοπίζονται στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης, η έκθεση στους οποίους, ωστόσο, είναι αρκετά περιορισμένη στις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις σε σύγκριση με την έκθεση σε αυτούς των τραπεζών. Πρόκειται για τον *κίνδυνο ρευστότητας* και τον *πιστωτικό κίνδυνο*.

Ο *κίνδυνος ρευστότητας* (“liquidity risk”) ορίζεται ως ο κίνδυνος αδυναμίας μίας ασφαλιστικής και αντασφαλιστικής επιχείρησης να εκποιήσει επενδύσεις και άλλα περιουσιακά στοιχεία προκειμένου να προβεί στον διακανονισμό των οικονομικών της

---

³² Βλ. **Solvency II**, άρθρο 13, σημ. 35, όπου ως κίνδυνος συγκέντρωσης ορίζεται «όλες οι εκθέσεις στον κίνδυνο με αρκετά σημαντική πιθανότητα ζημίας, σε βαθμό που να απειλούν τη φερεγγυότητα ή τη χρηματοοικονομική κατάσταση ασφαλιστικών ή αντασφαλιστικών επιχειρήσεων». Στο **IAIS Glossary** δεν υπάρχει ορισμός του κινδύνου συγκέντρωσης. Στις **ICPs**, ωστόσο, υπάρχει αναφορά στον εν λόγω κίνδυνο. Αναφέρεται ενδεικτικά η αρχή **16.6.5** όπου προβλέπεται ότι ο κίνδυνος συγκέντρωσης απορρέει από την περιορισμένη διαθεσιμότητα των κατάλληλων εγχώριων επενδυτικών οχημάτων, ενώ σύμφωνα με την αρχή **17.17.8** συγκέντρωση κινδύνων σημαίνει ότι ορισμένοι κίνδυνοι αντισταθμίζονται ή αυξάνονται από άλλους κινδύνους.

³³ Στο **IAIS Glossary**, ο κίνδυνος αναντιστοιχίας (mismatching risk) ορίζεται ως «*The risk emerging when the future cash flows generated by assets do not coincide with (or do not cover) the cash flow demands of the corresponding liabilities in a suitable manner. (This would include Currency Risk)*». Στις **ICPs**, η έννοια του κινδύνου αναντιστοιχίας αναφέρεται στην αρχή **15.4.3** όπου αναγνωρίζεται ότι ο ασφαλιστής δεν είναι πάντα σε θέση να διατηρήσει μία θέση πλήρους αντιστοιχίας μεταξύ ενεργητικού και παθητικού, καθώς οι εισροές και εκροές του παθητικού είναι συχνά αβέβαιες, ενώ τα στοιχεία του ενεργητικού δεν έχουν πάντα τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά τα οποία θα οδηγήσουν σε πλήρη ταύτιση με τα αντίστοιχα στοιχεία του ενεργητικού. Αναγνωρίζεται συνεπώς η ύπαρξη του κινδύνου αναντιστοιχίας για την αντιμετώπιση του οποίου απαιτείται το κατάλληλο ρυθμιστικό πλαίσιο με τις αντίστοιχες τεχνικές προβλέψεις και η εποπτική παρέμβαση στην περίπτωση μη τήρησης αυτού. Στη **Solvency II**, δεν υπάρχει ορισμός του κινδύνου αναντιστοιχίας, γίνεται όμως αναφορά στο άρθρο 77β στην ανάγκη αντιστοιχίας μεταξύ περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

³⁴ Στον τραπεζικό τομέα, ο αντίστοιχος κίνδυνος μετασχηματισμού είναι αυτός που αφορά τη ληκτότητα των απαιτήσεων (maturity transformation), καθώς οι τράπεζες προβαίνουν σε μετατροπή βραχυχρόνιων υποχρεώσεων (π.χ. καταθέσεις όψεως) σε μακροχρόνιες απαιτήσεις (π.χ. στεγαστικά δάνεια) (βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 21).

υποχρεώσεων όταν αυτές καταστούν απαιτητές.³⁵ Ο κίνδυνος αυτός είναι σαφώς εντονότερος στον τραπεζικό τομέα, όπου παρατηρείται αναντιστοιχία μεταξύ των άμεσα αναλήψιμων καταθέσεων του παθητικού και των «μη ρευστών» τραπεζικών δανείων του ενεργητικού, τα οποία δεν είναι άμεσα επιστρεπτέα από τους λήπτες τους. Η έντονη αυτή αναντιστοιχία ενεργητικού και παθητικού δεν παρατηρείται στις ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, λόγω της ατελούς διαμεσολαβητικής δραστηριότητας, όπως ήδη αναφέρθηκε, με αποτέλεσμα η έκθεση στον κίνδυνο της ρευστότητας να είναι πιο περιορισμένη.³⁶

Ο **πιστωτικός κίνδυνος** (“credit risk”) ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημίας ή δυσμενούς μεταβολής στη χρηματοοικονομική κατάσταση, λόγω διακυμάνσεων στην πιστοληπτική κατάσταση των εκδοτών τίτλων, των αντισυμβαλλομένων και οποιωνδήποτε άλλων χρεωστών, στον οποίο οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις είναι εκτεθειμένες, με τη μορφή κινδύνου αθέτησης αντισυμβαλλομένου (“counterparty default risk”),³⁷ κινδύνου πιστωτικών περιθωρίων (“spread risk”),³⁸ ή συγκεντρώσεων κινδύνου αγοράς (“market risk concentrations”).³⁹ Ο πιστωτικός κίνδυνος είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τις τραπεζικές υπηρεσίες και ιδίως με την παροχή πιστώσεων, κατά την οποία οι τράπεζες προχωρούν σε εκτίμηση της πιστοληπτικής αξιοπιστίας των δανειοληπτών, ώστε να περιορίσουν την έκθεσή τους στον πιστωτικό κίνδυνο. Την στιγμή που κύρια πηγή του πιστωτικού κινδύνου στον τραπεζικό τομέα αποτελεί ο δανειολήπτης, στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης όπου

---

³⁵ Αυτός είναι και ο ορισμός του κινδύνου ρευστότητας που εμπεριέχεται στη **Solvency II**, άρθρο 13, αριθ. 34. Παρόμοιος άλλωστε είναι και ο ορισμός που δίδεται από το **IAIS Glossary**, όπου κίνδυνος ρευστότητας ορίζεται: “The risk that an insurer is unable to realise its investments and other assets in a timely manner in order to settle its financial obligations as they fall due”.

³⁶ Ο περιορισμός αυτού του κινδύνου στις ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις μπορεί να συνοψιστεί στους ακόλουθους λόγους: α) σε αντίθεση με τους καταθέτες, η πιθανότητα των ασφαλισμένων να προχωρήσουν σε μαζική ακύρωση των ασφαλιστικών τους συμβολαίων είναι αρκετά περιορισμένη, ακόμη και σε περιόδους αναταραχής στις αγορές, όπου η ασφάλεια που παρέχει ένα ασφαλιστήριο συμβόλαιο γίνεται ακόμη πιο αναγκαία, β) η πρόσβαση των ασφαλιστικών/αντασφαλιστικών επιχειρήσεων σε σταθερή χρηματοδοτική ροή είναι ευκολότερη, ιδίως λόγω των νέων ασφαλιστών, γ) η απουσία αντίστοιχης «διατραπεζικής αγοράς» στην ιδιωτική ασφάλιση περιορίζει το ενδεχόμενο της έκθεσης του συνόλου των ασφαλιστικών/αντασφαλιστικών επιχειρήσεων στον κίνδυνο ρευστότητας, όταν μία και μόνο επιχείρηση αντιμετωπίζει προβλήματα ρευστότητας – βλ. **Insurance Europe (2014)**, σελ. 29.

³⁷ Ο κίνδυνος αθέτησης του αντισυμβαλλομένου αντικατοπτρίζει πιθανές ζημίες λόγω μη αναμενόμενης αθέτησης, ή επιδείνωσης στην πιστωτική θέση των αντισυμβαλλομένων και οφειλετών των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων - **Solvency II**, άρθρο 105, παρ. 5δ.

³⁸ Ως κίνδυνος πιστωτικών περιθωρίων ορίζεται ο κίνδυνος της ευαισθησίας των αξιών των στοιχείων του ενεργητικού, του παθητικού και των χρηματοοικονομικών μέσων σε μεταβολές στο επίπεδο ή τη μεταβλητότητα των πιστωτικών περιθωρίων - **Solvency II**, άρθρο 105, παρ. 6.

³⁹ Αυτός είναι και ο ορισμός του πιστωτικού κινδύνου που εμπεριέχεται στη **Solvency II**, άρθρο 13, αριθ. 32. Παρόμοιος άλλωστε είναι και ο ορισμός που δίδεται από το **Γλωσσάριο της IAIS**, όπου πιστωτικός κίνδυνος ορίζεται: «*The risk of financial loss resulting from default or movements in the credit rating assignment of issuers of securities (in the insurer's investment portfolio), debtors (e.g. mortgagors), or counterparties (e.g. on reinsurance contracts, derivative contracts or deposits) and intermediaries, to whom the company has an exposure*». Όπως και στην περίπτωση του ορισμού που δίδεται από τη **Solvency II**, έτσι και το Γλωσσάριο συμπεριλαμβάνει στον πιστωτικό κίνδυνο α) τον κίνδυνο αθέτησης αντισυμβαλλομένου (“default risk”), β) τον κίνδυνο πιστωτικών περιθωρίων (“spread risk”) και γ) τον κίνδυνο συγκέντρωσης (“concentration risk”).

είναι αδύνατη η παροχή πιστώσεων, πηγές πιστωτικού κινδύνου αποτελούν οι αντισυμβαλλόμενοι των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων στις επενδύσεις, οι ασφαλιζόμενοι στην περίπτωση προκαταβολής ασφαλιστρών, οι αντασφαλιστές όταν αδυνατούν να προχωρήσουν στην κάλυψη κινδύνου, οι διαμεσολαβητές (π.χ. πράκτορες, μεσίτες) όταν δεν αποδίδουν τα ασφάλιστρα, οι αντισυμβαλλόμενοι παραγώγων.⁴⁰

Πέραν των ως άνω περιγραφόμενων κινδύνων, οι οποίοι εξετάζονται μεμονωμένα ανά ασφαλιστική επιχείρηση, τα τελευταία χρόνια, στο πλαίσιο μίας μακρο-προληπτικής προσέγγισης, οι ρυθμιστές καλούνται να απαντήσουν (α) κατά πόσο η κατάρρευση μίας και μόνο ασφαλιστικής ή αντασφαλιστικής επιχείρησης είναι δυνατόν να προκαλέσει αλυσιδωτές αντιδράσεις και να μεταδώσει την αστάθεια σε επιχειρήσεις του ασφαλιστικού τομέα, σε επιχειρήσεις των λοιπών κλάδων του χρηματοπιστωτικού συστήματος ή ακόμη και σε επιχειρήσεις του πραγματικού τομέα της οικονομίας και (β) κατά πόσο η αστάθεια αυτή μπορεί να εξελιχθεί σε βάθος χρόνου.⁴¹ Μία θετική απάντηση στα ανωτέρω ερωτήματα οδηγεί στον αποκαλούμενο *συστημικό κίνδυνο* (“systemic risk”),⁴² η ανάλυση του οποίου υπερβαίνει σαφώς τα όρια της παρούσας μελέτης.⁴³ Εντελώς επιγραμματικά, ωστόσο, μπορεί να αναφερθεί ότι αν και οι αρχικές προσπάθειες αντιμετώπισης του συστημικού κινδύνου εστιάστηκαν στον τραπεζικό τομέα,⁴⁴ σύντομα οι εξελίξεις έστρεψαν το ενδιαφέρον

---

⁴⁰ Βλ. ορισμό πιστωτικού κινδύνου στο **Γλωσσάριο της IAIS**, όπου στο τελευταίο εδάφιο αναφέρεται ότι «*Sources of credit risk include investment counterparties, policyholders (through outstanding premiums), reinsurers, intermediaries and derivative counterparties*».

⁴¹ Εξετάζεται δηλαδή τόσο η «διατομεακή» όσο και η «χρονική» διάσταση του κινδύνου που αφορά στο σύνολο του χρηματοπιστωτικού συστήματος και μπορεί να επηρεάσει και την πραγματική οικονομία. Βλ. σχετικά **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 90-91.

⁴² Η έννοια του συστημικού κινδύνου ξεκίνησε να διαμορφώνεται τα τελευταία χρόνια, ιδίως μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2009, οπότε και έγινε αντιληπτή η ανάγκη ρύθμισης σε μακρο-προληπτικό επίπεδο. Το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (“Financial Stability Board” – FSB) σε συνεργασία με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (“International Monetary Fund” – IMF) και την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (“Bank for International Settlements” – BIS) (βλ. για τους ως άνω διεθνείς οργανισμούς και *fora* κατωτέρω υπό 2.1.1.) όρισαν το συστημικό κίνδυνο ως «*τον κίνδυνο διατάραξης των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών που (i) προκαλείται από την ανεπάρκεια του συνόλου ή μερών του χρηματοπιστωτικού συστήματος και (ii) ενδέχεται να έχει σοβαρές επιπτώσεις στην εσωτερική αγορά και στην πραγματική οικονομία*» -βλ. για τον ανωτέρω ορισμό **International Monetary Fund, Bank for International Settlements, and Financial Stability Board (2009)**, ενότητα II, σελ. 5-6. Σημειώνεται ότι ο ορισμός αυτός δεν έγινε άμεσα αποδεκτός από όλους τους εμπλεκόμενους φορείς – βλ. **Geneva Association (2010)**, σελ. 23.

⁴³ Για τον συστημικό κίνδυνο στην ιδιωτική ασφάλιση, βλ. μεταξύ άλλων **Schwarcz, D. and S.L. Schwarcz (2014)**, σελ. 1594-1627, **Guine, C. (2014)**, σελ. 54-63, **Geneva Association (2010)**.

⁴⁴ Ο πρώτος κατάλογος των διεθνώς συστημικά σημαντικών χρηματοπιστωτικών φορέων (“Globally Systemically Important Financial Institutions” – G-SIFIs) δημοσιεύθηκε το Νοέμβριο του 2011 (βλ. **Financial Stability Board (2011)**, Annex) και περιελάμβανε 29 τράπεζες και τραπεζικούς ομίλους (“Global Systemically Important Banks” – G-SIBs).

Ο πρώτος κατάλογος των διεθνώς συστημικά σημαντικών ασφαλιστών (“Global Systemically Important Insurers” – G-SIIs) δημοσιεύθηκε δύο χρόνια αργότερα, τον Ιούλιο του 2013 με εννέα ασφαλιστικές επιχειρήσεις και ομίλους [(αλφαβητικά) **1. Allianz SE, 2. American International Group, Inc., 3. Assicurazioni Generali S.p.A., 4. Aviva plc, 5. Axa S.A., 6. MetLife, Inc., 7. Ping An Insurance (Group) Company of China, Ltd., 8. Prudential Financial, Inc., 9. Prudential plc-** (βλ. **Financial Stability Board (2013)**, Annex I)], οι οποίες παρέμειναν

και στον ασφαλιστικό τομέα, όπου για μεγάλο χρονικό διάστημα επικρατούσε η αντίληψη περί μηδαμινής έκθεσης στο συστημικό κίνδυνο.⁴⁵ Η καθυστέρηση των μακρο-προληπτικών προβληματισμών στον ασφαλιστικό τομέα οφείλεται αφενός στο γεγονός ότι οι παραδοσιακές ασφαλιστικές δραστηριότητες χαρακτηρίζονται από μεγάλη δυνατότητα υποκατάστασης και μικρή πιθανότητα πανικού, αφετέρου στο ότι η διασύνδεση των φορέων στην ασφαλιστική αγορά είναι εμφανώς χαλαρότερη. Εντούτοις, η επέκταση των δραστηριοτήτων των ασφαλιστικών επιχειρήσεων σε μη παραδοσιακές ή ακόμη και μη ασφαλιστικές δραστηριότητες αυξάνουν την έκθεση στον συστημικό κίνδυνο και κατ' επέκταση την ανάγκη μακρο-προληπτικής ρυθμιστικής παρέμβασης.

Συμπερασματικά, οι ανωτέρω κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις αποτελούν την κύρια δικαιολογητική βάση για ρυθμιστική παρέμβαση με στόχο τη διασφάλιση της σταθερότητας του τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης. Μέσα υλοποίησης της ρυθμιστικής αυτής παρέμβασης αποτελούν αφενός η αδειοδότηση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων, αφετέρου η μικρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία, η οποία θα παρέχει και θα εξασφαλίζει την εφαρμογή ενός κανονιστικού πλαισίου βασισμένου στη διαχείριση κινδύνου (risk-based approach). Για την αντιμετώπιση δε του συστημικού κινδύνου, κύριο μέσο υλοποίησης αποτελεί η μακρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση, η οποία ωστόσο, όπως αναφέρθηκε, δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας εργασίας.

ίδιες μετά την καθιερωμένη ετήσια ανανέωση του καταλόγου το Νοέμβριου του 2014 (βλ. **Financial Stability Board (2014)**, Annex I).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει έκθεση της Geneva Association, στην οποία διενεργείται μία συγκριτική ανάλυση των 28 G-SIBs με 28 μεγαλύτερους διεθνώς ασφαλιστές - βλ. **Geneva Association (2013)**.

⁴⁵ Δεν είναι τυχαίο άλλωστε το γεγονός ότι η έννοια του συστημικού κινδύνου δεν συναντάται ούτε στη Solvency II ούτε στις ICPs, η έναρξη διαμόρφωσης των οποίων τοποθετείται πριν από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, με αποτέλεσμα να προσεγγίζουν τους κινδύνους που αντιμετωπίζει μία ασφαλιστική/αντασφαλιστική επιχείρηση σε μικρο-προληπτικό επίπεδο και όχι μακρο-προληπτικά, όπως απαιτεί ο συστημικός κίνδυνος. Εξάιρεση αποτελεί η αρχή **ICP 24**, μετά την αναθεώρηση του 2011, η οποία αναφέρεται στην μακρο-προληπτική εποπτεία ("macroprudential surveillance"), αντικείμενο της οποίας αποτελεί μεταξύ άλλων ο εντοπισμός του συστημικού κινδύνου (24.2.1). Η προσθήκη της αρχής αυτής βρίσκεται ακόμη υπό διαμόρφωση στο πλαίσιο της IAIS, από την ομάδα εργασίας "Macroprudential Policy and Surveillance Working Group (MPSWG)", η οποία δημοσίευσε τον Ιούλιο του 2013 σχετική έκθεση (**IAIS, 2013d**) για την "Μακρο-προληπτική Πολιτική και Εποπτεία" ("Macroprudential Policy and Surveillance" - MPS), θέτοντας τις πρώτες βάσεις και προβληματισμούς για την μακρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση στην ιδιωτική ασφάλιση.

1.2. Η διασφάλιση της προστασίας των συμφερόντων των ασφαλισμένων και των λοιπών δικαιούχων

Ένα από τα κοινά αιτήματα ρυθμιστικής παρέμβασης στους τρεις κλάδους του χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτελεί και η προστασία του καταναλωτή των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.⁴⁶ Οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις προσφέρουν ασφαλιστικές υπηρεσίες με αποδέκτες τους ασφαλισμένους και τους εν γένει δικαιούχους των ασφαλιστηρίων συμβολαίων,⁴⁷ οι οποίοι χρίζουν της προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών. Η πληροφοριακή ασυμμετρία (“information asymmetry”) μεταξύ ασφαλισμένων και παρόχων ασφαλιστικών υπηρεσιών (υπό 1.2.1.) και η μειωμένη διαπραγματευτική ικανότητα των ασφαλισμένων έναντι των ασφαλιστικών επιχειρήσεων (υπό 1.2.2.) αποτελούν τους βασικούς λόγους για τους οποίους καθίσταται αναγκαία η ρυθμιστική παρέμβαση.⁴⁸ Το αίτημα αυτό πολιτικής, ωστόσο, αν και κοινό στους τρεις κλάδους του χρηματοπιστωτικού συστήματος, φαίνεται να διαφοροποιείται εν μέρει στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης, ιδίως ως προς την πληροφοριακή ασυμμετρία.

1.2.1. Η πληροφοριακή ασυμμετρία

Η ιδιαιτερότητα των ασφαλιστικών υπηρεσιών απαιτεί συχνά τις ιδιαίτερες γνώσεις των ασφαλισμένων, ώστε να αξιολογήσουν ορθά και να επιλέξουν,⁴⁹ μεταξύ περισσότερων διαθέσιμων ασφαλιστικών προϊόντων και υπηρεσιών, εκείνο που ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες τους. Η εξέλιξη της τεχνολογίας τα τελευταία χρόνια έχει οδηγήσει στην ανάγκη για απόκτηση περισσότερο εξειδικευμένων γνώσεων, λόγω της ταυτόχρονης εξειδίκευσης των προσφερόμενων ασφαλιστικών προϊόντων τόσο ως προς τον τρόπο διάθεσής τους⁵⁰ όσο και ως προς τη μορφή και το περιεχόμενό τους. Η έλλειψη εμπειρίας και εξοικείωσης των ασφαλισμένων σε σχέση με τις ιδιότητες και τα χαρακτηριστικά των προσφερόμενων ασφαλιστικών προϊόντων και υπηρεσιών, η ελλιπής πληροφόρησή τους σχετικά με τη γενικότερη οικονομική κατάσταση των παρόχων των ασφαλιστικών υπηρεσιών σε συνδυασμό με τη μεγαλύτερη τεχνογνωσία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων⁵¹ δημιουργεί την

---

⁴⁶ Για τις δικαιολογητικές βάσεις της ρυθμιστικής παρέμβασης ως προς την προστασία του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, βλ. μεταξύ άλλων **Γκόρτσο (2007α)**, σελ. 161-180.

⁴⁷ Στην ιδιωτική ασφάλιση, η προστασία που επιδιώκει η ρυθμιστική παρέμβαση δεν περιορίζεται αποκλειστικά στον ασφαλισμένο, αλλά σε κάθε δικαιούχο της ασφαλιστικής σύμβασης καθώς και σε κάθε αντισυμβαλλόμενο αυτής. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι σύμφωνα με την **αιτιολογική σκέψη (16)** της οδηγίας **Solvency II**, ο όρος «δικαιούχος» καλύπτει κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που έχει κάποιο δικαίωμα στο πλαίσιο ασφαλιστικής σύμβασης.

⁴⁸ Για μία συνοπτική παρουσίαση των στόχων της ρυθμιστικής παρέμβασης ως προς την προστασία των καταναλωτών και τις διαφορετικές ρυθμιστικές προσεγγίσεις σε διάφορες δικαιοδοσίες, βλ. μεταξύ άλλων **Tennyson (2011)**, σελ. 191-205.

⁴⁹ Το δικαίωμα αυτό της επιλογής μεταξύ περισσότερων ασφαλιστικών συμβάσεων αναγνωρίζεται και από τη **Solvency II**, όπου στην **αιτιολογική σκέψη αριθ. (79)**, αναφέρεται ότι σε μία εσωτερική αγορά των ασφαλίσεων, οι καταναλωτές διαθέτουν μεγαλύτερο πεδίο επιλογής, για το οποίο θα πρέπει να ενημερώνονται επαρκώς πριν από τη σύναψη της σύμβασης προκειμένου να είναι δυνατή η επιλογή του καταλληλότερου για τις ανάγκες τους προϊόντος.

⁵⁰ Για παράδειγμα η εξ αποστάσεως εμπορία χρηματοπιστωτικών προϊόντων, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών, οδήγησε στην ιδιαίτερη ρυθμιστική παρέμβαση για την προστασία του καταναλωτή. Βλ. ενδεικτικά **Κουτσούμπα (2005)**, σελ. 953-960.

⁵¹ Βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 65.

πληροφοριακή ασυμμετρία μεταξύ των δύο μερών, η αναπλήρωση της οποίας δεν είναι εφικτή αποκλειστικά με πρωτοβουλία των ίδιων των ασφαλισμένων, ιδίως αν ληφθεί υπόψη η έλλειψη των διαθέσιμων πόρων που απαιτούνται. Αναγκαία συνεπώς για την αποκατάστασή του πληροφοριακού αυτού κενού είναι η ρυθμιστική παρέμβαση, η οποία θα διασφαλίζει την παροχή στον ασφαλισμένο επαρκούς πληροφόρησης⁵² και ταυτόχρονα θα απαγορεύει τις αθέμιτες εμπορικές πρακτικές εκ μέρους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.⁵³

Η πληροφοριακή ασυμμετρία μεταξύ ασφαλισμένου και επιχείρησης επιτείνεται αφενός από το φαινόμενο της αντεπιλογής (“adverse selection”), αφετέρου από την έκθεση στον ηθικό κίνδυνο (“moral hazard”). Με το φαινόμενο της αντεπιλογής, παρατηρείται η αντιστροφή του πληροφοριακού προβαδίσματος, με τον ασφαλισμένο να γνωρίζει πιθανά περισσότερα στοιχεία για τον ασφαλιζόμενο κίνδυνο σε σχέση με τα όσα γνωρίζει η ασφαλιστική επιχείρηση. Σε αντίθεση με τους άλλους κλάδους του χρηματοπιστωτικού συστήματος, η αντεπιλογή στην ιδιωτική ασφάλιση έχει ως αποτέλεσμα η πληροφοριακή ασυμμετρία να μπορεί να λειτουργήσει υπέρ του

---

⁵² Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η **Solvency II** καθορίζει αναλυτικά τις πληροφορίες που οφείλουν να παρέχουν οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις προς τους ασφαλισμένους πριν από τη σύναψη της ασφαλιστικής σύμβασης τόσο στις ασφαλίσεις ζημιών (άρθρα 183-184) όσο και στις ασφαλίσεις ζωής (άρθρο 185).

Παρόμοια είναι η σχετική ρύθμιση και σε διεθνές επίπεδο, όπου η **ICP 19** προβλέπει ότι ο επόπτης θα πρέπει να καθορίζει τις απαιτήσεις εκείνες που διασφαλίζουν ότι οι ασφαλισμένοι τυγχάνουν δίκαιης μεταχείρισης τόσο πριν τη σύναψη της σύμβασης όσο και μέχρι το σημείο που οι συμβατικές υποχρεώσεις έχουν ικανοποιηθεί. Ως προς την ανάγκη σαφούς πληροφόρησης των πελατών, η **ICP 19.5.11**, παραθέτει ενδεικτικά το περιεχόμενο των πληροφοριών αυτών που θα πρέπει απαραίτητως να γνωστοποιηθεί στον ασφαλισμένο (ιδίως τα στοιχεία του ασφαλιστή, τον τύπο του προσφερόμενου ασφαλιστικού συμβολαίου, το ύψος του ασφαλιστρου, την ημερομηνία που αυτό θα πρέπει να καταβληθεί, τις συνέπειες μη πληρωμής του, επιπλέον έξοδα που προστίθενται στο ποσό του ασφαλιστρου, την ασφαλιστική περίοδο, την περιγραφή του ασφαλιζόμενου κινδύνου και των εξαιρούμενων κινδύνων).

Σύμφωνα με την ως άνω βασική ασφαλιστική αρχή της IAIS, ιδιαίτερη πρόβλεψη υπάρχει για την ανάγκη σαφούς πληροφόρησης των καταναλωτών για ασυνήθιστες εξαιρέσεις ή περιορισμούς που μπορεί να εμπεριέχονται στα προσφερόμενα ασφαλιστήρια συμβόλαια. Συγκεκριμένα, μία σημαντική εξαίρεση ή περιορισμός ορίζεται ως «μία που θα έτεινε να επηρεάσει την απόφαση των καταναλωτών γενικά να αγοράσουν», ενώ μία ασυνήθιστη εξαίρεση ή περιορισμός «είναι μία που συνήθως δεν ανευρίσκεται σε παρόμοια ασφαλιστήρια». Η ICP 19.5.11, παραθέτει ενδεικτικά ορισμένες ασυνήθιστες και σημαντικές εξαιρέσεις και περιορισμούς: περίοδοι αναστολής πληρωμών, εξαιρέσεις από ορισμένους όρους, ασθένειες ή προϋπάρχουσες ιατρικές καταστάσεις, περίοδοι χρεοστασίου, περιορισμοί στα ποσά και στην περίοδο κάλυψης, περιορισμοί στην αξίωση για λήψη ασφαλισματος, όπως ηλικία, κατοικία, εργασία, απαλλαγές.

⁵³ Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι τα τελευταία χρόνια, μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση (2007-2009), ως κυρίαρχο αίτημα πολιτικής αναδείχθηκε η «χρηματοπιστωτική εκπαίδευση» (financial education) με σκοπό την ενίσχυση του επιπέδου του «χρηματοπιστωτικού εγγραμματισμού» (financial literacy). Η EIOPA (βλ. κατωτέρω υπό 2.2.2.), εξέδωσε το 2011 σχετική έκθεση [EIOPA(2011), Report on Financial Literacy and Education Initiatives by Competent Authorities, December, διαθέσιμη στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/Report_on_Financial_Literacy_and_Education_EIOPA-CCPFI-11-018_.pdf], ενώ στους κόλπους του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης – ΟΟΣΑ, έχει αναπτυχθεί διεθνές δίκτυο προώθησης της «χρηματοπιστωτικής εκπαίδευσης» (“International Network on Financial Education” – INFЕ) μέσω της διαδικτυακής πύλης του Οργανισμού για τη Χρηματοπιστωτική Εκπαίδευση (“International Gateway for Financial Education” – IGFE) - διαθέσιμη στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.financial-education.org/home.html>.

ασφαλισμένου και εις βάρος του προμηθευτή ασφαλιστικών υπηρεσιών, με τον ασφαλισμένο να συνάπτει την ασφαλιστική σύμβαση πιστεύοντας ότι ο κίνδυνος που ασφαλίζει είναι μεγαλύτερος από τον κίνδυνο που η ασφαλιστική επιχείρηση έχει λάβει υπόψη της κατά τη διαμόρφωση του ασφαλιστήριου.⁵⁴ Η έκθεση στον ηθικό κίνδυνο από την άλλη, ενισχύει περαιτέρω τις ασυμμετρίες, καθώς ο ασφαλισμένος, επαναπαυόμενος στην κάλυψη που του παρέχει η ασφαλιστική του σύμβαση, καθίστανται λιγότερο προσεκτικός, με αποτέλεσμα να επιτείνεται ο ασφαλιζόμενος κίνδυνος και να αυξάνονται οι πιθανότητες επέλευσης της ασφαλιστικής περίπτωσης.⁵⁵

Σε κάθε περίπτωση, η ασυμμετρία της πληροφόρησης, είτε εις βάρος του ασφαλισμένου, είτε εις βάρος της επιχείρησης, καταλήγει στην αύξηση του κόστους ασφάλισης, το οποίο επιβαρύνει και πάλι τον ασφαλισμένο.⁵⁶ Η διαχείριση αυτού του κόστους διέρχεται μέσα από τη ρυθμιστική παρέμβαση, ιδίως μέσα από τη συνδυαστική υποχρέωση τήρησης επαρκών κεφαλαίων και τεχνικών προβλέψεων και εποπτείας αυτών των υποχρεώσεων από τις αρμόδιες εποπτικές αρχές.

1.2.2. Η μειωμένη διαπραγματευτική ικανότητα του ασφαλισμένου έναντι της ασφαλιστικής επιχείρησης

Πέραν της πληροφοριακής ασυμμετρίας, ο ασφαλισμένος δεν διαθέτει τον ίδιο βαθμό επιρροής με αυτόν που διαθέτει η ασφαλιστική επιχείρηση στη διαμόρφωση των συμβατικών όρων. Η μαζικότητα των συναλλαγών και η προσφορά τυποποιημένων προϊόντων και υπηρεσιών έχει οδηγήσει στη διατύπωση και χρήση Γενικών Όρων Συναλλαγών (ΓΟΣ), δηλαδή συμβατικών όρων, που έχουν διαμορφωθεί εκ των προτέρων, κατά τρόπο γενικό και ενιαίο, χωρίς να αποτελέσουν αντικείμενο ατομικής διαπραγμάτευσης. Ο ασφαλισμένος δέχεται του όρους αυτούς χωρίς ιδιαίτερη αντίρρηση, καθώς στερείται των αναγκαίων γνώσεων για την πλήρη κατανόησή τους. Διαπιστώνεται, συνεπώς, η μειωμένη διαπραγματευτική ικανότητα του ασφαλισμένου έναντι της ασφαλιστικής επιχείρησης.

Για να αποκατασταθεί η προαναφερθείσα συμβατική ανισορροπία, απαιτείται μία ρυθμιστική παρέμβαση που θα εστιάζει αφενός στην καθιέρωση απαγόρευσης των καταχρηστικών ΓΟΣ, αφετέρου την κατοχύρωση ορισμένων κρίσιμων για τη λειτουργία της συναλλακτικής σχέσης δικαιωμάτων του ασφαλισμένου, όπως το δικαίωμα υπαναχώρησης, το δικαίωμα παραπόνων⁵⁷ και το δικαίωμα της προσφυγής σε μηχανισμούς επίλυσης⁵⁸ των εν γένει διαφορών.⁵⁹

---

⁵⁴ Προς αποφυγή του φαινομένου της αντεπιλογής, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις έχουν αναπτύξει σχετικές μεθόδους αντίδρασης, μεταξύ αυτών η διαμόρφωση του ασφαλιστήριου βάσει του ασφαλιζόμενου κινδύνου, η υιοθέτηση πολιτικών ελέγχου και επιβεβαίωσης των ζημιών που αποδέχονται προς διακανονισμό, η επιβολή ανώτατων ορίων ασφαλιστικών καλύψεων, η θέσπιση ασφαλιστικών εξαιρέσεων. Βλ. **Γιωτάκη και Χατζηβασιλόγλου (2008)**, σελ. 45.

⁵⁵ Προς αποφυγή του ηθικού κινδύνου, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις έχουν φροντίσει ώστε να προβλέπονται στις ασφαλιστικές συμβάσεις εκπιπτόμενα ποσά και απαλλαγές από την υποχρέωση καταβολής του ασφαλιστήριου. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι στην ελληνική νομοθεσία [άρθρο 7 παρ. 5 Ν. 2496/1997 (ΦΕΚ Α' 87/1997) – για μία συστηματική ανάλυση του ως άνω ελληνικού ασφαλιστικού νόμου βλ. **Ρόκα (2014)**] προβλέπεται η απαλλαγή του ασφαλιστή από την καταβολή ασφαλιστήριου ακόμη και στην περίπτωση όπου η επέλευση της ασφαλιστικής περίπτωσης σε ασφάλιση ζημιών οφείλεται σε βαριά αμέλεια του ασφαλισμένου και άλλων προβλεπόμενων από το νόμο προσώπων.

⁵⁶ **Γιωτάκη και Χατζηβασιλόγλου (2008)**, σελ. 45.

⁵⁷ Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η Solvency II δεν περιλαμβάνει συγκεκριμένους κανόνες για τη διαδικασία εξέτασης και χειρισμού παραπόνων. Το 2012, ωστόσο, η ΕΙΟΡΑ προχώρησε στην

Τα μέσα υλοποίησης του αιτήματος αυτού περί αποκατάστασης της συμβατικής ανισορροπίας μεταξύ των δύο συμβαλλόμενων μερών αποτελούν αντικείμενο ειδικών κανονιστικών πλαισίων, που σκοπό έχουν αποκλειστικά την προστασία του καταναλωτή.⁶⁰

ΠΙΝΑΚΑΣ 1	
Κύριες δικαιολογητικές βάσεις ρυθμιστικής παρέμβασης στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης	
1. Διασφάλιση της σταθερότητας της αγοράς παροχής υπηρεσιών ιδιωτικής ασφάλισης και αντασφάλισης	<p>Μη χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ι) λειτουργικός κίνδυνος, ιι) ασφαλιστικός κίνδυνος <hr/> <p>Χρηματοπιστωτικοί κίνδυνοι:</p> <ul style="list-style-type: none"> ι) κίνδυνος αγοράς ιι) κίνδυνοι από μετασχηματισμούς <ul style="list-style-type: none"> - κίνδυνος συγκέντρωσης - κίνδυνος ασυμβατότητας μεταξύ ενεργητικού και παθητικού - πιστωτικός κίνδυνος - κίνδυνος ρευστότητας <hr/> <p>Συστημικός κίνδυνος</p>
2. Προστασία καταναλωτών που συναλλάσσονται με φορείς παροχής ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών υπηρεσιών	<ul style="list-style-type: none"> ι) Πληροφοριακή Ασυμμετρία - φαινόμενο αντεπιλογής - ηθικός κίνδυνος ιι) Έλλειψη διαπραγματευτικής ικανότητας

έκδοση κατευθυντήριων γραμμών για την εξέταση αιτιάσεων από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις Βλ. σχετικά **ΕΙΟΡΑ (2012)**. Σε διεθνές επίπεδο, οι ICPs και συγκεκριμένα η **ICP 19.10** συστήνει στις εποπτικές αρχές να απαιτήσουν από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις και τους διαμεσολαβητές να υιοθετήσουν πολιτικές και διαδικασίες χειρισμού παραπόνων έγκαιρα και με δίκαιο τρόπο. Κατά την **ICP 19.10.1**, το παράπονο καθορίζεται ως η έκφραση μη ικανοποίησης για παρασχεθείσα υπηρεσία από ασφαλιστική επιχείρηση ή διαμεσολαβητή. Μπορεί να περιλαμβάνει απαίτηση για οικονομική απώλεια, αλλά δεν περιλαμβάνει απλή παράκληση για πληροφορίες.

⁵⁸ Η σημασία των ανεξάρτητων μηχανισμών επίλυσης διαφορών από την ασφαλιστική σύμβαση αναδεικνύεται και από την πρόβλεψη σχηματισμούς τους από τις **ICPs 19.10.7 – 19.10.9**.

⁵⁹ Βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 68-69.

⁶⁰ Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα στην ελληνική νομοθεσία αποτελεί ο Ν. 2251/1994 «Προστασία των καταναλωτών» (ΦΕΚ Α' 191/16.11.1994) (όπως ισχύει μετά τις τροποποιήσεις του Ν. 3587/2007 (ΦΕΚ Α' 152/10.07.2007), με τον οποίο μεταφέρεται στην ελληνική έννομη τάξη, μεταξύ άλλων η ευρωπαϊκή Οδηγία 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 5ης Απριλίου 1993 «σχετικά με τις καταχρηστικές ρήτρες των συμβάσεων που συνάπτονται με καταναλωτές» (ΕΕ L 95, 21.4.1993, σελ.29-34). Με το Ν. 3587/2007 δε ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη η Οδηγία 2005/29/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί αθέμιτων εμπορικών πρακτικών των επιχειρήσεων προς τους καταναλωτές (ΕΕ L 149, 11.6.2005, σελ. 22-39).

2. Η ΘΕΣΜΙΚΗ ΔΙΑΡΘΡΩΣΗ ΤΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Η έντονη διεθνοποίηση των ασφαλιστικών αγορών τα τελευταία χρόνια σε συνδυασμό με την τεχνολογική εξέλιξη στη διασυννοριακή δημιουργία και διάθεση ασφαλιστικών προϊόντων κατέστησε αναγκαία την προσφυγή στη διεθνή συνεργασία για την ικανοποίηση των αιτημάτων της ρυθμιστικής παρέμβασης. Οι διοικητικές παρεμβάσεις σε εθνικό επίπεδο χωρίς τον προηγούμενο συντονισμό τους με τη διεθνή πραγματικότητα συνιστούν κενό γράμμα. Για το λόγο αυτό, ενώ η μικρο-προληπτική εποπτεία των φορέων παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών παραμένει αρμοδιότητα των εθνικών αρχών, η ρυθμιστική παρέμβαση διαμορφώνεται πλέον σε πολυμερές επίπεδο, είτε στο πλαίσιο θεσμών που λειτουργούν σε διεθνές επίπεδο (υπό 2.1.), είτε στο πλαίσιο της λειτουργίας περιφερειακών ενώσεων, με χαρακτηριστικότερη αυτή της Ευρωπαϊκής Ένωσης (υπό 2.2.). Η αλληλεπίδραση δε διεθνών και ευρωπαϊκών θεσμών στη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των αγορών παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών είναι αδιαμφισβήτητη.

2.1. Το διεθνές θεσμικό πλαίσιο

Οι θεσμοί που εμπλέκονται στη διαμόρφωση της ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας στο διεθνές χρηματοπιστωτικό σύστημα και ειδικότερα στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης είναι πολλαπλοί.⁶¹ Ανάλογα με το ρόλο που αναλαμβάνουν και το έργο που παράγουν κατατάσσονται σε ένα από τα τέσσερα επίπεδα της διεθνούς θεσμικής αρχιτεκτονικής⁶² στα οποία λαμβάνει χώρα η διαμόρφωση και εφαρμογή του διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου (υπό 2.1.1.). Για τον ασφαλιστικό τομέα, ο σημαντικότερος θεσμός σε διεθνές επίπεδο αποτελεί η IAIS (υπό 2.1.2.).

2.1.1. Τα τέσσερα επίπεδα⁶³ της διεθνούς θεσμικής αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος

(1) Στο πρώτο επίπεδο, υπάγονται οι θεσμοί που λαμβάνουν τις πολιτικές αποφάσεις και υιοθετούν τις πολιτικές κατευθύνσεις αναφορικά με το χρηματοπιστωτικό σύστημα, συμπεριλαμβανομένου του τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης. Πρόκειται για τρία διεθνή διακυβερνητικά *fora*: την «Ομάδα των 10» (“Group of Ten” – G-10),⁶⁴ την «Ομάδα των 7» (Group of Seven – G-7)⁶⁵ και την

⁶¹ Για μία συνοπτική παρουσίαση των διεθνών οργανισμών και *fora* που επηρεάζουν τη διαμόρφωση της ρυθμιστικής παρέμβασης στην ιδιωτική ασφάλιση βλ. **Steinberg (2011)**, σελ. 276-307.

⁶² Η θεσμική διακυβέρνηση της διεθνούς αρχιτεκτονικής των τεσσάρων επιπέδων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, όπως περιγράφεται στην παρούσα ενότητα, αναδιαμορφώθηκε μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2009. Για μία συνοπτική θεώρηση αυτής της αναδιαμόρφωσης βλ. **Γκόρτσο και Λιβαδά (2009)**, σελ. 70-94.

⁶³ Για τα τέσσερα επίπεδα διαμόρφωσης και εφαρμογής του διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου βλ. αναλυτικά **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 142-176 και την επικαιροποιημένη μελέτη του ίδιου (2014), σελ. 3-18. Για την αλληλεξάρτηση των τεσσάρων επιπέδων βλ. μεταξύ άλλων και **Wouters and Odermatt (2014)**, σελ. 49-76.

⁶⁴ Το G-10, το οποίο συστάθηκε για πρώτη φορά το 1962, αποτελείται σήμερα από έντεκα βιομηχανικά κράτη (Βέλγιο, Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ιταλία, Καναδά, Ολλανδία, Σουηδία και Ελβετία) και επιλαμβάνεται θεμάτων οικονομικού, νομισματικού και χρηματοπιστωτικού ενδιαφέροντος, σε συναντήσεις σε επίπεδο Υπουργών Οικονομικών ή σε επίπεδο Διοικητών Κεντρικών Τραπεζών. Τα πορίσματα των συναντήσεων και οι εν γένει εκθέσεις του G-10, δημοσιεύονται από την Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών

«Ομάδα των 20» (“Group of 20” – G-20).⁶⁶ Από τα ως άνω *fora*, το G-20 αποτελεί το σημαντικότερο συντελεστή στη διαδικασία διαμόρφωσης του ρυθμιστικού πλαισίου της ιδιωτικής ασφάλισης.⁶⁷ Η συμβολή του G-20 στη ρυθμιστική παρέμβαση του χρηματοπιστωτικού συστήματος ξεκίνησε από την πρώτη σύνοδο κορυφής σε επίπεδο αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων το 2008 στην Washington, όπου επισημάνθηκαν τα αίτια της σε εξέλιξη τότε διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης⁶⁸ και υιοθετήθηκε συγκεκριμένο Πρόγραμμα Δράσης,⁶⁹ με αναφορά μεταξύ άλλων, και στην ιδιωτική ασφάλιση.⁷⁰ Οι Σύνοδοι που ακολούθησαν τα επόμενα χρόνια έδωσαν το έναυσμα για περαιτέρω ενίσχυση του ρυθμιστικού πλαισίου, κυρίως στον τραπεζικό τομέα. Έμφαση στην ιδιωτική ασφάλιση δόθηκε μετά τη Σύνοδο Κορυφής στις Κάννες το 2011, οπότε το G-20 ξεκίνησε να καλεί το κυρίαρχο διεθνές *forum* για την ιδιωτική ασφάλιση -τη Διεθνή Ένωση Ασφαλιστικών Εποπτικών Αρχών (“International Association of Insurance Supervisors” - IAIS)- να διαμορφώσει το ρυθμιστικό πλαίσιο για τους ασφαλιστικούς ομίλους με διεθνή δραστηριότητα (“Internationally Active Insurance Groups” – IAIGs)⁷¹ και για τους διεθνώς συστημικά σημαντικούς χρηματοπιστωτικούς

(BIS) (<http://www.bis.org/list/g10publications/index.htm>). Μετά την ίδρυση του G-20, ωστόσο, το G-10 έπαψε πλέον να είναι το κυρίαρχο *forum* στη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

⁶⁵ Το G-7, το οποίο συστάθηκε το 1976 σε απάντηση των προβλημάτων που είχαν ανακύψει από την κατάργηση των σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών και της πετρελαϊκής κρίσης, αποτελείται σήμερα από τις επτά πιο ισχυρές οικονομίες διεθνώς (Γαλλία, Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Ιταλία, Καναδά). Στις συνόδους του G-7, που λαμβάνουν χώρα είτε σε επίπεδο υπουργών οικονομικών είτε σε επίπεδο Διοικητών κεντρικών τραπεζών, υπάρχει εκπροσώπηση και της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η τελευταία σύνοδος κορυφής (41^η) του G-7 έλαβε χώρα στο Κτύν της Γερμανίας στις 7-8 Ιουνίου 2015. Από τις πλέον σημαντικές πρωτοβουλίες του G-7 στη διαμόρφωση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος αποτέλεσε η δημιουργία του Φόρουμ Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (“Financial Stability Forum” – FSF) το 1999, στο οποίο ανατέθηκε ο ρόλος συντονισμού του έργου που παράγεται από τα διεθνή *fora* όλων των τομέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος (βλ. κατωτέρω *τρίτο επίπεδο*).

⁶⁶ Το G-20 συστάθηκε το 1999, κατόπιν πρωτοβουλίας του G-7, με σκοπό την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των ισχυρών διεθνών οικονομιών (κράτη μέλη του G-7) και των οικονομικά δυναμικά αναπτυσσόμενων κρατών (Αργεντινή, Αυστραλία, Βραζιλία, Ινδία, Ινδονησία, Κίνα, Μεξικό, Νότια Αφρική, Νότια Κορέα, Ρωσία, Σαουδική Αραβία, Τουρκία), με στόχο τη διασφάλιση της σταθερότητας της διεθνούς οικονομίας, συμπεριλαμβανομένου του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος. Το G-20 συνεδριάζει σε επίπεδο Υπουργών Οικονομικών και Διοικητών κεντρικών τραπεζών. Από το Νοέμβριο του 2008, ωστόσο, ενόψει της τελευταίας διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, το G-20 ξεκίνησε να συνεδριάζει σε επίπεδο αρχηγών κρατών ή κυβερνήσεων. Αναλυτικότερα για το έργο του G-20, βλέπε την ηλεκτρονική διεύθυνση <https://g20.org/>.

⁶⁷ Για το ρόλο του G-20 στη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου της ιδιωτικής ασφάλισης βλ. μεταξύ άλλων **Liedtke (2011)**, σελ. 10-11.

⁶⁸ **G20 (2008)**, παρ. 3-4.

⁶⁹ Πρόκειται για το “Action Plan to Implement Principles for reform”, το οποίο επισυνάφθηκε στη Διακήρυξη της Συνόδου της Washington.

⁷⁰ Οι δράσεις για την ιδιωτική ασφάλιση τοποθετήθηκαν μεσοπρόθεσμα, με τα αρμόδια θεσμικά όργανα να καλούνται να εξετάσουν το ισχύον ρυθμιστικό πλαίσιο και να καταθέσουν προτάσεις βελτίωσής του. Στο πρόγραμμα αυτό επισημαίνεται μεταξύ άλλων η ανάγκη για τη ρύθμιση των συστημικά σημαντικών φορέων και η ανάγκη εναρμόνισης των μέτρων κεφαλαιακής επάρκειας. *Ibid*, σελ. 2 του Προγράμματος Δράσης.

⁷¹ **G20 (2011)**, παρ. 29: “We also ask the IAIS to continue its work on a common framework for the supervision of internationally active insurance groups”. **G20 (2012)**, παρ. 42, δ’ εδάφιο:

φορείς (“Globally Systemically Important Financial Institutions” – G-SIFIs), συμπεριλαμβανομένων των συστημικά σημαντικών ασφαλιστικών ομίλων.⁷² Σημειώνεται ότι στις συνεδριάσεις του G-20 συμμετέχει ως μέλος και η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία έχει ήδη αναπτύξει ένα ισχυρό ρυθμιστικό πλαίσιο για τη μικρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων, με αποτέλεσμα να επηρεάζει τη διαμόρφωση του διεθνούς ρυθμιστικού πλαισίου.

(ii) Στο δεύτερο επίπεδο, εντάσσονται διάφορα διεθνή *fora* στο πλαίσιο λειτουργίας των οποίων επιτυγχάνεται η συνεργασία των εθνικών εποπτικών αρχών των επιμέρους τομέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος και η παραγωγή κανόνων με τη μορφή διεθνών χρηματοπιστωτικών προτύπων. Τα εν λόγω *fora* συστήνονται *ad hoc*,⁷³ χωρίς τη σύναψη διεθνούς συνθήκης, όπως συμβαίνει με τους διεθνείς οργανισμούς. Στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης, πρωταρχικό ρόλο στη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου λαμβάνει η IAIS (για το ρόλο της οποίας βλέπε αναλυτικά κατωτέρω υπό 2.1.2.). Παράλληλα με την IAIS, συστάθηκε το 2002 στην Kuala Lumpur και το *Ισλαμικό Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικών Υπηρεσιών* (“Islamic Financial Services Board” – IFSB),⁷⁴ με σκοπό να ρυθμίζει τις ισλαμικές χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών και να καθορίζει τις προδιαγραφές της ισλαμικής χρηματοδότησης.⁷⁵ Για τη ρύθμιση των ισλαμικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων, το IFSB συνεργάζεται με την IAIS στο πλαίσιο μίας

“We also ask the IAIS to continue its work to develop a common framework for the supervision of internationally active insurance groups by end-2013”· **G20 (2013)**, παρ. 69, γ’ εδάφιο: “In addition, we look forward to its further work to develop a comprehensive, group-wide supervisory and regulatory framework for internationally active insurance groups, including a quantitative capital standard”.

⁷² **G20 (2012)**, παρ. 42, γ’ εδάφιο: “We ask the FSB in consultation with the International Association of Insurance Supervisors (IAIS) to complete their work on identification and policy measures for global systemically important insurers by April 2013.”· **G20 (2013)**, παρ. 69, α’ και β’ εδάφια: “We welcome the publication of the initial list of global systemically important insurers (G-SIIs), to which resolution planning and enhanced group-wide supervision will initially apply. We look forward to its annual update and to the finalization of a straightforward, group-wide capital requirement by the International Association of Insurance Supervisors by the next G20 Summit in 2014 that will serve as a foundation for higher loss absorbency requirements for G-SIIs.”

⁷³ Η ίδρυση των διεθνών *fora* που συνέβαλαν στη διαμόρφωση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου αποτελεί σε πολλές περιπτώσεις απόρροια των διεθνών χρηματοπιστωτικών κρίσεων και για το λόγο αυτό αποκαλούνται συχνά ως “children of crises” – βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 148.

⁷⁴ Το IFSB (μέχρι τον Απρίλιο του 2015) αποτελείται από 188 μέλη, προερχόμενα από 45 (ισλαμικά κατά κύριο λόγο) κράτη. Από τα 188 μέλη, τα 61 αποτελούν ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές, τα 8 διεθνείς οργανισμούς και τα 119 φορείς της αγοράς. Αναλυτικότερα για το IFSB βλ. την ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifsb.org/index.php>.

⁷⁵ Η ισλαμική χρηματοδότηση είναι συνυφασμένη με τη *Shari’ah*, η οποία θέτει τρεις βασικούς κανόνες ως προς τη χρηματοδότηση: α) την απαγόρευση των τυχερών παιγνίων και της κερδοσκοπίας (*maysir*), β) την απαγόρευση του τόκου (*riba*), γ) την απαγόρευση της ανάληψης διακινδύνευσης και αβεβαιότητας (*gharar*). Αποκλείονται, συνεπώς, από τον ισλαμικό νόμο, πολλά συνήθη χρηματοπιστωτικά προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των ασφαλιστικών, τα οποία διακρίνονται από αβεβαιότητα ως προς τις αποδόσεις τους, ενώ δίδεται η ευχέρεια στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να επενδύσουν τα ασφάλιστρα που εισπράττουν κατά τρόπο μη αποδεκτό. Βλ. **Brown (2009)**, σελ. 963-964. Για μία συνοπτική παρουσίαση της ισλαμικής ασφάλισης (της αποκαλούμενης *Takaful*), βλ. **Hoyle, M. (2011)**, σελ. 525-543.

κοινής ομάδας εργασίας (“Joint Working Group” – JWG), η οποία συστάθηκε το 2005, με σκοπό την εφαρμογή των ήδη υιοθετημένων Βασικών Ασφαλιστικών Αρχών (“Insurance Core Principles” - ICPs) της IAIS (βλ. αναλυτικά κατωτέρω υπό 3.1.2.) στα υπό διαμόρφωση πρότυπα του IFSB.⁷⁶ Η συνεργασία των δύο διεθνών *fora* είναι ενεργή μέχρι και σήμερα και έχει οδηγήσει στην υιοθέτηση των πρώτων κειμένων για τη ρύθμιση των ισλαμικών ασφαλιστικών επιχειρήσεων.⁷⁷

Πέραν της συνεργασίας της με το IFSB, η IAIS συντονίζει το έργο της με άλλα διεθνή *fora* που έχουν αντικείμενο κοινού ενδιαφέροντος και για τους τρεις κλάδους του χρηματοπιστωτικού συστήματος. Συγκεκριμένα, η IAIS είναι μέλος του Συμβουλίου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (“Financial Stability Board” – FSB) (βλέπε σχετικά κατωτέρω), ιδρυτικό μέλος μαζί με την Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (“Basel Committee on Banking Supervision” - BCBS) και τη Διεθνή Οργάνωση Επιτροπών Κεφαλαιαγοράς (“International Organization of Securities Commissions” - IOSCO) του Κοινού Forum (“Joint Forum”)⁷⁸ καθώς και μέλος του Συμβουλίου Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (“International Accounting Standards Board” – IASB).⁷⁹ Επιπλέον, η IAIS είναι εταίρος στην Πρωτοβουλία για

---

⁷⁶ Τα πρότυπα ρυθμιστικής παρέμβασης για την ισλαμική ασφάλιση (την αποκαλούμενη Takāful) υιοθετήθηκαν από το IFSB μετά τις πρώτες εργασίες του JWG και είναι τα ακόλουθα:

- IFSB-8: Guiding Principles on Governance for Takāful (Islamic Insurance) Undertakings [December 2009]
- IFSB-11: Standard on Solvency Requirements for Takāful (Islamic Insurance) Undertakings [December 2010]
- GN-5: Guidance Note on the Recognition of Ratings by External Credit Assessment Institutions (ECAIs) on Takāful and Retakāful Undertakings [March 2011]
- IFSB-14: Standard on Risk Management for Takāful (Islamic Insurance) Undertakings [December 2013]

⁷⁷ Το 2006 υιοθετήθηκε το πρώτο κείμενο για την ισλαμική ασφάλιση – βλ. **IFSB & IAIS (2006)**: Issues in Regulation and Supervision of Takaful (Islamic Insurance), διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση http://www.ifsb.org/docs/takaful_2006.pdf, ενώ το 2015 εκκρεμεί η υιοθέτηση κειμένου για την ισλαμική μικροασφάλιση (*microtakaful*), το οποίο βρισκόταν σε δημόσια διαβούλευση μέχρι την 6^η Αυγούστου 2015 – βλ. **IFSB & IAIS (2015)**: Consultation Draft – Issues in Regulation and Supervision of Microtakaful (Islamic Microinsurance), διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: [http://www.ifsb.org/docs/ISSUES%20IN%20REGULATION%20AND%20SUPERVISION%20OF%20MICROTAK%20C4%80FUL%20\(ISLAMIC%20MICROINSURANCE\).pdf](http://www.ifsb.org/docs/ISSUES%20IN%20REGULATION%20AND%20SUPERVISION%20OF%20MICROTAK%20C4%80FUL%20(ISLAMIC%20MICROINSURANCE).pdf).

⁷⁸ Το Joint Forum συστάθηκε για πρώτη φορά το 1996 από τα τρία *fora* που αντιπροσωπεύουν τους τρεις τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος, ως διάδοχος της «Τριμερούς Ομάδας» (“Tripartite Group”), που είχε συσταθεί ήδη από το 1993. Σκοπός του εν λόγω *forum* αποτελεί η παρακολούθηση θεμάτων που αφορούν και τους τρεις τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος καθώς και η διαμόρφωση προτύπων αναφορικά με τη συμπληρωματική εποπτεία των ομίλων ετερογενών χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων. Βλ. σχετικά με το Joint Forum την ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.bis.org/bcbs/jfmandate.htm>.

⁷⁹ Το IASB συστάθηκε το 1973 με σκοπό την υιοθέτηση των «διεθνών λογιστικών προτύπων» τα οποία χρησιμοποιούνται για τη λογιστική απεικόνιση συναλλαγών των εταιριών. Για το IASB βλ. την ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.ifs.org/About-us/IASB/Pages/Home.aspx>. Η συμμετοχή της IAIS στο εν λόγω forum είναι σημαντική καθώς μεταξύ των διεθνών λογιστικών προτύπων συμπεριλαμβάνεται και πρότυπο που αφορά στην απεικόνιση ασφαλιστικών συμβολαίων (IFRS 4 – βλ. κατωτέρω υποσημ. 268).

την Πρόσβαση στην Ασφάλιση (“Access to Insurance Initiative” – A2ii).⁸⁰ Από τα ανωτέρω, συνάγεται ότι ο ρόλος της IAIS στην διαμόρφωση της ρυθμιστικής παρέμβασης της ιδιωτικής ασφάλισης είναι διευρυμένος, ενώ επιβεβαιώνεται ως το κατεξοχήν αρμόδιο *forum* για τον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης.

(iii) Στο τρίτο επίπεδο, το συντονιστικό, υπάγεται το Συμβούλιο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (“Financial Stability Board” – FSB).⁸¹ Πρόκειται για ένα συντονιστικό *forum*, το οποίο συστάθηκε τον Απρίλιο του 2009, με πρωτοβουλία του G-20, ως διάδοχος του Φόρουμ Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (“Financial Stability Forum” - FSF), με σκοπό να προωθήσει τη σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, μέσω του συντονισμού σε διεθνές επίπεδο του έργου των εθνικών εποπτικών αρχών του χρηματοπιστωτικού συστήματος και των διεθνών *fora* που παράγουν διεθνή χρηματοπιστωτικά πρότυπα.⁸² Μέλη του FSB⁸³ αποτελούν εθνικές αρχές αρμόδιες για τη διασφάλιση της σταθερότητας του χρηματοπιστωτικού συστήματος,⁸⁴ διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί⁸⁵ και διεθνή *fora* που παράγουν διεθνή χρηματοπιστωτικά πρότυπα.⁸⁶ Στα ζητήματα της ιδιωτικής ασφάλισης, το FSB βρίσκεται σε στενή συνεργασία με την IAIS για τη διαμόρφωση των προτύπων που αφορούν συστημικά σημαντικούς ασφαλιστικούς ομίλους (G-SIIs). Η πλέον πρόσφατη δημοσίευση του FSB και της IAIS αφορά στην εφαρμογή των αρχών επί θεμάτων αποδοχών του FSB⁸⁷ στην ιδιωτική ασφάλιση.⁸⁸ Ο συνεχώς αυξανόμενος ρόλος του FSB σε ζητήματα ασφάλισης έχει δημιουργήσει κατά καιρούς ερωτήματα στο κατά

---

⁸⁰ Το A2ii συστάθηκε μόλις το 2009 και αποτελεί ίδρυμα που στοχεύει στην διασφάλιση της πρόσβασης στην ασφάλιση από πληθυσμό με χαμηλό εισόδημα. Βλ. αναλυτικότερα για το A2ii την ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://a2ii.org/en/about-initiative>.

⁸¹ Για το συντονιστικό ρόλο του FSB βλ. μεταξύ άλλων Γκόρτσο (2011), σελ. 157-166 και Γκόρτσο (2014), σελ. 10-13.

⁸² Για το σκοπό και τα καθήκοντα του FSB, βλ. FSB (2012), **Charter of the Financial Stability Board** (εφεξής Καταστατικό FSB 2012), άρθρα 1 & 2. Το Καταστατικό του FSB είναι διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/FSB-Charter-with-revised-Annex-FINAL.pdf>.

⁸³ Για ενημερωμένο κατάλογο των μελών του FSB (μέχρι 11.08.2015), βλ. στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/plenary1.pdf>. Σημειώνεται ότι κατάλογος με τα μέλη, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 3 του Καταστατικού, επισυνάπτεται ως παράρτημα (Annex A) στο καταστατικό του FSB, το οποίο και ενημερώνεται (τελευταία ενημέρωση του παραρτήματος 26 Μαρτίου 2015).

⁸⁴ Συμπεριλαμβανομένων Υπουργείων Οικονομικών, κεντρικών τραπεζών και εθνικών εποπτικών και ρυθμιστικών αρχών.

⁸⁵ Μέχρι 11.08.2015, διεθνείς οργανισμοί μέλη του FSB είναι οι ακόλουθοι: Παγκόσμια Τράπεζα, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών και ΟΟΣΑ.

⁸⁶ Καταστατικό FSB (2012), άρθρο 5 παρ. 1.

⁸⁷ Πρόκειται για τις Βασικές αρχές για σωστές πρακτικές σε θέματα αποδοχών που είχαν υιοθετηθεί από το FSF (FSF Principles for Sound Compensation Practices) τον Απρίλιο του 2009 και εφαρμόστηκαν από το FSB - βλ. FSB Principles for Sound Compensation Practices Implementation Standards, 25 September 2009, διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική σελίδα: http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/r_090925c.pdf.

⁸⁸ FSB (2015), FSB-IAIS 2015 Workshop on compensation practices in the insurance sector, August, Washington, <http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/Summary-of-FSB-IAIS-compensation-workshop-with-insurers.pdf>

πόσο υπάρχει επαρκής εκπροσώπηση του ασφαλιστικού τομέα στους κόλπους του FSB.⁸⁹

(iv) Στο τέταρτο επίπεδο, εντάσσονται οι διεθνείς οργανισμοί που μπορούν να διασφαλίσουν την έμμεση επιβολή της εφαρμογής των κανόνων που έχουν διαμορφωθεί κατά το δεύτερο και τρίτο επίπεδο. Τον πρωταγωνιστικό ρόλο στο στάδιο αυτό, λαμβάνει το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και η Παγκόσμια Τράπεζα, οι οποίοι στο πλαίσιο του «Προγράμματος για την Αξιολόγηση του Χρηματοπιστωτικού Τομέα (“Financial Sector Assessment Program” - FSAP)⁹⁰ αναθέτουν σε ειδικούς την εκτίμηση της ποιότητας του εποπτικού συστήματος κάθε κράτους και της συμμόρφωσης αυτού με τα ελάχιστα διεθνή εποπτικά πρότυπα. Σκοπός του ως άνω προγράμματος είναι η βελτίωση της εποπτικής λειτουργίας μέσω της άσκησης πολιτικής πίεσης,⁹¹ της ανάπτυξης δεσμών συνεργασίας για την ομοιομορφή αντιμετώπιση των κοινών προβλημάτων και την απομόνωση των κρατών που δεν συμμορφώνονται. Το FSAP χρησιμοποιείται και για την αξιολόγηση της υιοθέτησης από τα κράτη μέλη του ΔΝΤ των διεθνών προτύπων που έχουν υιοθετηθεί από την IAIS.⁹²

2.1.2. Ειδικά: η Διεθνής Ένωσης Ασφαλιστικών Εποπτικών Αρχών (‘IAIS’)

(i) Το 2014, η Διεθνής Ένωση Ασφαλιστικών Εποπτικών Αρχών (“International Association of Insurance Supervisors”, εφεξής “IAIS”) συμπλήρωσε είκοσι χρόνια από την ίδρυσή της. Πρόκειται για διεθνές *forum* που ιδρύθηκε το 1994, για τη διασφάλιση της σταθερότητας της διεθνούς αγοράς της ιδιωτικής ασφάλισης και ανασφάλισης μέσω της υιοθέτησης διεθνών προτύπων ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας.

Το 1994, η έδρα της γραμματείας του νεοσύστατου τότε διεθνούς *forum* τοποθετείται στο Κάνσας Σίτυ των ΗΠΑ,⁹³ για να μεταφερθεί δύο χρόνια αργότερα στη

---

⁸⁹ Liedtke (2011), σελ. 14. Σημειώνεται ότι πέραν της IAIS δεν φαίνεται να υπάρχουν μέλη που να εξειδικεύονται στην ασφάλιση.

⁹⁰ Το FSAP αποτελεί ένα εργαλείο της εποπτικής αρμοδιότητας του ΔΝΤ, το οποίο καθιερώθηκε το 1999 σε συνεργασία με την Παγκόσμια Τράπεζα. Βλ. σχετικά μεταξύ άλλων Γκόρτσο (2011), σελ. 168-172.

⁹¹ Γίνεται λόγος για πολιτική πίεση καθώς η προσφυγή στη διαδικασία αυτή είναι προαιρετική, με εξαίρεση τα μέλη του ΔΝΤ που διαθέτουν συστημικά σημαντικά χρηματοπιστωτικά συστήματα, τα οποία θα πρέπει να υποβάλλονται υποχρεωτικά σε αξιολογήσεις χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, σύμφωνα με το FSAP, κάθε πέντε έτη. Ο κατάλογος των κρατών που υπόκεινται σε υποχρεωτική αξιολόγηση απαριθμούσε κατά την πρώτη του δημοσίευση τον Απρίλιο του 2010 είκοσι πέντε κράτη μέλη (βλ. σχετικά μεταξύ άλλων Γκόρτσο (2014), σελ. 16). Ο κατάλογος αναθεωρήθηκε τον Δεκέμβριο του 2013 από το Εκτελεστικό Συμβούλιο του ΔΝΤ, όταν αποφασίσθηκε και τροποποίηση της μεθοδολογίας αξιολόγησης των κρατών με συστημικά σημαντικό χρηματοπιστωτικό σύστημα, με μεγαλύτερη έμφαση στη διασυνδεσιμότητα (interconnectedness) των χρηματοπιστωτικών τους συστημάτων. Έτσι, ο αριθμός του καταλόγου αυξήθηκε από 25 σε 29 κράτη. Βλ. σχετικά στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://www.imf.org/external/np/exr/facts/pdf/fsap.pdf>.

⁹² Για την αξιολόγηση των προτύπων της IAIS μέσω του FSAP, βλ. μεταξύ άλλων Tower (2011), σελ. 77-86, όπου αναφέρεται ότι οι αξιολογήσεις που είχαν γίνει για τις Βασικές Ασφαλιστικές Αρχές (ICPs) της IAIS που είχαν υιοθετηθεί το 2003 ήταν ιδιαίτερος θετικές, ιδίως συγκριτικά με την συμμόρφωση των κρατών με τα αντίστοιχα πρότυπα της IOSCO.

⁹³ Η επιλογή δεν ήταν τυχαία. Επρόκειτο για την έδρα της Εθνικής Ένωσης Ασφαλιστικών Επιτροπών των ΗΠΑ (“National Association of Insurance Commissioners” – NAIC), η οποία λειτουργεί από το 1871 και είναι αρμόδια για τη ρυθμιστική παρέμβαση και την άσκηση εποπτείας των ασφαλιστικών ρυθμιστικών/εποπτικών αρχών κάθε πολιτείας των ΗΠΑ. Στόχος, συνεπώς, της επιλογής της αρχικής έδρας ήταν το οργανωτικό σχήμα και η εμπειρία της

μόνιμη πλέον έδρα του, στην ελβετική πόλη της Βασιλείας, όπου λαμβάνει τη νομική μορφή μη κερδοσκοπικού οργανισμού, σύμφωνα με το άρθρο 60 του ελβετικού αστικού κώδικα. Η επιλογή της Βασιλείας δεν είναι τυχαία, καθώς αποτελεί την έδρα της Τράπεζας Διεθνών Διακανονισμών (“Bank of International Settlements” - BIS) όπου φιλοξενούνται οι γραμματείες της πλειοψηφίας των διεθνών *fora*⁹⁴ που επηρεάζουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα.

(u) Από τη σύστασης της IAIS μέχρι σήμερα, η συνεχής αύξηση των μελών της αναδεικνύει τον σημαίνοντα ρόλο της στη διαμόρφωση των διεθνών κανόνων του τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης.⁹⁵ Σήμερα, η IAIS αριθμεί 153 μέλη,⁹⁶ αντιπροσωπεύοντας τις ρυθμιστικές και εποπτικές αρχές του ασφαλιστικού τομέα από 146 κράτη και περισσότερες από 190 δικαιοδοσίες⁹⁷ από ολόκληρο τον κόσμο, με τις αντίστοιχες αρχές να ελέγχουν το 97% των ασφαλιστικών εισφορών παγκοσμίως.

Την ιδιότητα του μέλους δύναται να λάβει⁹⁸ κάθε επόπτης/εποπτική αρχή⁹⁹ που ασκεί τα καθήκοντά του εντός μίας δικαιοδοσίας,¹⁰⁰ αρκεί να μην εμπλέκεται με την παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών.¹⁰¹ Μέλη, συνεπώς της IAIS είναι εθνικές εποπτικές αρχές, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται κεντρικές τράπεζες ή ακόμη και υπουργεία, και οι οποίες μπορεί να προέρχονται από το ίδιο κράτος.¹⁰² Διακριτά προβλέπεται η δυνατότητα απόκτησης της ιδιότητας του μέλους του *forum* στις αμερικανικές

ομοσπονδιακής ασφαλιστικής αυτής αρχής των ΗΠΑ να μεταφερθούν στον πυρήνα της IAIS για την επιτυχή λειτουργία της.

⁹⁴ Μεταξύ αυτών και των διεθνών *fora* που διαμορφώνουν το διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο των δύο άλλων τομέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος: IOSCO για τις επενδυτικές αγορές και η Επιτροπή της Βασιλείας για το τραπεζικό σύστημα.

⁹⁵ Το 1994, η IAIS αριθμούσε 68 μέλη (Βλ. **IAIS 20th Anniversary Booklet**, σελ. 2).

⁹⁶ Τα μέλη της IAIS απαριθμούνται στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://iaisweb.org/index.cfm?event=getPage&nodeId=25189>

⁹⁷ Η διαφοροποίηση μεταξύ κρατών και δικαιοδοσιών οφείλεται στο γεγονός ότι μία περιφερειακή αρχή (π.χ. ευρωπαϊκή, αμερικάνικη) μπορεί να εκπροσωπεί περισσότερες δικαιοδοσίες.

⁹⁸ Κατόπιν υποβολής έγγραφου αιτήματος της ενδιαφερόμενης αρχής προς το Γενικό Γραμματέα του *forum*, το οποίο προωθείται στην Εκτελεστική Επιτροπή και στη συνέχεια στη Γενική Συνέλευση προς έγκριση [**IAIS By-Laws (2014)**, άρθρο 8(1) - (3)]. Απαραίτητη προϋπόθεση για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους είναι η πληρωμή της ετήσιας συνδρομής [*ibid*, άρθρο 7].

⁹⁹ Σύμφωνα με τον ορισμό που δίδεται στον «επόπτη» από το IAIS By-laws (2014), στην έννοια αυτή συμπεριλαμβάνεται και ο φορέας που διαμορφώνει τη ρυθμιστική παρέμβαση (άρθρο 4(J): “*supervisor*” includes *regulator*).

¹⁰⁰ **IAIS By-Laws (2014)**, άρθρο 4(e), όπου στον ορισμό της δικαιοδοσίας (“*Jurisdiction*”) περιλαμβάνεται κάθε έθνος, κράτος, χώρα, έδαφος, επαρχία ή γεωγραφική περιοχή που έχει δικούς της εφαρμοστέους κανόνες στη λειτουργία των ασφαλιστών.

¹⁰¹ *Ibid*, άρθρο 6(2)(a).

¹⁰² Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρόσφατη ένταξη, με την ιδιότητα του μέλους, στην IAIS, της Αμερικανικής Κεντρικής Τράπεζας το 2013, όταν οι αντίστοιχες ασφαλιστικές εθνικές εποπτικές αρχές της χώρας διατηρούσαν την ιδιότητα του μέλους ήδη από τη σύσταση του *forum*. Η ιδιαίτερη θέση της NAIC εντός του *forum* αναδεικνύεται και από την πρόβλεψη του IAIS By-laws περί δικαιώματος ψήφου που μπορεί να ασκηθεί από 15 μέλη της NAIC: *ibid*, άρθρο 6 (4) (b).

ομοσπονδιακές αρχές,¹⁰³ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή¹⁰⁴ και στους διεθνείς οργανισμούς,¹⁰⁵ χωρίς ωστόσο να τους παραχωρείται το δικαίωμα ψήφου στην Εκτελεστική Επιτροπή και στη Γενική Συνέλευση,¹⁰⁶ με αποτέλεσμα στην πραγματικότητα να λαμβάνουν το ρόλο του παρατηρητή.

Άλλωστε, το καθεστώς του παρατηρητή στο πλαίσιο της IAIS, το οποίο αναγνωρίζεται σε διεθνείς, περιφερειακούς ή εθνικούς οργανισμούς με ενδιαφέρον για την ασφάλιση ή την εποπτεία της ασφάλισης, ανεξάρτητα μάλιστα με το αν συντελούν στην υιοθέτηση του ασφαλιστικού δικαίου,¹⁰⁷ καθώς και σε κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ιδιωτικό ή δημόσιο, με ενδιαφέρον στην ασφαλιστική αγορά ή στην εποπτεία της ασφάλισης,¹⁰⁸ έχει πλέον καταργηθεί. Ο παρατηρητής δεν είχε δικαίωμα ψήφου,¹⁰⁹ είχε όμως πρόσβαση και συμμετείχε στη διαβούλευση των σχεδίων προτύπων και πολιτικών του *forum*, με την υποχρέωση βέβαια της πληρωμής της προβλεπόμενης ετήσιας συνδρομής.¹¹⁰

Από την 1^η Ιανουαρίου 2015, οπότε και τέθηκε σε ισχύ το τροποποιημένο By-laws του 2014¹¹¹ και καταργήθηκε το καθεστώς του παρατηρητή, στις εργασίες της IAIS, εκτός από τα μέλη, μπορούν να συμμετέχουν και άλλοι εμπλεκόμενοι φορείς

---

¹⁰³ *Ibid*, άρθρο 6(2) (b) & (c) – National Association of Insurance Commissioners (NAIC) and Federal Insurance Office (FIO).

¹⁰⁴ Στο προηγούμενο By-laws, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν προβλεπόταν διακριτά, παρά εντασσόταν στην κατηγορία των διεθνών οργανισμών. Πάντως αξίζει να σημειωθεί ότι σε ευρωπαϊκό επίπεδο, δεν φαίνεται να είναι ξεκάθαρη η νομική βάση στην οποία στηρίζεται η συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε διεθνή *fora* που παράγουν μη δεσμευτικούς κανόνες όπως η IAIS (για τη νομική φύση των κανόνων της IAIS βλ. κατωτέρω υπό 3.1.). Η απάντηση φαίνεται να δίδεται από τον παραλληλισμό των εσωτερικών και εξωτερικών αρμοδιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως έχει διαμορφωθεί από τη νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου (ECJ, 3,4 και 6/76, Kramer, παρ. 12, 46). Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, εάν το ευρωπαϊκό δίκαιο έχει θεσπίσει υπέρ των ενωσιακών οργάνων αρμοδιότητες επί του εσωτερικού πεδίου για την επίτευξη καθορισμένου στόχου, τότε η Ευρωπαϊκή Ένωση έχει την αρμοδιότητα να αναλάβει τις αναγκαίες για την επίτευξη του εν λόγω στόχου διεθνείς υποχρεώσεις, ακόμα και όταν δεν υφίσταται σχετική ρητή διάταξη (ECJ, Opinion, 1/76, παρ. 3). Η νομολογία αυτή άλλωστε αποτυπώθηκε στη ΣΛΕΕ, μετά την αναθεώρηση με τη Συνθήκη της Λισαβόνας στα άρθρα 3 παρ. 2 και 216, τα οποία φαίνονται ως επικρατέστερα για να στηρίξουν τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην IAIS. Βλ. σχετικά **Lowet (2015)**, σελ. 33.

¹⁰⁵ **IAIS By-Laws (2014)**, άρθρο 6(2)(e). Διεθνείς οργανισμοί που έχουν αποκτήσει την ιδιότητα του μέλους της IAIS είναι το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, ο ΟΟΣΑ και η Παγκόσμια Τράπεζα.

¹⁰⁶ *Ibid*, άρθρα 4(a) και 6(5) (a). Σε αντίθεση πάντως με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ΕΙΟΡΑ (βλ. κατωτέρω υπό 2.2.2.), η οποία διατηρεί την ιδιότητα μέλους της IAIS ως περιφερειακή ρυθμιστική αρχή, διατηρεί κανονικά το δικαίωμα ψήφου.

¹⁰⁷ **IAIS By-Laws (2013)**, άρθρο 7(1)(a), το οποίο καταργήθηκε με την τροποποίηση του 2014.

¹⁰⁸ *Ibid*, άρθρο 7(1)(b), το οποίο καταργήθηκε με την τροποποίηση του 2014.

¹⁰⁹ *Ibid*, άρθρο 7(3) το οποίο καταργήθηκε με την τροποποίηση του 2014.

¹¹⁰ *Ibid*, άρθρο 7(3) το οποίο καταργήθηκε με την τροποποίηση του 2014. Οι ετήσιες συνδρομές μάλιστα των παρατηρητών είχαν φτάσει να καλύπτουν το 40% του συνολικών εισροών της IAIS (βλ. *IAIS Year Report 2013-2014* και *IAIS Strategic Plan and Financial Outlook 2011-2015*).

¹¹¹ **IAIS By-Laws (2014)**, άρθρο 21(3).

(stakeholders), που συνδέονται με την ασφαλιστική αγορά.¹¹² Στόχος της τροποποίησης αυτής ήταν η ευρύτερη συμμετοχή φορέων, ο ρόλος των οποίων υπήρξε πολύτιμος στην εικοσαετή πορεία της IAIS. Επιπλέον, ο κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να λάβει πληροφορίες και να συμμετέχει στις διαβουλεύσεις για τη διαμόρφωση των κανόνων της ασφαλιστικής εποπτείας στο πλαίσιο της IAIS, χωρίς να είναι απαραίτητη η κατοχύρωση της επίσημης ιδιότητας του παρατηρητή και η πληρωμή της ετήσιας συνδρομής. Η διαμόρφωση των προτύπων της εποπτείας της ασφάλισης, δεν περιορίζεται πλέον στη διαβούλευση μεταξύ μελών και παρατηρητών του *forum*, αλλά καθορίζεται από ευρύτερο κύκλο εμπλεκόμενων φορέων, μέσω δημόσιας διαβούλευσης.¹¹³

(iii) Κύριοι στόχοι¹¹⁴ της IAIS είναι αφενός η δημιουργία ενός δίκαιου, ασφαλούς και σταθερού ασφαλιστικού τομέα προς όφελος και προστασία των ασφαλισμένων,¹¹⁵ αφετέρου η διασφάλιση της διεθνούς χρηματοοικονομικής σταθερότητας.¹¹⁶ Προς επίτευξη των στόχων της, η IAIS (α) καθιερώνει αρχές και πρότυπα και για την εποπτεία των ασφαλιστικών αγορών (*standard setting*),¹¹⁷ (β) υποστηρίζει την εφαρμογή των κανόνων που υιοθετεί και αναπτύσσει μεθοδολογίες για την αξιολόγηση της εφαρμογής τους (*implementation*),¹¹⁸ (γ) προωθεί τη συνεργασία για βελτιωμένη εποπτεία της ασφαλιστικής αγοράς, σε διεθνές και εθνικό επίπεδο, μεταξύ εποπτικών αρχών της ασφάλισης και άλλων τομέων του χρηματοπιστωτικού συστήματος, καθώς και τη συνεργασία με άλλους διεθνείς οργανισμούς (*co-operation*).¹¹⁹

(iv) Η οργανωτική δομή της IAIS βασίζεται στα ακόλουθα όργανα: (α) στη Γενική Συνέλευση των Μελών της (*General Meeting of Members*), όπου παρίστανται όλα τα μέλη της¹²⁰ και η οποία συνεδριάζει τακτικά¹²¹ μια φορά τον χρόνο σε τόπο και χρόνο που προσδιορίζει η Εκτελεστική Επιτροπή¹²² και λαμβάνει αποφάσεις με απλή¹²³

---

¹¹² Π.χ. οργανώσεις καταναλωτών, επαγγελματικές οργανώσεις. Η IAIS, μάλιστα, δημοσίευσε και σχετικό κείμενο για τη συμμετοχή των εμπλεκόμενων φορέων στην δημόσια διαβούλευση και στις συναντήσεις της IAIS βλ. **IAIS (2015)**, Policy for Consultation of Stakeholders, and Policy for Attendance of IAIS Meetings, February.

¹¹³ *Ibid*, άρθρο 2(3) εδ. β.

¹¹⁴ Με την τροποποίηση του IAIS By-laws, ο όρος “*objectives*” αντικαθίσταται πλέον από τον όρο “*mission*”.

¹¹⁵ *Ibid*, άρθρο 2(1)(a).

¹¹⁶ *Ibid*, άρθρο 2(1)(b).

¹¹⁷ *Ibid*, άρθρο 2(2)(a).

¹¹⁸ *Ibid*, άρθρο 2(2)(b) & (c).

¹¹⁹ *Ibid*, άρθρο 2(2)(d) - (g).

¹²⁰ *Ibid*, άρθρο 10.

¹²¹ Έκτακτες Συνεδριάσεις λαμβάνουν χώρα μόνο κατόπιν απόφασης της Εκτελεστικής Επιτροπής ή του 1/5 των μελών της Γενικής Συνέλευσης [*ibid*, άρθρο 12(2)].

¹²² **IAIS By-Laws (2014)**, άρθρο 12(1).

¹²³ Με απλή πλειοψηφία η Γενική Συνέλευση αποφασίζει μεταξύ άλλων για την αποδοχή ή απόρριψη αίτησης ένταξης ενός φορέα στην IAIS [*ibid*, άρθρο 11(2)(b)], την ακύρωση της ιδιότητας μέλους από ένα φορέα [*ibid*, άρθρο 11(2)(c)], την εκλογή των μελών της Εκτελεστικής Επιτροπής [*ibid*, άρθρο 11(2)(d)], τη διευθέτηση ελεγκτικών ζητημάτων και προϋπολογισμού της IAIS [*ibid*, άρθρο 11(2)(e) - (g)].

ή αυξημένη πλειοψηφία¹²⁴ των 2/3 των μελών της· (β) στην Εκτελεστική Επιτροπή (Executive Committee),¹²⁵ η οποία αποτελεί το κύριο όργανο της IAIS,¹²⁶ καθώς στις αρμοδιότητές της συμπεριλαμβάνεται μεταξύ άλλων, η υιοθέτηση των αρχών, πρακτικών και οδηγιών της IAIS,¹²⁷ ο καθορισμός του προγράμματος της ετήσιας συνόδου της Γενικής Συνέλευσης, την οποία και συγκαλεί,¹²⁸ η προετοιμασία του προγράμματος των εργασιών της IAIS, του ετήσιου προϋπολογισμού της καθώς και της ετήσιας αναφοράς.¹²⁹

Η εκπροσώπηση των κρατών μελών και της ίδιας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην IAIS και στα επιμέρους όργανά της είναι ιδιαίτερος ευρεία,¹³⁰ με τη συμμετοχή των εποπτικών και ρυθμιστικών αρχών είκοσι έξι κρατών μελών καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΙΟΠΑ.¹³¹ Η επίδραση, συνεπώς, των ευρωπαϊκών θέσεων στη διαμόρφωση των διεθνών προτύπων στην ιδιωτική ασφάλιση είναι αναπόφευκτη.¹³²

---

¹²⁴ Στις αρμοδιότητες της Γενικής Συνέλευσης, όπου απαιτείται *αυξημένη πλειοψηφία* 2/3 των μελών για τη λήψη απόφασης, συμπεριλαμβάνονται: η τροποποίηση του By-Laws [*ibid*, άρθρο 11(1)(a)], η τροποποίηση της έδρας του *forum* [*ibid*, άρθρο 11(1)(b)], η υιοθέτηση αρχών και προτύπων που δεν έχουν υιοθετηθεί από την Εκτελεστική Επιτροπή [*ibid*, άρθρο 11(1)(c)], η λύση του *forum* [*ibid*, άρθρο 11(1)(d)].

¹²⁵ Το έργο της Εκτελεστικής Επιτροπής υποστηρίζεται από πέντε επιμέρους επιτροπές: *Τεχνική Επιτροπή (Technical Committee)*, *Επιτροπή Εφαρμογής (Implementation Committee)*, *Επιτροπή Προϋπολογισμού (Budget Committee)*, *Ελεγκτική Επιτροπή (Audit and Risk Committee)* και *Επιτροπή Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (Financial Stability Committee)* [*Ibid*, άρθρο 14(3)]. Οι Επιτροπές αυτές μπορούν με τη σειρά τους να ιδρύσουν υποεπιτροπές (subcommittees) [*Ibid*, άρθρο 15(1)], υπό τη μορφή ομάδων εργασίας (working groups) ή ομάδων δράσης (task force). Οι Επιτροπές θα πλαισιώνονται από μία Ομάδα Συντονισμού (Coordination Group), η οποία αναλαμβάνει τον συντονισμό των εργασιών των κυρίων επιτροπών και υποβάλλει συστάσεις στην Εκτελεστική Επιτροπή σχετικά με τον ετήσιο σχεδιασμό των εργασιών και από ένα Εποπτικό Forum (Supervisory Forum) – βλ. σχετικά και **IAIS Annual Report 2013-2014**, σελ. 8–9, όπου παρατίθεται η τελευταία αναθεώρηση της δομής του *forum*.

¹²⁶ Η Εκτελεστική Επιτροπή αποτελείται από εννέα έως 24 μέλη με δικαίωμα ψήφου [**IAIS By-Laws (2014)**, άρθρο 13(1)(a)]. Τα μέλη της Εκτελεστικής Επιτροπής πρέπει να προέρχονται από διαφορετικές γεωγραφικές περιοχές και διαφορετικές ασφαλιστικές αγορές, ανάλογα με το μέγεθος και την ανάπτυξη της κάθε αγοράς [*Ibid*, άρθρο 13(5)].

¹²⁷ *Ibid*, άρθρο 14(6)(f).

¹²⁸ *Ibid*, άρθρο 14(6)(b).

¹²⁹ *Ibid*, άρθρο 14(6)(d).

¹³⁰ Για την κατανομή των ευρωπαϊκών εκπροσώπων στα όργανα της IAIS βλ. **Lowet (2015)**, σελ. 20-23. Για την επιρροή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα διεθνή χρηματοπιστωτικά *fora* βλ. **Quaglia (2014)**, σελ. 327-345.

¹³¹ Η Τράπεζα της Ελλάδος ως εποπτική αρχή του τομέα ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα δεν συμμετέχει ως μέλος στην IAIS, εκπροσωπείται όμως μέσω της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΙΟΠΑ. Το ίδιο ισχύει για την Κροατία, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα 26 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία πέραν της έμμεσης εκπροσώπησής τους από την Ευρωπαϊκή Ένωση, εκπροσωπούνται και μέσω των εποπτικών και ρυθμιστικών τους αρχών που είναι άμεσα μέλη του *forum*.

¹³² Γίνεται μάλιστα σήμερα λόγος για "εξευρωπαϊσμό" της ρυθμιστικής παρέμβασης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα - βλ. σχετικά **Janus and Stanek (2015)**, σελ. 153-171.

2.2. Το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο

Το ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για τη διαμόρφωση της ρύθμισης του χρηματοπιστωτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένου του ασφαλιστικού τομέα, υπέστη έντονες αναπροσαρμογές την τελευταία εικοσαετία. Στις αναπροσαρμογές αυτές, σημαντικό ρόλο έλαβαν επιτροπές συγκροτούμενες από εξέχουσες προσωπικότητες στις οποίες ανατέθηκε η αρμοδιότητα εντοπισμού της παθογένειας των εκάστοτε υπό ισχύ πλαισίων (υπό 2.2.1.) και δημιουργίας νέων θεσμών για την αντιμετώπισή τους. Μεταξύ των νέων αυτών θεσμών συγκαταλέγεται και η ΕΙΟΡΑ (υπό 2.2.2.).

2.2.1. Από την «Επιτροπή Lamfalussy» στην «Επιτροπή de Larosiere»

Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η διαμόρφωση των κανόνων για τη ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία της αγοράς παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών φαίνεται να ακολουθεί θεσμικά τα χνάρια της διεθνούς αρχιτεκτονικής. Η καθυστέρηση της υιοθέτησης κανονιστικού πλαισίου στα τέλη της δεκαετίας του 1990 (ι) και η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση μετά το 2007 (υ), οδήγησαν στη δημιουργία νέας κάθε φορά θεσμικής αρχιτεκτονικής, με στόχο την αποτελεσματικότερη ανταπόκριση του ρυθμιστικού πλαισίου στις συνεχώς αναπτυσσόμενες αγορές του χρηματοπιστωτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της αγοράς παροχής ασφάλισης και αντασφάλισης.

(ι) Η πρώτη αναμόρφωση του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού συστήματος έγινε στον τομέα της κεφαλαιαγοράς, όπου παρατηρήθηκε καθυστέρηση στην υιοθέτηση των υπό έκδοση νομικών πράξεων. Το 2000, με απόφαση του Συμβουλίου ECOFIN¹³³ συγκροτήθηκε μία επταμελής επιτροπή,¹³⁴ υπό της προεδρεία του Alexander Lamfalussy, στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού «Προγράμματος Δράσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες» του 1999.¹³⁵ Έργο της Επιτροπής¹³⁶ ήταν η αξιολόγηση των νομοθετικών πρακτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στον τομέα της κεφαλαιαγοράς και η υποβολή προτάσεων βελτίωσης του συστήματος. Στις 15 Φεβρουαρίου 2001 υπεβλήθη η τελική έκθεση της «Επιτροπής Lamfalussy»,¹³⁷ η οποία εντόπιζε τα προβλήματα¹³⁸ της ευρωπαϊκής νομοθετικής διαδικασίας μεταξύ

¹³³ Η απόφαση ελήφθη στη συνεδρίαση του Συμβουλίου Ecofin της 17ς Ιουλίου 2000.

¹³⁴ Γνωστή και ως «Επιτροπή Σοφών», λόγω των εξέχουσών προσωπικοτήτων που την συγκροτούσαν (Alexandre LAMFALUSSY, Cornelius HERKSTRÖTER, Luis Angel ROJO, Bengt RYDEN, Luigi SPAVENTA, Norbert WALTER, Nigel WICKS) ή ως «Επιτροπή Lamfalussy» από το επώνυμο του προέδρου της.

¹³⁵ Ανακοίνωση της Επιτροπής - Εφαρμογή του πλαισίου για τις χρηματοπιστωτικές αγορές: πρόγραμμα δράσης, COM(1999), 232.

¹³⁶ Για την Επιτροπή Lamfalussy και τη νέα διαδικασία νομοθέτησης βλ. μεταξύ άλλων **Γιωτάκη (2007)**, σελ. 15-23.

¹³⁷ Στις 9 Νοεμβρίου 2000, υποβλήθηκε μία αρχική έκθεση της επιτροπής (**Committee of Wise Men (2000)**, Initial Report) η οποία αποτέλεσε αντικείμενο διαβούλευσης. Η αρχική αυτή έκθεση μαζί με την τελική (**Committee of Wise Men (2001)**, Final Report) είναι προσβάσιμες στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/lamfalussy/wisemen/final-report-wise-men_en.pdf

¹³⁸ Για τους λόγους που οδήγησαν στην αναθεώρηση της αρχιτεκτονικής του ρυθμιστικού οικοδομήματος στον τομέα της κεφαλαιαγοράς βλ. **Committee of Wise Men (2001)**, Κεφάλαιο I, σελ. 9-18.

άλλων, στην βραδύτητα των διαδικασιών, στην έλλειψη ευελιξίας, στην απουσία διάκρισης γενικών αρχών και λεπτομερειακών ρυθμίσεων¹³⁹ και στη δυσχέρεια της ενσωμάτωσης των ρυθμίσεων στο εθνικό δίκαιο. Προς αποκατάσταση των δυσχερειών που εντοπίστηκαν, η «Επιτροπή Lamfalussy» πρότεινε¹⁴⁰ την υιοθέτηση ενός νέου συστήματος νομοθέτησης και τη δημιουργία δύο επιτροπών,¹⁴¹ με σκοπό την συνδρομή τους στην παροχή τεχνικών γνωμοδοτήσεων και στην επιτάχυνση της υιοθέτησης νέων ρυθμίσεων.

Σύμφωνα με την πρόταση της «Επιτροπής Σοφών», η οποία εγκρίθηκε και υιοθετήθηκε στο σύνολό της από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Στοκχόλμης στις 23 και 24 Μαρτίου 2001, θεσπίστηκε ένα νέο νομοθετικό σύστημα, οργανωμένο σε τέσσερα επίπεδα,¹⁴² γνωστό και ως «διαδικασία Lamfalussy»:

- στο *πρώτο επίπεδο* θεσπίζονται οι αρχές-πλαίσιο, οι οποίες περιέχουν τις γενικές κατευθύνσεις της ρυθμιστικής παρέμβασης·
- στο *δεύτερο επίπεδο* θεσπίζονται οι κανονισμοί και οι οδηγίες που περιέχουν τα εκτελεστικά μέτρα εφαρμογής των γενικών κανόνων του πρώτου επιπέδου.¹⁴³
- στο *τρίτο επίπεδο* η Επιτροπή Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (CESR) και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αντίστοιχα αναλαμβάνουν την τεχνική προετοιμασία και τη συνεπή εφαρμογή των μέτρων στα κράτη μέλη, μεριμνώντας ταυτόχρονα για την αποτελεσματική συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών και τη σύγκλιση των πρακτικών τους·
- στο *τέταρτο επίπεδο* η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρακολουθεί την ομοιόμορφη εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας στο εθνικό δίκαιο.

Η αποτελεσματικότητα της «διαδικασίας Lamfalussy» στον τομέα της κεφαλαιαγοράς οδήγησε το 2002 στην επέκταση της αρχιτεκτονικής αυτής και στους υπόλοιπους πυλώνες του χρηματοπιστωτικού συστήματος, συμπεριλαμβανομένου αυτού της ιδιωτικής ασφάλισης. Παράλληλα με την «Επιτροπή Ευρωπαϊκών

---

¹³⁹ Για την προβληματική των γενικών αρχών και των λεπτομερειακών ρυθμίσεων στο ευρωπαϊκό δίκαιο βλ. **Γκόρτσο (2007β)**, σελ. 70-104.

¹⁴⁰ Για τις συστάσεις της Επιτροπής Lamfalussy βλ. **Committee of Wise Men (2001)**, Κεφάλαιο I, σελ. 19-42.

¹⁴¹ α) Της «Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κινητών Αξιών» (“European Securities Committee” – ESC), η οποία ιδρύθηκε με την Απόφαση 2001/527/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σύσταση της ευρωπαϊκής επιτροπής ρυθμιστικών αρχών των αγορών κινητών αξιών (EE L 191, 13.7.2001, σελ. 43), με κύρια δράση στο δεύτερο επίπεδο της διαδικασίας, β) της «Επιτροπής Ευρωπαϊκών Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών» (“Committee of European Securities Regulators” – CESR), η οποία ιδρύθηκε με την Απόφαση 2001/528/EK της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη σύσταση της ευρωπαϊκής επιτροπής κινητών αξιών (EE L 191, 13.7.2001), σελ. 45).

¹⁴² Τα τέσσερα επίπεδα της «Διαδικασίας Lamfalussy» παραπέμπουν στα τέσσερα επίπεδα διαμόρφωσης του χρηματοπιστωτικού δικαίου σε διεθνές επίπεδο, αναδεικνύοντας την αλληλεπίδραση που υπάρχει μεταξύ ευρωπαϊκού και διεθνούς θεσμικού πλαισίου της ρυθμιστικής παρέμβασης. Βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 176, όπου παρατίθεται πίνακας με τη συγκριτική επισκόπηση της διαμόρφωσης και εφαρμογής του διεθνούς και του ευρωπαϊκού χρηματοπιστωτικού δικαίου με σημείο αναφοράς τα τέσσερα επίπεδα, ήτοι της λήψης των πολιτικών αποφάσεων, της υιοθέτησης των κανόνων, του συντονισμού και της εφαρμογής των κανόνων.

¹⁴³ Από τις δύο επιτροπές που συστάθηκαν στο πλαίσιο της αναθεώρησης Lamfalussy, ιδιαίτερο ρόλο στο δεύτερο επίπεδο έλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κινητών Αξιών – ESC, η οποία συχνά αναφερόταν και ως επιτροπή του επιπέδου II, σε αντίθεση με την CESR, η οποία συχνά αναφερόταν ως επιτροπή του επιπέδου III. Βλ. σχετικά **Γιωτάκη (2007)**, σελ. 18.

Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών» (CESR), συστάθηκαν και θεσμοθετήθηκαν με αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής¹⁴⁴ η «Επιτροπή Ευρωπαϊκών Αρχών Τραπεζικής Εποπτείας» (“Committee of European Banking Supervisors” – CEBS)¹⁴⁵ για τον τραπεζικό τομέα και η “Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων» (“Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors” - CEIOPS) για τον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης και αντασφάλισης.

Η «διαδικασία Lamfalussy» διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στη διαμόρφωση της ρυθμιστικής παρέμβασης στην ιδιωτική ασφάλιση, καθώς η διαδικασία αυτή ακολουθήθηκε για την υιοθέτηση της οδηγίας Solvency II (βλ. κατωτέρω υπό Ενότητα I, 3.2.2.). Συγκεκριμένα, στο *πρώτο επίπεδο*, συγκεντρώθηκε η υφιστάμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία (βλ. κατωτέρω υπό Ενότητα I, 3.2.1.) σχετικά με τη ρύθμιση της ιδιωτικής ασφάλισης και διατυπώθηκαν προτάσεις για μελλοντικές οδηγίες. Στο *δεύτερο επίπεδο*, ελήφθησαν οι λεπτομερείς τεχνικές προδιαγραφές από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βασιζόμενη στις απόψεις της EIOPC (“European Insurance and Occupational Pensions Committee”). Στο *τρίτο επίπεδο*, η CEIOPS παρείχε τη συνεχή επίβλεψη και αξιολόγηση για τα νομοθετικά μέτρα που αποφασίστηκαν στο δεύτερο επίπεδο μέχρι την έκδοση της τελικής οδηγίας.¹⁴⁶ Στο *τέταρτο επίπεδο*, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προχωρεί στην ομοιομορφη και αποτελεσματική εφαρμογή της νέας οδηγίας.¹⁴⁷

(u) Μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007, αναδείχθηκαν σημαντικές αδυναμίες στο ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα, ιδίως στους τομείς της συνεργασίας, του συντονισμού, της συνεπούς εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας και της εμπιστοσύνης μεταξύ εθνικών εποπτικών αρχών. Αναγκαία κρίθηκε η ευρωπαϊκή αντίδραση στα νέα δεδομένα. Για το σκοπό αυτό, δημιουργήθηκε η «Ομάδα de Larosiere»,¹⁴⁸ η οποία το 2009 διατύπωσε τις δικές της προτάσεις για την αναμόρφωση του ευρωπαϊκού συστήματος της εποπτείας τους χρηματοπιστωτικού τομέα.¹⁴⁹ Οι μεταβολές που επήλθαν βάσει των προτάσεων αυτών ως προς το ευρωπαϊκό σύστημα εποπτείας, αφορούν αφενός την μακρο-προληπτική εποπτεία, με τη δημιουργία του «Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου» (“European Systemic Risk Board” -ESRB), αφετέρου την μικρο-προληπτική εποπτεία των παρόχων χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, με τη δημιουργία του «Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας» (“European System of Financial Supervision” - ESFS), το οποίο αποτελείται από τις τρεις αρχές: την «Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών» (“European Banking Authority” - EBA), την «Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών» (“European Securities and Markets Authority” - ESMA) και την «Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων» (“European Insurance and Occupational Pensions Authority” - EIOPA). Οι τρεις αυτές Αρχές

---

¹⁴⁴ Απόφαση 2004/5/EK, ΕΕ L 3, 7.1.2004, σελ. 28-29 για τον τραπεζικό τομέα και Απόφαση 2004/6/EK, ΕΕ L 3, 7.1.2004, σελ. 30-31.

¹⁴⁵ Βλ. μεταξύ άλλων, **Γκόρτσο (2008)**, σελ. 5-27.

¹⁴⁶ Σχετικά με το ρόλο της CEIOPS ως γνωμοδοτικού οργάνου, υποστηρικτικού του έργου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά την διαμόρφωση της Solvency II βλ. **Γιωτάκη (2007)**, σελ. 32-38.

¹⁴⁷ Σχετικά με τα τέσσερα επίπεδα υιοθέτησης της Solvency II, βλ. **Χαμπάκη (2006)**.

¹⁴⁸ Πρόκειται για ειδική ομάδα εμπειρογνομόνων, υψηλού επιπέδου, η οποία έλαβε την ονομασία της από τον πρόεδρό της Jacques de Larosiere. Βλ. σχετικά για το νέο πλαίσιο που εγκαθιδρύεται με την έκθεση De Larosiere βλ. μεταξύ άλλων **Γκόρτσο (2009)**, σελ. 5-27.

¹⁴⁹ The de Larosière Group (2009), *The High-Level Group on Financial Supervision in the EU*, Chaired by Jaques de Larosière, Report, Brussels, 25 February, διαθέσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://ec.europa.eu/internal_market/finances/docs/de_larosiere_report_en.pdf.

προήλθαν από τον μετασχηματισμό των τριών ευρωπαϊκών επιτροπών του τρίτου επιπέδου της διαδικασίας Lamfalussy, με ευρύτερες, ωστόσο, ρυθμιστικές αρμοδιότητες σε σύγκριση με αυτές των προκατόχων τους, οι οποίες φτάνουν μέχρι τη δυνατότητα, σε εξαιρετικές περιπτώσεις της επιβολής μέτρων και αποφάσεων σε εθνικές εποπτικές αρχές που αδρανούν ή απευθείας σε εποπτευόμενα από τις εθνικές αρχές υποκείμενα.¹⁵⁰

2.2.2. *Ειδικά: η Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων (ΕΙΟΡΑ)*

(**ι**) Η ΕΙΟΡΑ, η οποία αποτελεί μέρος του Ευρωπαϊκού Συστήματος Χρηματοπιστωτικής Εποπτείας (“European System of Financial Supervisors” - ESFS), θεσμοθετήθηκε με το άρθρο 1 του Κανονισμού 1094/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου,¹⁵¹ σύμφωνα με τον οποίο αποτελεί ενωσιακό φορέα με νομική προσωπικότητα.¹⁵² Εδρεύει στην Φρανκφούρτη,¹⁵³ έλαβε τα καθήκοντά της την 1^η Ιανουαρίου 2011¹⁵⁴ και λειτουργεί ως ανεξάρτητο συμβουλευτικό όργανο του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής στον τομέα ρύθμισης και εποπτείας των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών υπηρεσιών και των υπηρεσιών επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παρόχων.¹⁵⁵

(**ιι**) Κύριοι στόχοι της ΕΙΟΡΑ αποτελούν α) η προστασία των καταναλωτών και η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα,¹⁵⁶ β) η καθιέρωση κοινών ρυθμιστικών και εποπτικών προτύπων υψηλής ποιότητας, λαμβάνοντας υπόψη τα ποικίλα συμφέροντα όλων των κρατών μελών και τη διαφορετική φύση των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων,¹⁵⁷ γ) η εναρμόνιση και συνεκτική εφαρμογή των νομικά δεσμευτικών ενωσιακών πράξεων σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση,¹⁵⁸ δ) η ενίσχυση της επίβλεψης διασυνοριακών ομίλων,¹⁵⁹ ε) η προώθηση της εποπτικής σύγκλισης και η παροχή συμβουλών στα θεσμικά όργανα της Ένωσης στον τομέα αρμοδιότητάς της.¹⁶⁰

---

¹⁵⁰ Παρά το γεγονός ότι οι εν λόγω Αρχές χαρακτηρίζονται ως «Εποπτικές», στην πραγματικότητα πρόκειται για ρυθμιστικές αρχές, οι οποίες μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις ασκούν εποπτικής φύσεως αρμοδιότητες.

¹⁵¹ **Κανονισμός αριθ. 1094/2010** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, «για τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/79/ΕΚ της Επιτροπής» (ΕΕ L 331, 15.12.2010, σελ. 48-83).

¹⁵² *Ibid*, άρθρο 5 παρ. 1.

¹⁵³ *Ibid*, άρθρο 7.

¹⁵⁴ *Ibid*, άρθρο 82.

¹⁵⁵ *Ibid*, αιτιολογική σκέψη αριθ. (44).

¹⁵⁶ Για τα καθήκοντα της Επιτροπής που σχετίζονται με την προστασία των καταναλωτών βλ. *Ibid*, άρθρο 9.

¹⁵⁷ *Ibid*, άρθρο 8 παρ. 1 α και αιτιολογική σκέψη αριθ. (10).

¹⁵⁸ *Ibid*, άρθρο 8 παρ. 1 β.

¹⁵⁹ *Ibid*, αιτιολογική σκέψη αριθ. (5).

¹⁶⁰ *Ibid*, αιτιολογική σκέψη αριθ. (10).

(iii) Κύριο όργανο λήψης αποφάσεων της Αρχής αποτελεί το Συμβούλιο Εποπτών, το οποίο συγκροτείται από τους επικεφαλής των οικείων αρμόδιων αρχών σε κάθε κράτος μέλος.¹⁶¹ Στις συνεδριάσεις του Συμβουλίου μετέχουν με την ιδιότητα του παρατηρητή (χωρίς δικαίωμα ψήφου) αντιπρόσωποι της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου και των άλλων δύο Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών.¹⁶² Πέραν του Συμβουλίου Εποπτών, η ΕΙΟΡΑ αποτελείται από το Συμβούλιο Διοίκησης,¹⁶³ τον Πρόεδρο,¹⁶⁴ τον Εκτελεστικό Διευθυντή¹⁶⁵ και το Συμβούλιο Προσφυγών.¹⁶⁶ Η συνεργασία της ΕΙΟΡΑ με τις άλλες δύο Εποπτικές Αρχές καθίσταται αναγκαία, προκειμένου να διασφαλιστεί η διατομεακή δραστηριότητα των Αρχών, ιδίως σε σχέση με τους χρηματοπιστωτικούς ομίλους ετερογενών δραστηριοτήτων. Προς τούτο, θεσμοθετήθηκε και η Μεικτή Επιτροπή Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών,¹⁶⁷ η οποία καλείται να συντονίζει τα καθήκοντα των τριών Αρχών.

(iv) Η συμβολή της ΕΙΟΡΑ στην εφαρμογή του ρυθμιστικού πλαισίου της ιδιωτικής ασφάλισης είναι καθοριστικής σημασίας,¹⁶⁸ καθώς από την έναρξη λειτουργίας της, η εφαρμογή της οδηγίας Solvency II αποτέλεσε ένα από τα κύρια έργα της. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΙΟΡΑ προχώρησε στην κατάρτιση σχεδίων ρυθμιστικών και εκτελεστικών τεχνικών προτύπων (ITS)¹⁶⁹ και στη διενέργεια πέντε μελετών ποσοτικών επιπτώσεων (QISs)¹⁷⁰ για την εφαρμογή της Solvency II. Ταυτόχρονα, η ΕΙΟΡΑ είναι η αρχή που λαμβάνει τις ετήσιες αναφορές των εθνικών εποπτικών αρχών στο πλαίσιο του τρίτου πυλώνα της Solvency II, ενώ λαμβάνει και επεξεργάζεται πλήθος σχολίων των εμπλεκόμενων φορέων, ιδίως των εκπροσώπων της ασφαλιστικής αγοράς. Η σημαντικότερη συμβολή, ωστόσο, της ΕΙΟΡΑ στην εφαρμογή της Solvency II αποτελεί η έκδοση των κατευθυντήριων γραμμών για την εφαρμογή της οδηγίας τόσο κατά τη μεταβατική περίοδο προσαρμογής όσο και κατά το τελικό στάδιο εφαρμογής της.¹⁷¹

---

¹⁶¹ *Ibid*, άρθρο 40 παρ. 1 β.

¹⁶² *Ibid*, άρθρο 40 παρ. 1 γ-ε.

¹⁶³ *Ibid*, άρθρα 45 - 47.

¹⁶⁴ *Ibid*, άρθρα 48 - 50.

¹⁶⁵ *Ibid*, άρθρα 51 - 53.

¹⁶⁶ *Ibid*, άρθρα 58 - 59.

¹⁶⁷ *Ibid*, άρθρα 54 - 57.

¹⁶⁸ Βλ. σχετικά με τον ρόλο της ΕΙΟΡΑ στην εφαρμογή της Solvency II, την ομιλία του Προέδρου της κ. **Gabriel Bernardino** στη Γενική Συνέλευση της Ελληνική Ένωσης Ασφαλιστικών Εταιρειών, *EIOPA's role in enhancing insurance supervision in the EU*, February 2014, Athens, διαθέσιμη στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: https://eiopa.europa.eu/Publications/Speeches%20and%20presentations/2014-02-14_General_Assembly_Hellenic_Association_of_Insurance_Companies_01.pdf.

¹⁶⁹ Τα σχέδια ρυθμιστικών και εκτελεστικών τεχνικών προτύπων ("Implementing Technical Standards" – ITS) για τη Solvency II είναι διαθέσιμα στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://eiopa.europa.eu/publications/technical-standards>.

¹⁷⁰ Οι αναφορές της ΕΙΟΡΑ για τις πέντε μελέτες ποσοτικών επιπτώσεων ("Quantitative Impact Studies" – QIS) είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://eiopa.europa.eu/publications/qis/insurance>.

¹⁷¹ Οι Κατευθυντήριες Γραμμές της ΕΙΟΡΑ για τη Solvency II δημοσιεύθηκαν τον Φεβρουάριο του 2015 και είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines>.

Η συμβολή της ΕΙΟΡΑ δεν περιορίζεται μόνο στη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου στο εσωτερικό της Ένωσης, αλλά και σε διεθνές επίπεδο, με τον κανονισμό σύστασής της να επιτρέπει την ανάπτυξη επαφών και διοικητικών ρυθμίσεων με εποπτικές αρχές, διεθνείς οργανισμούς και διοικητικούς φορείς τρίτων χωρών.¹⁷² Όπως ήδη αναπτύχθηκε, η ΕΙΟΡΑ είναι μέλος και μάλιστα με δικαίωμα ψήφου στην IAIS. Από τα ανωτέρω συμπεραίνεται ότι υφίσταται έντονη αλληλεπίδραση μεταξύ των ευρωπαϊκών και διεθνών θεσμών και συγκεκριμένα μεταξύ ΕΙΟΡΑ και IAIS στη διαμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου της ιδιωτικής ασφάλισης.

---

¹⁷² Κανονισμός αριθ. 1094/2010, άρθρο 33 παρ. 1.

3. Η ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΩΝ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΣΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ

Προϊόν της ρυθμιστικής παρέμβασης στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης αποτελούν οι κανόνες που παράγονται τόσο σε διεθνές όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Σε διεθνές επίπεδο (υπό 3.1.), το κανονιστικό πλαίσιο που διέπει την ιδιωτική ασφάλιση διαμορφώνεται από τα διεθνή *fora*, όπως αυτά παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα, και ιδίως από την IAIS, υπό τη μορφή προτύπων χωρίς νομική δεσμευτικότητα, αλλά με νομική σημαντικότητα. Σε περιφερειακό επίπεδο, το πλέον ολοκληρωμένο κανονιστικό πλαίσιο ιδιωτικής ασφάλισης αποτελεί αυτό που έχει διαμορφωθεί στους κόλπους της Ευρωπαϊκής Ένωσης (υπό 3.2.) και συνθέτει το ευρωπαϊκό ασφαλιστικό δίκαιο, το οποίο είναι δεσμευτικό για τα κράτη μέλη.¹⁷³ Τα παραγόμενα πρότυπα της IAIS και οι ευρωπαϊκοί κανόνες δικαίου, παρά τη διαφορετική νομική τους φύση, βρίσκονται σε μία συνεχή αλληλεπίδραση.

3.1. Το διεθνές κανονιστικό πλαίσιο

3.1.1. Το 'ήπιο δίκαιο' της IAIS

(ι) Οι παραδοσιακές πηγές του διεθνούς δικαίου, όπως αυτές προβλέπονται στο Καταστατικό του Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης,¹⁷⁴ διαμορφώνονται κατά την παραδοσιακή εκδοχή του διεθνούς δικαίου από τα κράτη, τα οποία και δεσμεύουν. Τα κείμενα, συνεπώς, που παράγονται στους κόλπους διακυβερνητικών οργανισμών χωρίς νομική προσωπικότητα, με μέλη όχι κρατικές οντότητες αλλά εθνικές αρχές, δεν αποτελούν τμήμα των παραδοσιακών πηγών του διεθνούς δικαίου. Οι κανόνες που περιέχονται στα εν λόγω κείμενα έχουν τη μορφή «προτύπων»,¹⁷⁵ τα οποία αν και δεν έχουν νομική δεσμευτικότητα, επηρεάζουν *de facto* την έννομη τάξη των κρατών της διεθνούς κοινότητας, με αποτέλεσμα αυτά να χαρακτηρίζονται από νομική σημαντικότητα.¹⁷⁶

---

¹⁷³ Σημειώνεται ότι κανόνες «ήπιου δικαίου» υιοθετούνται και στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ως προς τον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης, κανόνες «ήπιου δικαίου» αποτελούν οι κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις που υιοθετούνται από την EΙΟΡΑ, η μη εφαρμογή των οποίων, ωστόσο, υπόκειται στον κανόνα “comply or explain”. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν οι Κατευθυντήριες Γραμμές (Guidelines) που εξέδωσε η EΙΟΡΑ στις 27 Σεπτεμβρίου 2013 για την προετοιμασία εφαρμογής της Solvency II. Η EΙΟΡΑ κάλεσε όλες τις αρμόδιες εθνικές αρχές (“national competent authorities” – NCAs) να απαντήσουν σχετικά με τη συμμόρφωσή τους στις Κατευθυντήριες Γραμμές ή την πρόθεσή τους να συμμορφωθούν, εντός δύο μηνών από την έκδοσή τους – βλ. **EΙΟΡΑ (2013)**, Press Release – EΙΟΡΑ publishes the final Guidelines for the preparation of Solvency II, διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: https://eiopa.europa.eu/Publications/Press%20Releases/2013-09-27_final_Solvency_II_Guidelines.pdf.

¹⁷⁴ Άρθρο 38 παρ. 1 Καταστατικού Διεθνούς Δικαστηρίου της Χάγης, όπου αναφέρονται οι διεθνείς συνθήκες, το διεθνές έθιμο, οι γενικές αρχές του δικαίου που αναγνωρίζονται από τα πολιτισμένα έθνη, οι δικαστικές αποφάσεις και τα διδάγματα των πιο διακεκριμένων δημοσιολόγων.

¹⁷⁵ Στην αγγλική γλώσσα χρησιμοποιείται ο όρος *standards*, ενώ εναλλακτικά χρησιμοποιούνται και οι όροι «συστάσεις» (recommendations), «βασικές αρχές» (core principles), ή «καλές πρακτικές» (best practices) – βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 150-151.

¹⁷⁶ Βλ. **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 151-152, όπου επισημαίνεται ότι η νομική σημαντικότητα των εν λόγω διεθνών προτύπων συνίσταται α) στο γεγονός ότι αποτελούν «ρυθμιστικό σημείο αναφοράς» προς το οποίο καλούνται να συμμορφώνονται όλα τα κράτη, β) στο ότι επηρεάζουν

Η IAIS αποτελεί ένα «διεθνή φορέα παραγωγής προτύπων»¹⁷⁷ μέσω των οποίων επιδιώκεται η επίτευξη εφαρμογής εναρμονισμένων πολιτικών σε διεθνές επίπεδο με σκοπό την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ρυθμιστικών και εποπτικών ζητημάτων. Τα εν λόγω πρότυπα, ωστόσο, στερούνται νομικά εξαναγκαστού χαρακτήρα. Για την εφαρμογή τους σε εθνικό επίπεδο, δεν απαιτείται η προηγούμενη κύρωσή τους (ratification) όπως συμβαίνει με τους κανόνες των διεθνών συνθηκών, ενώ η μη εφαρμογή τους δεν συνιστά παράβαση διεθνούς υποχρέωσης. Από τα κείμενα που εμπεριέχουν τα ως άνω πρότυπα, άλλωστε, δεν προβλέπεται κάποιος επίσημος μηχανισμός ελέγχου εφαρμογής τους και επιβολής κυρώσεων, ούτε κάποιος μηχανισμός επίλυσης διαφορών σε περίπτωση παράβασης τους.¹⁷⁸ Για τους λόγους αυτούς, τα πρότυπα που παράγονται στους κόλπους της IAIS αποτελούν «ήπιο δίκαιο» (“soft law”),¹⁷⁹ η εφαρμογή του οποίου εναπόκειται στην πολιτική βούληση των κρατών.

Παρά το γεγονός ότι οι κανόνες της IAIS δεν είναι νομικά δεσμευτικοί, παρατηρείται η οικειοθελής συμμόρφωση των κρατών με την υιοθέτηση των προτύπων στο εθνικό τους δίκαιο. Αυτό οφείλεται μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι με τους κανόνες αυτούς διασφαλίζεται η ευελιξία και η προσαρμογή στις συνεχείς διεθνείς εξελίξεις των χρηματοπιστωτικών αγορών, χωρίς να παραγνωρίζεται η πίεση και η επιρροή που ασκείται από τις ίδιες τις αγορές για την υιοθέτησή τους. Η μη δεσμευτικότητα των κανόνων αυτών, πάντως, φαίνεται να έχει λειτουργήσει αποτελεσματικά στην εφαρμογή τους,¹⁸⁰ σε αντίθεση με πολλούς κανόνες του παραδοσιακού διεθνούς δικαίου, όπου παρατηρείται η έντονη διστακτικότητα των κρατών να τους μεταφέρουν στην εθνική έννομη τάξη τους.¹⁸¹

(u) Μετά τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007-2009, με τη θεσμική αναπροσαρμογή της αρχιτεκτονικής του χρηματοπιστωτικού συστήματος που σημειώθηκε, αναδείχθηκε μία τάση «αυστηροποίησης»¹⁸² του «ήπιου δικαίου».¹⁸³

το περιεχόμενο των κανόνων εθνικού δικαίου των κρατών καθώς και γ) στο ότι οδηγούν στην *de facto* εναρμόνιση των κανόνων του διεθνούς δικαίου.

¹⁷⁷ Στα κείμενά της, η IAIS αυτοαποκαλείται “international standard setting body”. Βλ. ενδεικτικά **IAIS (2015b)**, Newsletter July, Issue 42, σελ. 16.

¹⁷⁸ Βλ. **Lowet (2015)**, σελ. 27.

¹⁷⁹ Βλ. μεταξύ άλλων **Brown (2009)**, σελ. 957, **Steinberg (2011)**, σελ. 305 και τις παρατιθέμενες εκεί παραπομπές.

¹⁸⁰ Για τα πλεονεκτήματα του «ήπιου δικαίου» και τους λόγους που αυτό επικράτησε γενικά στη διεθνή έννομη τάξη βλ. μεταξύ άλλων **Abbott and D. Snidal (2000)**, σελ. 434-450.

Για την αποτελεσματική εφαρμογή του ήπιου δικαίου συγκεκριμένα στο πλαίσιο του διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου, σε αντίθεση με τους λοιπούς κλάδους του διεθνούς οικονομικού δικαίου και τους λόγους για τους οποίους το “soft law” επικρατεί έναντι του “hard law” στον τομέα αυτό βλ. **Brunner (2010)**, σελ. 630-34

¹⁸¹ Παρατηρείται για παράδειγμα διεθνείς συνθήκες που αρχικώς υπογράφονται από τα κράτη μέρη, στη συνέχεια να μην κυρώνονται και να μην μεταφέρονται στην εθνική έννομη τάξη, σε αντίθεση με πρότυπα διεθνών *fora*, όπως οι συστάσεις της FATF (“Financial Action Task Force”), οι οποίες εφαρμόζονται απ’ όλα τα πιστωτικά ιδρύματα. Από τα ανωτέρω, έχουν ανακύψει ερωτήματα από τη θεωρία τα τελευταία χρόνια κατά πόσο το «ήπιο δίκαιο» είναι αποτελεσματικότερο σε σύγκριση με το «αυστηρό δίκαιο».

¹⁸² Με τον όρο αυτό επιχειρείται να αποδοθεί ο αγγλικός όρος «hardening of soft law». Κατά τους Abbott και Snidal, φαίνεται να υπάρχουν τρεις τρόποι κατά τους οποίους το ήπιο δίκαιο (“soft law”) μπορεί να μετατραπεί σε «αυστηρό δίκαιο» (“hard law”): α) με την υιοθέτηση μίας διεθνούς συνθήκης πλαίσιο, το ουσιαστικό περιεχόμενο της οποίας θα διαμορφώνεται σταδιακά

Σήμερα, δεν μπορεί να γίνει λόγος για μετατροπή του ήπιου δικαίου της IAIS σε αυστηρό δίκαιο. Παρατηρείται, ωστόσο, η προσπάθεια ενδυνάμωσης των προτύπων μέσω ενός συστηματικότερου ελέγχου της εφαρμογής τους και μέσω μίας προσπάθειας για εντονότερη δέσμευση των μελών.

Συγκεκριμένα, μετά την πρόσφατη τροποποίηση του By-laws της IAIS τον Οκτώβριο του 2014, προστέθηκε μία επιπλέον παράγραφος στο άρθρο 6, με την οποία προβλέπεται πλέον ρητώς η δέσμευση (“commitment”) των μελών να εφαρμόζουν το ρυθμιστικό πλαίσιο της IAIS, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες της αγοράς.¹⁸⁴ Δεδομένου, ωστόσο, ότι η IAIS δεν έχει τη νομική μορφή ενός διεθνούς οργανισμού, αλλά ενός μη κερδοσκοπικού οργανισμού ιδιωτικού δικαίου που διέπεται από το ελβετικό δίκαιο, οι προβλεπόμενες αυτές δεσμεύσεις έχουν νομική αξία μόνο στο πλαίσιο του ιδιωτικού δικαίου της Ελβετίας, χωρίς να γεννούν νομικά διεθνή υποχρέωση.¹⁸⁵ Παρά το γεγονός ότι δεν υπάρχει διεθνής υποχρέωση συμμόρφωσης με τα πρότυπα της IAIS, η μη εφαρμογή τους από τα μέλη εγκυμονεί τον κίνδυνο ακύρωσης της ιδιότητας του μέλους σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο By-Laws.¹⁸⁶

Με την προσθήκη της παραγράφου 6 στο άρθρο 6 του By-laws, συμπεριλήφθηκε και η υποχρέωση των μελών να ακολουθούν ως προς την εφαρμογή των προτύπων της IAIS μία διαδικασία αυτοαξιολόγησης και αξιολόγησης από ειδικούς (“Self-Assessment and Peer Review” – SARP).¹⁸⁷ Παρά το γεγονός ότι το SARP προβλέφθηκε για πρώτη φορά στο By-laws της IAIS το 2014, είχε ξεκινήσει ήδη σε εθελοντική βάση από το 2011 σχετικά με την εφαρμογή των Βασικών Ασφαλιστικών Αρχών (ICPs),¹⁸⁸ ενώ τα πρώτα αποτελέσματά του δημοσιεύθηκαν το 2013.¹⁸⁹ Τα

(Framework Convention Pathway), β) με πολυμερείς συμφωνίες που εμπεριέχουν ουσιαστικές δεσμεύσεις, αλλά έχουν περιορισμένο αριθμό μερών, ο οποίος σταδιακά θα αυξάνεται (Plurilateral Pathway), γ) με την υιοθέτηση συμφωνιών που ενώ εμπεριέχουν ουσιαστικές ρυθμίσεις, πάσχει η νομιμοποίησή τους, η οποία σταδιακά ενδυναμώνει (the Soft Law Pathway) – βλ. **Abbott and Snidal (2004)**, σελ. 54-61.

¹⁸³ Βλ. ενδεικτικά **Karmel and Kelly (2009)**, σελ. 883-950, όπου παρουσιάζεται η τάση αυστηροποίησης του ρυθμιστικού πλαισίου στον τομέα της κεφαλαιαγοράς, **Arner and Taylor (2009)**, σελ. 509, όπου διερευνάται κατά πόσο είναι εφικτό να συσταθεί μία διεθνής χρηματοπιστωτική αρχή με ρυθμιστικές αρμοδιότητες που θα παράγει “hard law”, και **Lastra (2014)**, σελ. 804, όπου αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα για «greater formalization of the emerging lex financiaera» .

¹⁸⁴ **IAIS By-laws (2014)**, άρθρο 6 παρ. 6: “Members commit to: [...] (b) implement IAIS Supervisory material taking into account specific market circumstances”. Στο **IAIS By-laws (2013)**, δεν υπήρχε καμία απολύτως σχετική διάταξη.

¹⁸⁵ Βλ. **Lowet (2015)**, σελ. 27.

¹⁸⁶ **IAIS By-laws (2014)**, άρθρο 8 παρ. 6 (b) και (c). Σημειώνεται ότι το περιεχόμενο του άρθρου αυτού διατυπωνόταν και στο προηγούμενο **IAIS By-laws (2013)**, άρθρο 9 παρ. 6 (b) και (c), χωρίς ουσιαστική διαφοροποίηση.

¹⁸⁷ *Ibid*, άρθρο 6 παρ. 6: “Members commit to: [...] (c) undergo periodic self-assessments and peer reviews”.

¹⁸⁸ Τα κριτήρια της εν λόγω αξιολόγησης και τα σχετικά ερωτηματολόγια στα οποία καλούνταν οι εθνικές εποπτικές αρχές να απαντήσουν δημοσιεύθηκαν τον Ιανουάριο του 2012 – βλ. **IAIS (2012)**, Thematic Self Assessment and Peer Review Supervisory Cooperation and Information Exchange.

¹⁸⁹ **IAIS (2013c)**, *Report from Expert Review Teams Conducting the Self-Assessment and Peer Review of ICPs 1,2, and 23*, October.

αποτελέσματα που δημοσιεύονται περιέχουν στοιχεία ως προς τη συμμόρφωση, τα οποία βασίζονται σε γεωγραφικά δεδομένα, χωρίς να δημοσιεύονται στοιχεία μεμονωμένα για κάθε μέλος. Το πρόγραμμα αξιολόγησης το οποίο είναι ενεργό σήμερα περιορίζεται στην αξιολόγηση της εφαρμογής των ICPs. Η αξιολόγηση αυτή δεν γίνεται ταυτόχρονα σε όλες τις ασφαλιστικές αρχές, αλλά σε ορισμένες κάθε φορά από αυτές βάσει θεματικής.¹⁹⁰ Για την αξιολόγηση σχηματίζεται μία ομάδα εμπειρογνομόνων (Expert Team), στην οποία συμμετέχουν, μεταξύ άλλων, ειδικοί από την Παγκόσμια Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Η εμπλοκή ειδικών των δύο ως άνω διεθνών οργανισμών αναδεικνύει το SARP ως συμπλήρωμα του «Προγράμματος για την Αξιολόγηση του Χρηματοπιστωτικού Τομέα (“Financial Sector Assessment Program” - FSAP).¹⁹¹

(iii) Από τα ανωτέρω στοιχεία αναδεικνύεται η πρόσφατη προσπάθεια για μία συστηματική εφαρμογή των προτύπων που παράγονται στους κόλπους της IAIS. Ποιοι είναι όμως οι κανόνες αυτοί που αποτελούν το «κήπιο δίκαιο» του διεθνούς αυτού *forum*; Τα πρότυπα που παράγονται στην IAIS έχουν διαμορφωθεί σε τρεις βαθμίδες.¹⁹²

- στην **πρώτη βαθμίδα** υπάγονται οι *Βασικές Ασφαλιστικές Αρχές (“Insurance Core Principles” – ICPs)*, οι οποίες εφαρμόζονται σε όλες τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις είτε λειτουργούν μεμονωμένα είτε στο πλαίσιο ασφαλιστικών ομίλων·

- στη **δεύτερη βαθμίδα** εντάσσεται το *Κοινό Πλαίσιο για την Εποπτεία των Διεθνώς Ενεργών Ασφαλιστικών Ομίλων (“Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups”)*,¹⁹³ το οποίο στοχεύει στο συντονισμό των ρυθμιστικών και εποπτικών διαδικασιών όχι απλώς ασφαλιστικών ομίλων αλλά αυτών που δραστηριοποιούνται διεθνώς, ήτοι των Διεθνώς Ενεργών Ασφαλιστικών Ομίλων (“Internationally Active Insurance Groups” - IAIGs),¹⁹⁴ χωρίς να αποκλείεται η εφαρμογή του στους διεθνώς συστημικά σημαντικούς ασφαλιστές (“Global Systemically Important Insurers” – G-SIIs)· στο ComFrame θα πρέπει να συμπεριληφθεί και το Ασφαλιστικό Κεφαλαιακό Πρότυπο (“Insurance Capital

---

¹⁹⁰ Έτσι, ενώ το 2013 αξιολογήθηκε η εφαρμογή των ICPs 1, 2 και 23, το 2014 δημοσιεύθηκε η δεύτερη αξιολόγηση για τις ICPs 4, 5, 7 και 8. Βλ. **IAIS (2014e)**, Report from Expert Team Conducting the Self-Assessment and Peer Review of ICPs 4,5, 7 and 8.

¹⁹¹ Βλ. σχετικά με το FSAP ανωτέρω υπό 2.1.1. (iv).

¹⁹² Για την κατηγοριοποίηση αυτή των προτύπων της IAIS σε τρεις βαθμίδες, βλ. **IAIS (2013c)** Newsletter April, σελ. 9.

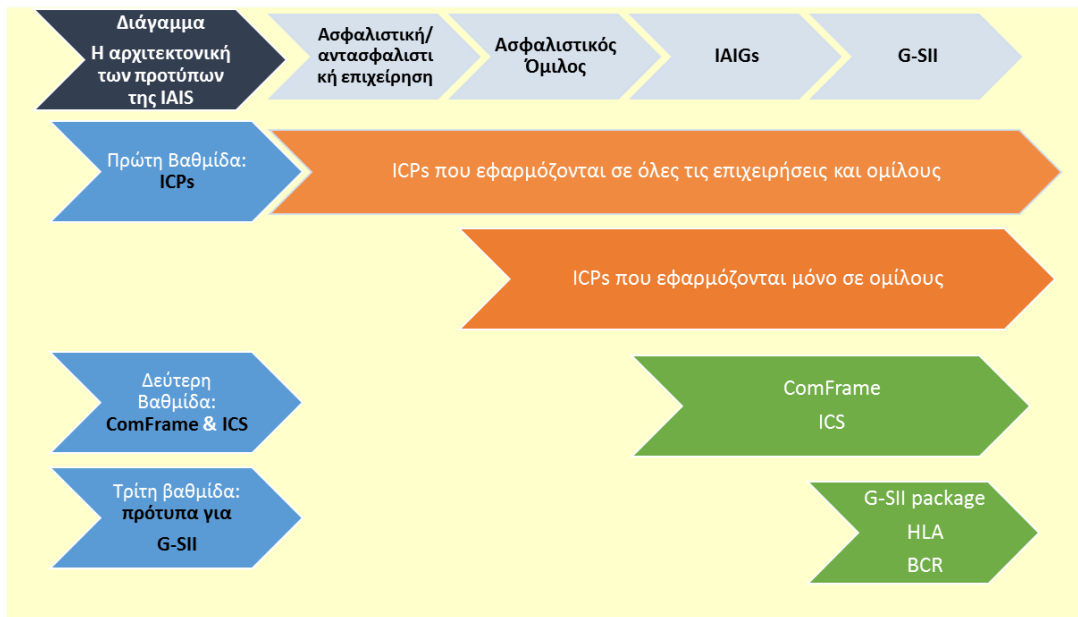
¹⁹³ **IAIS (2014d)**, Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups (εφεξής **ComFrame 2014**), Revised DRAFT, September. Η δημιουργία του ComFrame ξεκίνησε το 2010 και ολοκληρώθηκε το 2013, μετά από δημόσια διαβούλευση στο πλαίσιο της IAIS. Από το 2013, το ComFrame βρίσκεται σε στάδιο πειραματικής εφαρμογής, ώστε να εκτιμηθούν οι ενδεχόμενες αλλαγές που μπορεί να προκύψουν πριν την επίσημη εφαρμογή του, η οποία υπολογίζεται το 2019 (**IAIS (2015a)** Newsletter, March, Issue 38, σελ. 6).

¹⁹⁴ Τα προτεινόμενα κριτήρια για την υπαγωγή ενός ομίλου στην κατηγορία των IAIGs, τα οποία θα πρέπει να συντρέχουν σωρευτικά, είναι: α) η ύπαρξη ασφαλιστικών εισφορών σε περισσότερες από τρεις δικαιοδοσίες (jurisdictions), β) το ποσοστό των ακαθάριστων ασφαλιστρών εκτός της δικαιοδοσίας της έδρας να μην είναι μικρότερο από 10% του συνολικού ακαθάριστου ασφαλιστικού του ομίλου, γ) το σύνολο των πάγιων περιουσιακών στοιχείων να μην είναι μικρότερο από 50 δις USD ή το σύνολο των ακαθάριστων ασφαλιστρών να μην είναι μικρότερο από 10 δις USD (**ComFrame 2014**, Module 1, Element 1).

Standard” - ICS), το οποίο αναμένεται να αντικαταστήσει μέχρι το 2017 την προβλεπόμενη κεφαλαιακή επάρκεια από το ComFrame 2014.¹⁹⁵

- στην **τρίτη βαθμίδα** εντάσσονται οι κανόνες για συστημακά σημαντικές ασφαλιστικές επιχειρήσεις (“Globally Systemically Important Insurers” - G-SII),¹⁹⁶ στους οποίους κανόνες μέχρι σήμερα συμπεριλαμβάνονται α) η μεθοδολογία προσδιορισμού των G-SII, β) οι πολιτικές που θα εφαρμόζονται στις G-SII,¹⁹⁷ γ) οι βασικές κεφαλαιακές απαιτήσεις για τις G-SII (“Basic Capital Requirements for Global Systemically Important Insurers” – BCR),¹⁹⁸ δ) οι αρχές για υψηλότερες απαιτήσεις απορρόφησης ζημιών (“Higher Loss Absorbency Principles” – HLA).¹⁹⁹

Η αρχιτεκτονική των προτύπων της IAIS συνοψίζεται στο ακόλουθο διάγραμμα:²⁰⁰

Τα ανωτέρω πρότυπα δεν βρίσκονται όλα στον ίδιο βαθμό ωριμότητας. Τα περισσότερα έχουν δημοσιευθεί σε μορφή σχεδίου και η πλήρης εφαρμογή τους αναμένεται τα επόμενα χρόνια. Εξαιρέση αποτελούν οι ICPs, τις οποίες οφείλουν ήδη να εφαρμόζουν τα μέλη της IAIS. Σημειώνεται άλλωστε, ότι οι ICPs έχουν ήδη

¹⁹⁵ Το ICS θα αντικαταστήσει το Module 2 Element 5 “Capital Adequacy Assessment” του ComFrame 2014.

¹⁹⁶ **IAIS (2013a)**, Global Systemically Important Insurers: Final Initial Assessment Methodology, 18 July.

¹⁹⁷ **IAIS (2013b)**, Global Systemically Important Insurers: Policy Measures, 18 July.

¹⁹⁸ **IAIS (2014a)**, Basic Capital Requirements for Global Systemically Important Insurers, 23 October.

¹⁹⁹ **IAIS (2014b)**, Higher Loss Absorbency (HLA) Principles, 22 September.

²⁰⁰ Το διάγραμμα αυτό βασίζεται στο αντίστοιχο διάγραμμα που δημοσιεύθηκε στο **IAIS (2013e)** Newsletter April, σελ. 9, επικαιροποιημένο με το πρόσφατο ρυθμιστικό πλαίσιο της IAIS.

ενταχθεί στον κατάλογο του IMF και της Παγκόσμιας Τράπεζας στο πλαίσιο του προγράμματος αξιολόγησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος που διενεργούν.²⁰¹

3.1.2. Ειδικά: οι Βασικές Ασφαλιστικές Αρχές (“Insurance Core Principles” – ICPs) της IAIS

(ι) Μία από τις σημαντικότερες συνεισφορές της IAIS στη διαμόρφωση της ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων αποτελούν οι «Βασικές Ασφαλιστικές Αρχές» (“Insurance Core Principles” – ICPs). Οι εν λόγω αρχές υιοθετήθηκαν για πρώτη φορά το 1997, ένα χρόνο μετά τη δημοσίευση των αντίστοιχων αρχών της Επιτροπής της Βασιλείας για τον τραπεζικό τομέα.²⁰² Η επιρροή συνεπώς από τις βασικές αρχές της τραπεζικής εποπτείας είναι αδιαμφισβήτητη. Μία πρώτη αναθεώρηση των αρχών έλαβε χώρα το 2003, για να ακολουθήσει το 2011 μία εκ νέου αναθεώρηση, με σκοπό την αναπροσαρμογή τους στα νέα δεδομένα που επέφερε η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση. Σήμερα, σε πλήρη ισχύ βρίσκονται οι ICPs όπως αυτές υιοθετήθηκαν τον Οκτώβριο του 2011,²⁰³ με τελευταία τροποποίηση τον Οκτώβριο του 2013,²⁰⁴ η τελευταία έκδοση αυτή τον οποίον αποτελεί και αντικείμενο μελέτης της παρούσας. Τον Ιούνιο του 2015 ξεκίνησε δημόσια διαβούλευση για την εκ νέου τροποποίηση ορισμένων ICPs,²⁰⁵ με αφορμή τα αποτελέσματα των πρώτων αξιολογήσεων (SAPR) που δημοσιεύθηκαν το 2014, ενώ τα επόμενα χρόνια προγραμματίζονται οι τροποποιήσεις και των υπόλοιπων αρχών.²⁰⁶ Από την αξιολόγηση των αρχών αυτών αναδείχθηκαν τα προβλήματα που αντιμετώπισαν οι εθνικές εποπτικές αρχές στην εφαρμογή τους και η ανάγκη για μεγαλύτερη σαφήνεια στη διατύπωση των αρχών αυτών.

Οι ICPs αποτελούν ένα διεθνώς αποδεκτό πλαίσιο εποπτείας του ασφαλιστικού τομέα και περιλαμβάνουν τα βασικά εκείνα στοιχεία που πρέπει να συναντώνται σε ένα ασφαλιστικό εποπτικό σύστημα, ώστε να καλύπτονται οι δύο βασικές δικαιολογητικές βάσεις της ρυθμιστικής παρέμβασης: η προώθηση της σταθερότητας της ασφαλιστικής αγοράς και ταυτόχρονα η προστασία των δικαιούχων και

---

²⁰¹ Για τον κατάλογο των προτύπων, συμπεριλαμβανομένων των ICPs, στα οποία βασίζεται το FSAP, με τελευταία ενημέρωση το Μάρτιο του 2015, βλ. **IMF (2015)**, Factsheet: Standards and Codes: The Role of the IMF, March, διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/pdf/sc.pdf>.

²⁰² «Βασικές Αρχές για την Αποτελεσματική Τραπεζική Εποπτεία» (Core Principles for Effective Banking Supervision), οι οποίες εκδόθηκαν για πρώτη φορά το 1996 και αναθεωρήθηκαν τελευταία φορά το 2012 και είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.bis.org/publ/bcbs230.pdf>.

²⁰³ **IAIS (2011)**, Insurance Core Principles, Standards, Guidance and Assessment Methodology, October (στην παρούσα μελέτη αναφέρονται ως ICPs).

²⁰⁴ Προηγήθηκε μία περιορισμένης έκτασης τροποποίηση τον Οκτώβριο του 2012 ως προς την ICP 9, για να ακολουθήσει η τροποποίηση της ICP 22 τον Οκτώβριο του 2013.

²⁰⁵ Πρόκειται για τις ICPs 3, 4, 5, 7, 8, 23 και 25 καθώς και για όρους που εμπεριέχονται στο Γλωσσάριο (Glossary). Η δημόσια διαβούλευση ξεκίνησε στις 17 Ιουνίου και ολοκληρώθηκε στις 17 Αυγούστου 2015. Βλ. σχετικά **IAIS (2015c)**, Consultation on Revision of Insurance Core Principles, στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση <http://iaisweb.org/index.cfm?event=getPage&nodeId=50512>, όπου παρατίθενται και τα σχέδια των νέων ICPs και οι διαφορές με τις ήδη ισχύουσες.

²⁰⁶ Το 2016 προγραμματίζονται οι τροποποιήσεις των IAIS για τις ICPs 1, 9, 10, 11, 12, και 26, ενώ το 2017 προγραμματίζονται οι τροποποιήσεις των ICPs 2, 6, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, και 24 (βλ. **IAIS (2015a)**, Newsletter, March, Issue 38).

ασφαλισμένων.²⁰⁷ Οι ICPs εφαρμόζονται σε όλες τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές²⁰⁸ επιχειρήσεις,²⁰⁹ τόσο μεμονωμένα όσο και στο πλαίσιο ομίλου.²¹⁰

(υ) Οι ICPs, όπως αυτές είναι σε ισχύ σήμερα μετά την τελευταία τροποποίηση του 2013, είναι διατυπωμένες σε ένα κείμενο 403 σελίδων, όπου εμπεριέχονται είκοσι έξι (26) βασικές αρχές, οι οποίες μπορούν να κατανεμηθούν στις ακόλουθες θεματικές:²¹¹
1) στις αρχές που αφορούν εποπτικές εξουσίες και μέτρα και στην εποπτεία των ομίλων (ICPs 1, 2, 9, 10, 11, 23), **2)** στις αρχές που αφορούν την αδειοδότηση και την εταιρική διακυβέρνηση (ICPs 4, 5, 7, 8), **3)** στις αρχές που αφορούν τη φερεγγυότητα (ICPs 14-17,20), **4)** στις αρχές που αφορούν τη μακρο-προληπτική εποπτεία και αντασφάλιση (ICPs 24, 13), **5)** στην αρχή που αφορά τη μεταβολή ελέγχου και τη μεταφορά χαρτοφυλακίου (ICP 6), **6)** στις αρχές που αφορούν την πρόληψη απάτης και το ξέπλυμα μαύρου χρήματος (ICPs 21, 22), **7)** στην αρχή που αφορά την εξυγίανση (ICP 12), **8)** στις αρχές που αφορούν την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία μεταξύ των εποπτικών αρχών (ICPs 3, 25, 26), **9)** στις αρχές που αφορούν τους διαμεσολαβητές και την επιχειρηματική διαχείριση (ICPs 18, 19).

Από τις ανωτέρω θεματικές, παρατηρείται η έμφαση που δίδεται ιδίως στην προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία, έναντι των κατασταλακτικών μέτρων. Στη δεύτερη ενότητα της παρούσας μελέτης, αναλύονται οι αρχές που εντάσσονται στις θεματικές της φερεγγυότητας, της εταιρικής διακυβέρνησης και της δημοσιοποίησης, θεματικές που έχουν ήδη ρυθμιστεί και σε ευρωπαϊκό επίπεδο (βλ. κατωτέρω υπό 3.2.).

Στον κατωτέρω πίνακα παρουσιάζονται οι ICPs ανάλογα με τη θεματική και το έτος, όπου έχουν υπαχθεί βάσει του προγραμματισμού του SAPR.²¹²

---

²⁰⁷ **IAIS (2011)**, σελ. 4, παρ. 1 Εισαγωγής.

²⁰⁸ Η εφαρμογή των ICPs στις αντασφαλιστικές επιχειρήσεις προκύπτει από την **ICP 13.0.2**, όπου προβλέπεται “*the whole body of the ICPs, standards and guidance are applicable to the direct supervision of reinsurers*”. Επιπλέον, στην εισαγωγή, όπου τίθεται και η μεθοδολογία εφαρμογής και αξιολόγησης των ICPs, επισημαίνεται ότι η μη εφαρμογή ορισμένων αρχών σε αντασφαλιστές διευκρινίζεται εντός του κειμένου – βλ. **IAIS (2011)**, σελ. 4, παρ. 9 Εισαγωγής.

²⁰⁹ *Ibid*, όπου αναφέρεται επιπλέον ότι οι ICPs εφαρμόζονται σε όλες τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις είτε ιδιωτικές είτε κρατικά ελεγχόμενες, οι οποίες ανταγωνίζονται ιδιωτικές επιχειρήσεις, κατά την άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας.

²¹⁰ *Ibid*, παρ. 13, όπου προβλέπεται ότι η εφαρμογή των ICPs σε ασφαλιστικούς ομίλους μπορεί να διαφοροποιείται σε ορισμένες περιπτώσεις όπου προβλέπεται από το κείμενο των ICPs.

²¹¹ Οι θεματικές που ακολουθούνται στην παρούσα βασίζονται αφενός στις θεματικές βάσει των οποίων έχει προγραμματιστεί η αξιολόγηση του SAPR (βλ. **IAIS (2015a)** Newsletter, March, Issue 38, σελ. 2), αφετέρου στην κατηγοριοποίηση των ICPs, όπως αυτή παρουσιάστηκε σε πρόσφατη έκθεση της KPMG (βλ. **KPMG (2015)**, σελ. 14). Κατά καιρούς, η κατηγοριοποίηση των ICPs παρουσιάζεται διαφοροποιημένη. Ενδεικτικά αναφέρεται η κατανομή των ICPs σε έξι κατηγορίες σε σχετική έκθεση της **Towers Watson (2012)**, σελ. 3-6.

²¹² Βλ. **IAIS (2015a)** Newsletter, March, Issue 38, σελ. 2. Στον πίνακα δεν εμπεριέχονται οι ICPs 9-11 και 18-19, καθώς δεν προκύπτει ο μέχρι σήμερα προγραμματισμός τους για αξιολόγηση βάσει του δημοσιευμένου πίνακα της IAIS στο παραπάνω πρόσφατο newsletter.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2

ΕΤΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ (ICPs)
2013	Χαρακτηριστικά και εξουσίες της εποπτικής αρχής και εποπτεία ομίλων	ICP 1: Στόχοι, εξουσίες και υποχρεώσεις της εποπτικής αρχής ICP 2: Εποπτική Αρχή ICP 23: Εποπτεία Ομίλων
2014	Αδειοδότηση και Εταιρική Διακυβέρνηση	ICP 4: Αδειοδότηση ICP 5: Καταλληλότητα προσώπων ICP 7: Εταιρική Διακυβέρνηση ICP 8: Διαχείριση κινδύνου και εσωτερικοί έλεγχοι
2015	Φερεγγυότητα	ICP 14: Αποτίμηση ICP 15: Επένδυση ICP 16: Διαχείριση επιχειρηματικού κινδύνου για λόγους φερεγγυότητας ICP 17: Κεφαλαιακή επάρκεια ICP 20: Δημοσιοποίηση
	Μακρο-προληπτική Εποπτεία και Αντασφάλιση	ICP 24: Μακρο-προληπτική Εποπτεία ICP 13: Αντασφάλιση και άλλες μορφές μεταφοράς κινδύνου
	Μεταβολή ελέγχου και μεταφορά χαρτοφυλακίου	ICP 6: Μεταβολή ελέγχου και μεταφορά χαρτοφυλακίου
2016	Απάτη, ξέπλυμα μαύρου χρήματος και καταπολέμηση της τρομοκρατίας	ICP 21: Αντιμετώπιση της απάτης στην ασφάλιση ICP 22: Ξέπλυμα μαύρου χρήματος και καταπολέμηση της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας
	Εξυγίανση	ICP 12: Εκκαθάριση και έξοδος από την αγορά
2017	Ανταλλαγή πληροφοριών και συνεργασία	ICP 3: Ανταλλαγή πληροφοριών και απαιτήσεις εμπιστευτικότητας ICP 25: Συνεργασία και συντονισμός εποπτικών αρχών ICP 26: Διασυννοριακή συνεργασία και συντονισμός στη διαχείριση κρίσεων

(iii) Οι ICPs διαρθρώνονται ιεραρχικά σε τρία επίπεδα:²¹³ στο πρώτο ανώτερο επίπεδο υπάγονται οι βασικές αρχές εποπτείας (ICP statements), οι οποίες θέτουν το γενικό πλαίσιο της ρύθμισης, με αποτέλεσμα για την εφαρμογή τους να απαιτείται συγκεκριμενοποίηση του περιεχομένου τους· στο δεύτερο επίπεδο υπάγονται τα πρότυπα (Standards), τα οποία συνδέονται με μία βασική αρχή και προσδιορίζουν το περιεχόμενο της· στο τρίτο και ιεραρχικά χαμηλότερο επίπεδο υπάγονται οι οδηγίες (Guidances), οι οποίες παρέχουν τις λεπτομέρειες για την επιτυχή εφαρμογή μίας συγκεκριμένης αρχής ή προτύπου με την οποία συνδέονται. Σε αντίθεση με τα πρότυπα, οι οδηγίες δεν θέτουν νέα προαπαιτούμενα παρά περιορίζονται στην ερμηνεία των αρχών και των προτύπων, με την παράθεση ακόμη και παραδειγμάτων.

²¹³ IAIS (2011), σελ. 5.

3.1. Το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο

3.1.1. Τα τρία στάδια διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού ασφαλιστικού δικαίου

Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το κανονιστικό πλαίσιο της ιδιωτικής ασφάλισης σχετικά με τη φερεγγυότητα και εποπτεία των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, διαμορφώθηκε σε τρία επιμέρους στάδια:²¹⁴

(i) Κατά το πρώτο στάδιο, το οποίο τοποθετείται χρονικά τη δεκαετία του 1970, κύριος στόχος ήταν η εναρμόνιση των εθνικών νομοθεσιών προς επίτευξη ενιαίας αγοράς και προς ενίσχυση του διασυνοριακού ανταγωνισμού στον τομέα της ιδιωτικής ασφάλισης. Η εναρμόνιση επιτεύχθηκε με την έκδοση τριών συνολικά οδηγιών – δύο το 1973²¹⁵ και μία το 1979²¹⁶ - με τις οποίες αντιμετωπίστηκαν διακριτά οι ασφαλίσεις ζημιών και ζωής, με *έμφαση στην ενίσχυση της ελευθερίας εγκατάστασης* της ασφαλιστικής επιχείρησης²¹⁷ και στη σύγκλιση των εθνικών νομοθεσιών ως προς τις προϋποθέσεις αδειοδότησης.²¹⁸ Στο πρώτο αυτό στάδιο, η εναρμόνιση του συστήματος προληπτικής εποπτείας ήταν περιορισμένης έκτασης, με τα κράτη μέλη να διατηρούν

---

²¹⁴ Γιωτάκη (2007), σελ. 4-12.

²¹⁵ **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ** του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1973 «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτασφάλισης, εκτός της ασφάλισης ζωής, και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 228, 16.8.1973, σελ. 3 - 19 - Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σελ. 157 – 173), η οποία τροποποιήθηκε μεταγενέστερα ως προς το άρθρο 5 και την έννοια της «λογιστικής μονάδας» από την **Οδηγία 76/580/ΕΟΚ** του Συμβουλίου της 29ης Ιουνίου 1976 «περί τροποποίησης της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτασφάλισης, εκτός της ασφάλισης ζωής, και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 189, 13.7.1976, σελ. 13-14 και Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σελ. 227-228) καθώς και από την **Οδηγία 84/641/ΕΟΚ** του Συμβουλίου της 10ης Δεκεμβρίου 1984 «για την τροποποίηση, όσον αφορά ιδίως την τουριστική βοήθεια, της πρώτης οδηγίας (73/239/ΕΟΚ) περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτασφάλισης, εκτός της ασφάλισης ζωής, και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 339, 27.12.1984, σελ. 21-25). Για την Οδηγία 73/239/ΕΟΚ βλ. μεταξύ άλλων **Κουστούμπα (1987)**, σελ. 108-130.

Οδηγία 73/240/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 24ης Ιουλίου 1973 «περί καταργήσεως των περιορισμών στο δικαίωμα εγκαταστάσεως, στον τομέα της πρωτασφάλισης εκτός από την ασφάλιση ζωής» (ΕΕ L 228, 16.8.1973, σελ. 20 - 22 - Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σ. 174 – 176).

²¹⁶ **Οδηγία 79/267/ΕΟΚ** του Συμβουλίου της 5ης Μαρτίου 1979 «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη της δραστηριότητας της πρωτασφάλισης ζωής και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 63, 13.3.1979, σελ. 1 - 18 - Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 002 σελ. 57 – 74). Για την Οδηγία αυτή βλ. μεταξύ άλλων **Κουστούμπα (1987)**, σελ. 131-141.

²¹⁷ Συγκεκριμένα, στο πρώτο αυτό στάδιο, τα κράτη μέλη κλήθηκαν να καταργήσουν περιορισμούς που «α) παρακωλύουν την εγκατάσταση δικαιούχων στη χώρα υποδοχής υπό τους αυτούς όρους και τα αυτά δικαιώματα όπως και οι ημεδαποί· β) απορρέουν από διοικητική πρακτική ή οποία έχει ως αποτέλεσμα τη διακριτική σε σχέση με τούς ημεδαπούς μεταχείριση των δικαιούχων» - **Οδηγία 73/240/ΕΟΚ**, άρθρο 2 παρ. 1.

²¹⁸ **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ**, άρθρα 6-12 και **Οδηγία 79/267/ΕΟΚ**, άρθρα 6-14. Συγκεκριμένα, η εναρμόνιση ως προς τις προϋποθέσεις αδειοδότησης αφορούσε α) τον ορισμό των ασφαλιστικών υπηρεσιών (άρθρο 1 των ως άνω οδηγιών), β) την εταιρική μορφή που πρέπει να έχει μία ασφαλιστική επιχείρηση για να λάβει τη σχετική άδεια λειτουργίας (άρθρο 8 παρ. 1^α των ως άνω οδηγιών), γ) τη διαδικασία αδειοδότησης (άρθρα 8-10 των ως άνω οδηγιών).

τη ρυθμιστική και εποπτική τους αυτονομία.²¹⁹ Μία ασφαλιστική επιχείρηση, συνεπώς, μπορούσε να παρέχει τις υπηρεσίες της σε άλλα κράτη μέλη, είτε με την ίδρυση υποκαταστημάτων είτε υπό τη μορφή της ελεύθερης διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών. Για την παροχή, ωστόσο, των διασυνοριακών αυτών υπηρεσιών, υποχρεωτική ήταν η προηγούμενη έκδοση άδειας²²⁰ από το κράτος μέλος υποδοχής, το οποίο αναλάμβανε ταυτόχρονα και τη ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία των υπηρεσιών αυτών.²²¹

Παρά το γεγονός ότι οι πρώτες οδηγίες για την ιδιωτική ασφάλιση υιοθετήθηκαν σε μία περίοδο όπου η εμφάνιση διαφορετικών μορφών κινδύνων ήταν ακόμη περιορισμένη, ο ευρωπαϊός νομοθέτης φρόντισε να καθιερώσει την έννοια του συντελεστή φερεγγυότητας²²² και το ελάχιστο του κεφαλαίου εγγύησης,²²³ ώστε η ασφαλιστική αγορά να είναι επαρκώς προετοιμασμένη σε έκτακτους κινδύνους. Τα ως άνω στοιχεία έθεσαν τις πρώτες βάσεις για τη μετάβαση σε μία ενιαία ευρωπαϊκή ρυθμιστική παρέμβαση στην ιδιωτική ασφάλιση.

(ii) Κατά το δεύτερο στάδιο, το οποίο τοποθετείται χρονικά στις αρχές της δεκαετίας του 1990, υιοθετήθηκαν δύο τροποποιητικές οδηγίες, μία για την ασφάλιση ζημιών²²⁴ και μία για την ασφάλιση ζωής.²²⁵ Κύριος στόχος των τροποποιήσεων ήταν η περαιτέρω απελευθέρωση της παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών από ένα κράτος μέλος σε ένα άλλο, με αποκλεισμό του προαπαιτούμενου έκδοσης άδειας από το κράτος υποδοχής. Οι οδηγίες αυτές, παρά το γεγονός ότι προχώρησαν ένα επιπλέον βήμα προς τη διαμόρφωση της ενιαίας ευρωπαϊκής ρυθμιστικής παρέμβασης, δεν πέτυχαν τον απώτερο στόχο που ήταν κατά την περίοδο αυτή η πλήρης απελευθέρωση της ασφαλιστικής αγοράς. Η μη ωριμότητα των κρατών μελών να απολέσουν τον έλεγχο των ασφαλιστικών υπηρεσιών που παρέχονται εντός της επικράτειάς τους, οδήγησε στην υιοθέτηση μίας μέσης λύσης: επί των *ασφαλίσεων ζημιών*, επιχειρήθηκε απελευθέρωση μόνο των «μεγάλων κινδύνων» –όπως το μέγεθος αυτό προσδιορίστηκε είτε αποκλειστικά από τον κλάδο που κατατάσσεται ο κίνδυνος²²⁶ είτε σε συνδυασμό

---

²¹⁹ **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ**, άρθρα 13-14 και **Οδηγία 79/267/ΕΟΚ**, άρθρα 15-16.

²²⁰ Δεν αρκούσε δηλαδή η αδειοδότηση της ασφαλιστικής επιχείρησης από το κράτος προέλευσης, αλλά αντιθέτως για τη διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών, το κράτος υποδοχής διατηρούσε την αρμοδιότητά του τόσο ως προς την έκδοση άδειας λειτουργίας όσο και ως προς τον έλεγχο τήρησης της φερεγγυότητας (**Οδηγία 73/239/ΕΟΚ** και **Οδηγία 79/267/ΕΟΚ**, άρθρο 6 παρ. 2β-δ). Βλ. σχετικά **Γιωτάκη (2007)**, σελ. 4-5.

²²¹ **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ**, άρθρο 15 παρ. 1 και **Οδηγία 79/267/ΕΟΚ**, άρθρο 17 παρ. 1.

²²² Οι οδηγίες προέβλεπαν συγκεκριμένα τη σύσταση ενός επαρκούς περιθωρίου φερεγγυότητας. **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ**, άρθρο 16 και **Οδηγία 79/267/ΕΟΚ**, άρθρο 18.

²²³ **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ**, άρθρο 17 και **Οδηγία 79/267/ΕΟΚ**, άρθρο 20.

²²⁴ **Δεύτερη οδηγία 88/357/ΕΟΚ** του Συμβουλίου «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής, και τη θέσπιση των διατάξεων που σκοπό έχουν να διευκολύνουν την πραγματική άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ» (ΕΕ L 172, 4.7.1988, σελ. 1-2).

²²⁵ **Δεύτερη οδηγία 90/619/ΕΟΚ** του Συμβουλίου «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την πρωτασφάλιση ζωής και τη θέσπιση διατάξεων που σκοπό έχουν να διευκολύνουν την πραγματική άσκηση της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ» (ΕΕ L 330, 29.11.1990, σελ. 50 - 61).

²²⁶ Κίνδυνοι που κατατάσσονται στους κλάδους i) των σιδηροδρομικών οχημάτων, ii) των αεροσκαφών, iii) των πλοίων (θαλάσσιων, λιμναίων και ποτάμιων σκαφών), iv) των

με την εμπορική ιδιότητα του ασφαλισμένου²²⁷ ή βάσει συγκεκριμένων αριθμητικών ορίων²²⁸- ενώ η ασφάλιση μικρών κινδύνων παρέμεινε υπό τον έλεγχο του κράτους υποδοχής.²²⁹ επί των ασφαλίσεων ζωής, η απελευθέρωση εξαρτάται από το ποιο από τα συμβαλλόμενα στην ασφαλιστική σύμβαση μέρη προσεγγίζει πρώτο το αντισυμβαλλόμενο. Όταν συνεπώς ο αντισυμβαλλόμενος ασφαλισμένος λαμβάνει την πρωτοβουλία να ζητήσει την ασφαλιστική κάλυψη από μία ασφαλιστική επιχείρηση, η ασφαλιστική αυτή επιχείρηση δεν χρειάζεται προηγούμενη άδεια από το κράτος μέλος υποδοχής.²³⁰ Αντιθέτως, στην περίπτωση που η επιχείρηση λαμβάνει την πρωτοβουλία να παρέχει υπηρεσίες στο κράτος υποδοχής, υποχρεούται να ενημερώσει προηγουμένως τις αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους της εταιρικής έδρας και του κράτους μέλους της σχετικής εγκατάστασης,²³¹ το δε κράτος υποδοχής εξακολουθεί να δικαιούται να εξαρτά την πρόσβαση της επιχείρησης αυτής στην ασφαλιστική δραστηριότητα από τη χορήγηση διοικητικής άδειας.²³² Παρά τη μέση αυτή λύση που επινοήθηκε κατά το δεύτερο στάδιο διαμόρφωσης του ευρωπαϊκού δικαίου ιδιωτικής ασφάλισης, το αποτέλεσμα δεν ήταν το επιθυμητό,²³³ δεδομένου ότι τα κράτη μέλη

μεταφερόμενων εμπορευμάτων, ν) της αστικής ευθύνης από αεροσκάφη, νι) της αστικής ευθύνης από θαλάσσια, λιμνιαία και ποτάμια σκάφη, εμπίπτουν στην έννοια των «μεγάλων κινδύνων». **Δεύτερη οδηγία 88/357/ΕΟΚ**, άρθρο 5δ i, σε συνδυασμό με **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ**, Παράρτημα σημείο Α.

²²⁷ Οι κίνδυνοι που κατατάσσονται στους κλάδους ι) των πιστώσεων μη φερεγγυότητας, εξαγωγικών πιστώσεων, πωλήσεων με δόσεις, ενυπόθηκων πιστώσεων, αγροτικών πιστώσεων και ιι) των άμεσων και έμμεσων εγγυήσεων, εμπίπτουν στην έννοια των «μεγάλων κινδύνων», υπό την προϋπόθεση ότι ο ασφαλισμένος ασκεί κατ' επάγγελμα βιομηχανική ή εμπορική δραστηριότητα ή ελεύθεριο επάγγελμα και ο κίνδυνος σχετίζεται με τη δραστηριότητα αυτή. **Δεύτερη οδηγία 88/357/ΕΟΚ**, άρθρο 5δii σε συνδυασμό με **Οδηγία 73/239/ΕΟΚ**, Παράρτημα σημείο Α.

²²⁸ Οι κίνδυνοι που κατατάσσονται στους κλάδους ι) της πυρκαϊάς και των στοιχείων της φύσης, ιι) των λοιπών ζημιών αγαθών που προκαλούνται από χαλάζι, παγετό καθώς και από κάθε συμβάν όπως η κλοπή, ιιι) της γενικής αστικής ευθύνης και ιiv) των διάφορων χρηματικών απωλειών, εμπίπτουν στην έννοια των «μεγάλων κινδύνων», υπό την προϋπόθεση ότι ο ασφαλισμένος υπερβαίνει τα όρια δύο τουλάχιστον από τα τρία κριτήρια που θέτει το άρθρο 5δiii της **Δεύτερης οδηγίας 88/357/ΕΟΚ** όπως συμπληρώνει το άρθρο 5 της **Οδηγίας 73/239/ΕΟΚ**. Τα τρία ως άνω κριτήρια αφορούν τον ασφαλισμένο και σχετίζονται με ι) το σύνολο του ισολογισμού του, ιι) το καθαρό ποσό του κύκλου εργασιών του και ιιι) το μέσο αριθμό των απασχολούμενων προσώπων κατά τη διάρκεια του οικονομικού έτους.

²²⁹ **Γιωτάκη (2007)**, σελ. 5.

²³⁰ **Δεύτερη οδηγία 90/619/ΕΟΚ**, άρθρο 13.

²³¹ *Ibid*, άρθρο 11.

²³² *Ibid*, άρθρο 12.

²³³ Σημειώνεται άλλωστε ότι η απουσία διασυνοριακής δραστηριότητας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για «μικρούς» ασφαλιστικούς κινδύνους αποτελεί φαινόμενο το οποίο έχει διατηρηθεί μέχρι και σήμερα παρά τη μεταγενέστερη απελευθέρωση της ευρωπαϊκής αγοράς ασφαλίσεων. Βλ. ενδεικτικά **Rühl (2006)**, σελ. 883-884, όπου αναφέρεται ότι από την εφαρμογή της δεύτερης γενιάς ασφαλιστικών οδηγιών, η προσφορά ασφαλιστικής κάλυψης μικρών κινδύνων σε ένα άλλο κράτος μέλος επιβάλει στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις το επιπλέον κόστος προσαρμογής των ασφαλιστηρίων συμβολαίων τους στην ασφαλιστική νομοθεσία του κράτος αυτού. Η προσαρμογή δε αυτή πέραν από πολυδάπανη είναι συνήθως πολύπλοκη δεδομένου ότι η ασφάλιση, σε αντίθεση με άλλα υλικά αγαθά όπως τα αυτοκίνητα, αποτελεί ένα άυλο αγαθό, το οποίο καθορίζεται αποκλειστικά από νομικούς όρους και τροποποιείται ανάλογα με το νομικό πλαίσιο στο οποίο εφαρμόζεται.

υποδοχής διατήρησαν κατά το μεγαλύτερο ποσοστό τους την εποπτική τους αρμοδιότητα και τον έλεγχο των ασφαλιστρών.²³⁴

(iii) Αναγκαία συνεπώς κρίθηκε η υιοθέτηση μίας τρίτης δέσμης οδηγιών, με την οποία θα επιτυγχανόταν η πλήρης απελευθέρωση της ευρωπαϊκής ασφαλιστικής αγοράς, με την αμοιβαία αναγνώριση των διαδικασιών αδειοδότησης και εποπτείας των κρατών μελών, χωρίς διάκριση μεταξύ «μεγάλων» και «μικρών» κινδύνων ασφάλισης ζημιών και χωρίς διάκριση μεταξύ παθητικής και ενεργητικής διασυνοριακής παροχής υπηρεσιών ασφάλισης ζωής. Κατά το τρίτο αυτό στάδιο, το οποίο χρονολογείται στα μέσα της δεκαετίας του 1990, υιοθετήθηκαν δύο τροποποιητικές οδηγίες κατά τα πρότυπα των προηγούμενων οδηγιών, μία για την ασφάλιση ζημιών²³⁵ και μία για την ασφάλιση ζωής,²³⁶ καθιερώνοντας την ενιαία ευρωπαϊκή ασφαλιστική αγορά. Με την τελευταία αυτή τροποποίηση, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις που έχουν αδειοδοτηθεί από τις αρμόδιες αρχές ενός κράτους μέλους δύνανται πλέον να δραστηριοποιούνται στο σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης,²³⁷ χωρίς να απαιτείται η προηγούμενη έγκριση των γενικών και ειδικών όρων των ασφαλιστηρίων συμβολαίων και χωρίς να απαιτείται προηγούμενος έλεγχος των τιμολογίων τους.²³⁸ Καθιερώθηκε συνεπώς η αποκλειστική αρμοδιότητα εποπτείας της ασφαλιστικής επιχείρησης από το κράτος μέλος καταγωγής της. Η εν λόγω εποπτεία, ωστόσο, βασίζεται σε όρους άσκησης της ασφαλιστικής δραστηριότητας που έχουν εναρμονισθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο,²³⁹ με βασικότερο όρο αυτό του επαρκούς ορίου φερεγγυότητας. Διαμορφώθηκε επομένως, κατά το στάδιο αυτό ένα ενιαίο πλαίσιο ρυθμιστικής παρέμβασης, το οποίο καλούνται να εφαρμόσουν οι εθνικές εποπτικές αρχές.

---

²³⁴ Γιωτάκη (2007), σελ. 6.

²³⁵ Τρίτη οδηγία 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής, και για την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 88/357/ΕΟΚ» (ΕΕ L 228, 11.8.1992, σελ. 1-23).

²³⁶ Τρίτη οδηγία 92/96/ΕΟΚ του Συμβουλίου «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την άμεση ασφάλιση ζωής και για την τροποποίηση των οδηγιών 79/267/ΕΟΚ και 90/619/ΕΟΚ» (ΕΕ L 360, 9.12.1992, σελ. 1-27).

²³⁷ Τρίτη οδηγία 92/49/ΕΟΚ, άρθρα 4-5, όπως αυτά τροποποιούν τα άρθρα 6-7 της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ και Τρίτη οδηγία 92/96/ΕΟΚ, άρθρα 3-4, όπως αυτά τροποποιούν τα άρθρα 6-7 της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ.

²³⁸ Τρίτη οδηγία 92/49/ΕΟΚ, άρθρο 6 (παρ. 3), όπως αυτό τροποποιεί το άρθρο 8 της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ και Τρίτη οδηγία 92/96/ΕΟΚ, άρθρο 5 (παρ. 3), όπως αυτό τροποποιεί το άρθρο 8 της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ.

²³⁹ Τρίτη οδηγία 92/49/ΕΟΚ, άρθρο 9, όπως αυτό τροποποιεί το άρθρο 13 της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ -(παρ. 3) και Τρίτη οδηγία 92/96/ΕΟΚ, άρθρο 8, όπως αυτό τροποποιεί το άρθρο 15 της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ. - (παρ. 2): «Η εν λόγω χρηματοπιστωτική εποπτεία περιλαμβάνει ιδίως την εξακρίβωση, για το σύνολο των δραστηριοτήτων της ασφαλιστικής επιχείρησης, της κατάστασης της φερεγγυότητάς της και της σύστασης τεχνικών αποθεματικών και αντιπροσωπευτικών στοιχείων ενεργητικού σύμφωνα με τους κανόνες και τις πρακτικές του κράτους μέλους καταγωγής, δυνάμει των διατάξεων που θεσπίζονται σε κοινοτικό επίπεδο».

3.1.2. Από τη 'Solvency I' στη 'Solvency II'

(i) Η απελευθέρωση των τιμών στην ασφαλιστική αγορά της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που σημειώθηκε με την υιοθέτηση των ως άνω τριών γενεών οδηγιών, δημιούργησε την ανάγκη για μεγαλύτερο έλεγχο της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων. Η ανάγκη αυτή αντικατοπτρίζεται στις νέες τροποποιήσεις των οδηγιών που σημειώθηκαν το 2002²⁴⁰ και οι οποίες αποτέλεσαν την αφετηρία της Solvency I ('Φερεγγυότητα I'). Η Solvency I αποτελεί μία δέσμη οδηγιών αποτελούμενη αφενός από τις *οδηγίες ασφάλισης ζημιών* όπως διαμορφώθηκαν κατά τα τρία προαναφερθέντα στάδια και όπως η πρώτη οδηγία 73/239/ΕΟΚ τροποποιήθηκε περαιτέρω με την οδηγία του 2002,²⁴¹ αφετέρου από τις *οδηγίες ασφάλισης ζωής*, οι οποίες κωδικοποιήθηκαν από την οδηγία 2002/83/ΕΚ.²⁴² Πρόκειται για συνολικά δεκατέσσερις οδηγίες,²⁴³ στις οποίες συμπεριλαμβάνονται όχι μόνο οι αναφερόμενες στην ασφάλιση ζημιών και ζωής αλλά και οι οδηγίες σχετικά με τη συνασφάλιση,²⁴⁴ την ασφάλιση νομικής προστασίας²⁴⁵, τους ασφαλιστικούς ομίλους,²⁴⁶ την εξυγίανση και εκκαθάριση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων²⁴⁷ και την ανασφάλιση.²⁴⁸

²⁴⁰ **Οδηγία 2002/13/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2002, «για την τροποποίηση της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις περιθωρίου φερεγγυότητας για τις επιχειρήσεις ασφάλισης ζημιών» (ΕΕ L 77, 20.3.2002, σελ. 17-22) και **Οδηγία 2002/12/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2002, «για την τροποποίηση της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις περιθωρίου φερεγγυότητας για τις επιχειρήσεις ασφάλισης ζωής» (ΕΕ L 77, 20.3.2002, σελ. 11-16).

²⁴¹ Οι οδηγίες για την ασφάλιση ζημιών δεν έχουν κωδικοποιηθεί μέχρι σήμερα και παραμένουν σε ισχύ ως ξεχωριστά κείμενα, μέχρι να αντικατασταθούν πλέον από τη 'Solvency II'. Βλ. και πίνακα 3 κατωτέρω.

²⁴² **Οδηγία 2002/83/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Νοεμβρίου 2002, «σχετικά με την ασφάλιση ζωής» (κωδικοποίηση οδηγιών ασφάλισης ζωής), (ΕΕ L 345, 19.12.2002, σελ. 1-51).

²⁴³ Οι δεκατέσσερις αυτές οδηγίες είναι αυτές που καταργούνται από τη Solvency II, κατ' άρθρο 310 αυτής. Βλ. κατωτέρω Πίνακα 3.

²⁴⁴ **Οδηγία 78/473/ΕΟΚ** του Συμβουλίου της 30ής Μαΐου 1978 «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων στον τομέα της κοινοτικής συνασφάλισης», (ΕΕ L 151, 7.6.1978, σελ. 25-27 και Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 002 σελ. 14 – 16).

²⁴⁵ **Οδηγία 87/344/ΕΟΚ** του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 1987 «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την ασφάλιση νομικής προστασίας» (ΕΕ L 185, 4.7.1987, σελ. 77-80).

²⁴⁶ **Οδηγία 98/78/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Οκτωβρίου 1998 «σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία ασφαλιστικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο ενός ασφαλιστικού ομίλου» (ΕΕ L 330, 5.12.1998, σελ. 1-12). Σημειώνεται ότι η οδηγία αυτή περιορίζεται στους ομίλους με ασφαλιστικές δραστηριότητες, χωρίς να καλύπτει τους Ομίλους Ετερογενών Χρηματοπιστωτικών Δραστηριοτήτων (ΟΕΧΔ – 'financial conglomerates'), ήτοι ομίλους όπου μια τουλάχιστον από τις επιχειρήσεις αυτών είναι ασφαλιστική, και μία άλλη τουλάχιστον είναι τράπεζα ή επιχείρηση επενδύσεων - βλ. σχετικά με έννοια ΟΕΧΔ, **Γκόρτσο (2011)**, σελ. 47.

Για τους ΟΕΧΔ, υιοθετήθηκε η **Οδηγία 2002/87/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Δεκεμβρίου 2002 «σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων επενδύσεων χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων και για την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 73/239/ΕΟΚ, 79/267/ΕΟΚ, 92/49/ΕΟΚ, 92/96/ΕΟΚ 93/6/ΕΟΚ και 93/22/ΕΟΚ και των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 98/78/ΕΚ και 2000/12/ΕΚ» (ΕΕ L 35,

Με τις τροποποιήσεις που έγιναν στο πλαίσιο της Solvency I, στόχος ήταν η αναθεώρηση του ήδη υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου φερεγγυότητας, με την υιοθέτηση ενός περισσότερο ρεαλιστικού ορίου κεφαλαιακών απαιτήσεων.²⁴⁹ Τα δύο βασικά χαρακτηριστικά του πλαισίου αυτού, όπως διαμορφώθηκε από τις οδηγίες πρώτης γενιάς μέχρι και τις τροποποιήσεις του 2002, ήταν αφενός (α) η δημιουργία και τοποθέτηση αποθεματικών,²⁵⁰ αφετέρου (β) η διατήρηση ενός ελάχιστου περιθωρίου φερεγγυότητας και ενός κεφαλαίου εγγύησης.²⁵¹ Παρά την προσπάθεια για πλήρη εναρμόνιση, οι διαφοροποιήσεις που παρέμεναν ήταν έντονες, ενώ παράλληλα η προσέγγιση της Solvency I δεν έδινε έμφαση στους επιμέρους κινδύνους που θα μπορούσαν να επηρεάσουν σημαντικά την φερεγγυότητα μίας ασφαλιστικής επιχείρησης, ούτε ελάμβαναν υπόψη τους συνεχώς αυξανόμενους και τροποποιημένους κινδύνους της ασφαλιστικής αγοράς. Η ανάγκη για απλούστευση και αύξηση του ισχύοντος ελάχιστου κεφαλαίου εγγύησης σε συνδυασμό με την αδυναμία του ισχύοντος συστήματος να ανταποκριθεί στις ιδιαίτερες κατηγορίες κινδύνων οδήγησαν σύντομα στον ανασχεδιασμό της Solvency I και στη μελέτη για τη δημιουργία της Solvency II.²⁵²

11.2.2003, σελ. 1-27), η οποία δεν κατόρθωσε να αντιμετωπίσει συνολικά την εποπτεία των τριών κλάδων του χρηματοπιστωτικού συστήματος που συναντώνται σε έναν όμιλο, λαμβάνοντας ιδίως υπόψη το γεγονός ότι παρέχεται ευρεία διακριτική ευχέρεια στον εθνικό νομοθέτη σε μία σειρά ζητημάτων. Βλ. σχετικά **Γιωτάκη (2007)**, σελ. 12-14 και **Γιωτάκη (2010)**, σελ. 170-182, όπου σχολιάζεται και η πρόταση τροποποίησης της οδηγίας αυτής.

²⁴⁷ **Οδηγία 2001/17/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 19ης Μαρτίου 2001 για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων (EE L 110, 20.4.2001, σελ. 28-39).

²⁴⁸ **Οδηγία 64/225/EOK** του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1964 «περί καταργήσεως των περιορισμών στο δικαίωμα εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα της αντασφάλισης και της αντεκχωρήσεως» (EE 56, 4.4.1964, σελ. 878-883 και Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σελ. 36-37) και **Οδηγία 2005/68/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2005, «σχετικά με τις αντασφάλισεις και την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/EOK, 92/49/EOK του Συμβουλίου, καθώς και των οδηγιών 98/78/EK και 2002/83/EK» (EE L 323, 9.12.2005, σελ. 1-50).

²⁴⁹ Βασική προϋπόθεση της 'Solvency I' είναι ότι οι ασφαλιστικές εταιρείες θα πρέπει να διατηρούν περιουσιακά στοιχεία που ισούνται με το περιθώριο φερεγγυότητας ή με το εγγυητικό τους κεφάλαιο- όποιο από τα δύο είναι το μεγαλύτερο.

²⁵⁰ Ως προς την τοποθέτηση αποθεματικών –τεχνικών και στην περίπτωση ασφάλισης ζωής και μαθηματικών- παρά την πρόβλεψη από τον κοινοτικό νομοθέτη ενιαίων κανόνων ως προς τα επιτρεπτά στοιχεία ενεργητικού και ως προς τη διασπορά και διαφοροποίηση των επενδύσεων, οι μέθοδοι αποτίμησης των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού και κυρίως των τεχνικών προβλέψεων εξακολουθούν να διαφοροποιούνται ανά κράτος μέλος, όπως διαφορετικές παρέμεναν και οι ανά κράτος προϋποθέσεις για τον υπολογισμό των μαθηματικών αποθεμάτων. Βλ. σχετικά **Γιωτάκη (2007)**, σελ. 8-10.

²⁵¹ Ως προς τη διατήρηση ενός ελάχιστου περιθωρίου φερεγγυότητας και κεφαλαίου εγγύησης, οι τροποποιήσεις που επήλθαν με τη 'Solvency I', δεν μετέβαλαν τον βασικό υπολογισμό του περιθωρίου φερεγγυότητας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, όπως είχε προκύψει από τις προηγούμενες οδηγίες, αλλά τροποποίησαν στοιχεία της υπάρχουσας νομοθεσίας, ώστε να επιτευχθεί μία σχετική ομοιομορφία στον υπολογισμό της φερεγγυότητας.

²⁵² **Οδηγία 2009/138/EK** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, "σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II)" (EE L 335, 17.12.2009, σελ. 1-155) (στην παρούσα μελέτη αναφέρεται ως **Solvency II**).

(u) Το κείμενο της Solvency II δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 17 Δεκεμβρίου 2009, με προγραμματιζόμενη αρχική ημερομηνία εφαρμογής την 31η Οκτωβρίου 2012. Η πολυπλοκότητα, ωστόσο, των τροποποιήσεων που εισάγονται με την εν λόγω οδηγία σε συνδυασμό με το εξαιρετικά ευρύ πεδίο εφαρμογής της, δημιούργησαν την ανάγκη για αναβολή της έναρξης ισχύος των διατάξεών της. Μετά την τελευταία τροποποίηση,²⁵³ η οδηγία πρόκειται να τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2016, οπότε και θα αντικαταστήσει τις δεκατέσσερις ισχύουσες οδηγίες, οι οποίες συνθέτουν το πακέτο της Solvency I. Από την ημερομηνία δημοσίευσής της μέχρι την έναρξη ισχύος της και την πλήρη εναρμόνιση των εθνικών δικαίων με τις διατάξεις της,²⁵⁴ μεσολαβεί μία ενδιάμεση περίοδος προετοιμασίας μετάβασης στο καθεστώς που εισάγει η Solvency II,²⁵⁵ κατά την οποία οι εθνικές εποπτικές αρχές σε συνεργασία με την ΕΙΟΠΑ διεξήγαγαν ασκήσεις προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) για την προετοιμασία κάλυψης ποσοτικών απαιτήσεων και συναντήσεις με εκπροσώπους των ασφαλιστικών επιχειρήσεων για την προετοιμασία κάλυψης των ποιοτικών απαιτήσεων.

Με τη Solvency II,²⁵⁶ εισάγεται πλέον ένα καθεστώς φερεγγυότητας μέγιστης εναρμόνισης, με την υιοθέτηση ενός μοντέλου εκτίμησης των κεφαλαιακών απαιτήσεων βασισμένο κυρίως στην ανάλυση και διαχείριση κινδύνων.²⁵⁷ Με την εφαρμογή αυτού του καθεστώτος, η αξιολόγηση της φερεγγυότητας μίας επιχείρησης από την εποπτική αρχή θα γίνεται πλέον με κριτήριο την ικανότητά της να αναλαμβάνει και να διαχειρίζεται κινδύνους και θα βασίζεται αφενός σε ποσοτικά αφετέρου σε ποιοτικά κριτήρια.

Οι κανόνες της Solvency II εφαρμόζονται τόσο σε επιχειρήσεις πρωτασφάλισης ζωής και ζημιών όσο και σε επιχειρήσεις αντασφάλισης που ασκούν μόνο

---

²⁵³ Η τελευταία τροποποίηση έγινε με την **Οδηγία 2014/51/ΕΕ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, "σχετικά με την τροποποίηση των οδηγιών 2003/71/ΕΚ και 2009/138/ΕΚ, και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1060/2009, (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 και (ΕΕ) αριθ. 1095/2010, όσον αφορά τις εξουσίες της Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων) και της Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών)" (ΕΕ L 153, 22.5.2014, σελ. 1-61), με την οποία μεταξύ άλλων τροποποιείται το άρθρο 311 της Solvency II για την έναρξη ισχύος της.

²⁵⁴ Η διαδικασία εναρμόνισης της ελληνικής νομοθεσίας με τη Solvency II ξεκίνησε με το Ν. 3867/2010 (ΦΕΚ Α' 128/2010), με τον οποίο εποπτεύουσα αρχή της ιδιωτικής ασφάλισης ορίζεται η Τράπεζα της Ελλάδος αντί της Επιτροπής Εποπτείας Ιδιωτικής Ασφάλισης, που ήταν η αρμόδια αρχή μέχρι τότε.

²⁵⁵ Για τη μεταβατική αυτή περίοδο, η ΕΙΟΠΑ εξέδωσε τον Οκτώβριο του 2013 Κατευθυντήριες Γραμμές (Guidelines - Preparatory Phase), οι οποίες καλύπτουν τους ακόλουθους τομείς: α) σύστημα διακυβέρνησης, β) προοπτική αξιολόγηση των ιδίων κινδύνων των επιχειρήσεων με βάση τις αρχές της ORSA, γ) υποβολή πληροφοριών, δ) διαδικασία προαίτησης για εσωτερικά υποδείγματα. Η ΕΙΟΠΑ έχει προχωρήσει πλέον στην έκδοση κατευθυντήριων γραμμών και για το τελικό στάδιο εφαρμογής της οδηγίας. Όλες οι κατευθυντήριες γραμμές είναι διαθέσιμες στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <https://eiopa.europa.eu/publications/eiopa-guidelines>.

Η πλήρης εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με τη Solvency II αναμένεται να ολοκληρωθεί με την ψήφιση πρότασης σχεδίου νόμου, η δημόσια διαβούλευση του οποίου ολοκληρώθηκε στις 30 Ιουνίου 2015. Η πρόταση σχεδίου νόμου είναι διαθέσιμη στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.opengov.gr/minfin/wp-content/uploads/downloads/2015/06/asfaliesoikonomikwn.pdf>.

²⁵⁶ Για μία συνοπτική παρουσίαση της Solvency II, βλ. μεταξύ άλλων, **Στάη (2012)**, σελ. 1-12, **Σινανιώτη – Μαρούδη (2014β)**, σελ. 645-660, **Φαρσαρότα και Κλήμη (2013)**, σελ. 805-815.

²⁵⁷ **Solvency II**, αιτιολογική σκέψη (15).

αντασφαλιστικές δραστηριότητες και είναι εγκατεστημένες στο έδαφος κράτους μέλους ή επιθυμούν να εγκατασταθούν σε αυτό.²⁵⁸ Από τους κανόνες της οδηγίας εξαιρούνται ορισμένες ασφαλιστικές επιχειρήσεις βάσει μίας σειράς κριτηρίων όπως το μέγεθος, το νομικό καθεστώς ή τη φύση τους, ιδίως όσες συνδέονται με δημόσια συστήματα ασφάλισης.²⁵⁹

Προκειμένου να διασφαλιστεί η συνεπής και ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων του ενωσιακού δικαίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εκχωρούν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή την εξουσία θέσπισης ρυθμιστικών και εκτελεστικών τεχνικών προτύπων μέσω της έκδοσης κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμών και εκτελεστικών Κανονισμών αντίστοιχα.²⁶⁰ Ως προς την ομοιόμορφη εφαρμογή των διατάξεων της Solvency II, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρόσφατα εξέδωσε μία σειρά από εκτελεστικούς κανονισμούς²⁶¹ και έναν κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό.²⁶² Οι εν λόγω Κανονισμοί της Επιτροπής εκδίδονται βάσει των τεχνικών προτύπων που εξέδωσε η ΕΙΟΠΑ ιδίως κατά το στάδιο προετοιμασίας εφαρμογής της Solvency II και οι διατάξεις τους εφαρμόζονται άμεσα σε όλα τα κράτη μέλη, χωρίς να απαιτείται ενσωμάτωσή τους στο εθνικό δίκαιο.

Αντικείμενο της Solvency II αποτελεί α) η ανάληψη και άσκηση μη μισθωτών δραστηριοτήτων πρωτασφάλισης και αντασφάλισης, β) η εποπτεία ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών ομίλων και γ) η εξυγίανση και εκκαθάριση των επιχειρήσεων πρωτασφάλισης.²⁶³ Στη δεύτερη ενότητα της παρούσας μελέτης, αναλύεται το πρώτο αντικείμενο της οδηγίας, το οποίο αφορά στο ρυθμιστικό πλαίσιο που έχει διαμορφωθεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο για την ιδιωτική ασφάλιση και αντασφάλιση. Το ρυθμιστικό αυτό πλαίσιο έχει διαμορφωθεί σε τρεις πυλώνες: ο πρώτος αφορά τις ποσοτικές απαιτήσεις φερεγγυότητας μίας ασφαλιστικής και αντασφαλιστικής επιχείρησης, ο δεύτερος τις ποιοτικές προδιαγραφές και ο τρίτος τις απαιτήσεις δημοσίευσης και διαφάνειας οικονομικών και εποπτικών στοιχείων. Βάσει των πυλώνων αυτών ακολουθεί στην Ενότητα II, η συγκριτική μελέτη των κανόνων της Solvency II ως προς τις απαιτήσεις φερεγγυότητας και λειτουργίας των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων με τα πρότυπα της IAIS.

---

²⁵⁸ *Ibid*, άρθρο 2 παρ. 1.

²⁵⁹ Για τις εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής βλ. *ibid*, άρθρα 3-12.

²⁶⁰ Με τη θέση σε ισχύ της Συνθήκης της Λισαβόνας προστέθηκε μεταξύ των εξουσιών που ανατίθενται στην Επιτροπή, η δυνατότητα να εκδίδει κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, δηλαδή μη νομοθετικές πράξεις γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία μιας νομοθετικής πράξης με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 290 της ΣΛΕΕ (κατ' εξουσιοδότηση πράξεις), και των εξουσιών που ανατίθενται στην Επιτροπή με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 291 όσον αφορά την έγκριση ενιαίων προϋποθέσεων για την εκτέλεση νομικά δεσμευτικών πράξεων της Ένωσης, δηλαδή τις αποκαλούμενες εκτελεστικές πράξεις.

²⁶¹ Πρόκειται για τους ακόλουθους **εκτελεστικούς κανονισμούς** της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: 2015/460, 2015/461, 2015/462, 2015/498, 2015/499, 2015/500.

²⁶² **Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2015/35** της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 2014, «για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II)», (ΕΕ L 12, 17.1.2015, σελ. 1-797).

²⁶³ *Ibid*, άρθρο 1.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3					
ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ					
	1 ^Η ΓΕΝΙΑ ΟΔΗΓΙΩΝ	2 ^Η ΓΕΝΙΑ ΟΔΗΓΙΩΝ	3 ^Η ΓΕΝΙΑ ΟΔΗΓΙΩΝ	SOLVENCY I ¹¹	SOLVENCY II
Ασφάλιση ζημιών	πρώτη οδηγία 73/239/ΕΟΚ ¹ οδηγία 73/240/ΕΟΚ ¹ οδηγία 76/580/ΕΟΚ ¹ οδηγία 84/641/ΕΟΚ ²	δεύτερη οδηγία 88/357/ΕΟΚ ⁴	τρίτη οδηγία 92/49/ΕΟΚ ⁴	οδηγία 2002/13/ΕΚ ⁶	οδηγία 2009/138/ΕΚ ¹²
Ασφάλιση ζωής	πρώτη οδηγία 79/267/ΕΟΚ ¹	δεύτερη οδηγία 90/619/ΕΟΚ ⁴	τρίτη οδηγία 92/96/ΕΟΚ ⁴	οδηγία 2002/12/ΕΚ ⁶ οδηγία 2002/83/ΕΚ ⁶ (κωδικοποίηση)	
Συνασφάλιση	οδηγία 78/473/ΕΟΚ ¹				
Ασφάλιση Νομικής προστασίας	οδηγία 87/344/ΕΟΚ ³				
Ασφαλιστικός Όμιλος / ΟΕΧΑ			οδηγία 98/78/ΕΚ ⁵	οδηγία 2002/87/ΕΚ ⁷	οδηγία 2011/89/ΕΕ ⁷
Εξυγίανση-εκκαθάριση ασφαλιστικής επιχείρησης				οδηγία 2001/17/ΕΚ ¹⁰	
Αντασφάλιση	οδηγία 64/225/ΕΟΚ			οδηγία 2005/68/ΕΚ ⁸	
Συμμετοχή στο μετοχικό κεφάλαιο ασφαλιστικών επιχειρήσεων				Οδηγία 2007/44/ΕΚ ⁹	

1 Οι ανωτέρω οδηγίες ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 118/1985 (ΦΕΚ Α' 35/1985).
2 Η ανωτέρω οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 103/1990 (ΦΕΚ Α' 47/1990).
3 Η ανωτέρω οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 459/1990 (ΦΕΚ Α' 175/1990).
4 Οι ανωτέρω οδηγίες ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 252/1996 (ΦΕΚ Α' 186/1996).
5 Η ανωτέρω οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 288/2002 (ΦΕΚ Α' 258/2002).
6 Οι ανωτέρω οδηγίες ενσωματώθηκαν στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 23/2005 (ΦΕΚ Α' 31/2005).
7 Η οδηγία 2002/87/ΕΚ ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 3455/2006 (ΦΕΚ Α' 84/2006), όπως ο νόμος αυτός τροποποιήθηκε από το Ν. 4209/2013 (ΦΕΚ Α' 253/2013), ο οποίος ενσωμάτωσε στο ελληνικό δίκαιο την οδηγία 2011/89/ΕΚ.
8 Η ανωτέρω οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 3746/2009 (ΦΕΚ Α' 27/2009).
9 Η ανωτέρω οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Ν. 3862/2010 (ΦΕΚ Α' 113/2010).
10 Η ανωτέρω οδηγία ενσωματώθηκε στο ελληνικό δίκαιο με το Π.Δ. 332/2003 (ΦΕΚ Α' 285/2003).
11 Στο ελληνικό δίκαιο, το κανονιστικό πλαίσιο που αφορά στη ρυθμιστική παρέμβαση στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, όπως αυτό έχει διαμορφωθεί από την υιοθετούμενη ευρωπαϊκή νομοθεσία μέχρι και τις τροποποιήσεις που έχουν επέλθει στο πλαίσιο της 'Solvency I', αποτελεί το Ν.Δ. 400/1970 «Περί Ιδιωτικής Επιχειρήσεως Ασφαλίσεως» (ΦΕΚ Α' 10/1970).
12 Η Solvency II αναμένεται να ενσωματωθεί στην ελληνική νομοθεσία με νόμο, σχέδιο του οποίου είχε τεθεί σε δημόσια διαβούλευση έως την 30^η Ιουνίου 2015 και αναμένεται η ψήφισή του από το ελληνικό κοινοβούλιο.
Με μπλε χρώμα οι καταργούμενες από την οδηγία 'Solvency II' οδηγίες κατ' άρθρο 310 αυτής σε συνδυασμό με τα επισυναπτόμενα σε αυτή Παραρτήματα VI και VII.

ΕΝΟΤΗΤΑ II :

ΟΙ ΚΑΝΟΝΕΣ ΜΙΚΡΟ-ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΗΣ ΡΥΘΜΙΣΤΙΚΗΣ ΠΑΡΕΜΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΤΗΣ ΙΔΙΩΤΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Με τη μικρο-προληπτική ρυθμιστική παρέμβαση και εποπτεία επιδιώκεται ο περιορισμός της έκθεσης των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων σε κινδύνους (χρηματοπιστωτικής φύσης ή μη), στους οποίους μπορεί να εκτεθούν με τη δραστηριότητά τους. Ο περιορισμός της έκθεσης αυτής επιτυγχάνεται με την πρόβλεψη των κινδύνων και τη θωράκιση των επιχειρήσεων με τα κατάλληλα μέσα για την απορρόφηση ζημιών σε περίπτωση επέλευσης αυτών. Διαμορφώνεται, συνεπώς, ένα κανονιστικό πλαίσιο μικρο-προληπτικής ρύθμισης των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων, σύμφωνα με τα προαναφερθέντα στην Ενότητα I, τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, με απώτερο στόχο την εξάλειψη της πιθανότητας αφερεγγυότητάς των επιχειρήσεων του ασφαλιστικού κλάδου. Το κανονιστικό αυτό πλαίσιο αποτυπώνεται σε ευρωπαϊκό επίπεδο στις διατάξεις της Solvency II, ενώ σε διεθνές επίπεδο στα πρότυπα που εισάγουν οι ICPs.

Στην παρούσα ενότητα επιδιώκεται μία συγκριτική παρουσίαση των διατάξεων των δύο ως άνω κειμένων, με στόχο την ανάδειξη των κοινών σημείων τους και την αλληλεπίδραση στη διαμόρφωσή τους. Η μελέτη ευρωπαϊκού και διεθνούς κανονιστικού πλαισίου προσεγγίζεται σε τρία επίπεδα (βάσει των τριών πυλώνων που θέτει η Solvency II): στο πρώτο επίπεδο αναδεικνύονται οι ποσοτικές απαιτήσεις φερεγγυότητας (υπό 1), στο δεύτερο επίπεδο εξετάζονται οι ποιοτικές απαιτήσεις φερεγγυότητας (υπό 2), ενώ στο τρίτο επίπεδο αναλύονται οι απαιτήσεις διαφάνειας (υπό 3).

1. ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι ποσοτικές απαιτήσεις φερεγγυότητας αποτελούν τον πρώτο πυλώνα κανόνων ρυθμιστικής παρέμβασης που στοχεύει στη διασφάλιση της κεφαλαιακής επάρκειας των ασφαλιστικών επιχειρήσεων, με κεφάλαια βασισμένα στον κίνδυνο. Η προσέγγιση των ποσοτικών απαιτήσεων βασίζεται σε ένα οικονομικό μοντέλο που συνδέεται με τη διαχείριση των πραγματικών κινδύνων μιας επιχείρησης, ώστε να επιτευχθεί αυξημένη ακρίβεια στην αξιολόγηση της φερεγγυότητας. Στις ποσοτικές απαιτήσεις συμπεριλαμβάνονται αφενός οι προβλέψεις για την αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού - παθητικού και τον υπολογισμό των τεχνικών αποθεματικών (υπό 1.1.), αφετέρου οι κεφαλαιακές απαιτήσεις και οι προβλέψεις περί επενδύσεων (υπό 1.2.).

1.1. Η αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού και οι τεχνικές προβλέψεις

1.1.1. Η αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού κατά τη Solvency II (άρθρο 75) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 14.0-14.5)

Η αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού βασίζεται τόσο κατά τις διατάξεις της Solvency II όσο και κατά τις ICPs στη «συνολική προσέγγιση ισολογισμού» ("total balance sheet approach"),²⁶⁴ με στόχο την απεικόνιση της συνολικής πραγματικής οικονομικής αξίας των στοιχείων του ισολογισμού. Σύμφωνα με την προσέγγιση αυτή, τα στοιχεία ενεργητικού και παθητικού των ασφαλιστικών

---

²⁶⁴ Η προσέγγιση αυτή του ισολογισμού αποτελεί μία από τις βασικές αρχές στις οποίες στηρίζεται το οικονομικό μοντέλο που συνδέεται με τη διαχείριση των κινδύνων (Solvency II, άρθρο 75 παρ. 1 και ICPs 14.0.4 – 14.0.5 & 17.1).

επιχειρήσεων αποτιμώνται με τον ίδιο τρόπο.²⁶⁵ Ο καθορισμός της φερεγγυότητας μίας ασφαλιστικής επιχείρησης, συνεπώς, βασίζεται στη γενικότερη οικονομική της κατάσταση, χωρίς να υπάρχει εξάρτηση από το εκάστοτε λογιστικό της σχέδιο.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της Solvency II, η αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού γίνεται στο ποσό στο οποίο αυτά μπορούν να ανταλλαγούν, ενώ τα στοιχεία του παθητικού αποτιμώνται στο ποσό στο οποίο μπορούν να μεταβιβάζονται ή να διακανονίζονται.²⁶⁶ Πρόκειται δηλαδή, για αποτίμηση των στοιχείων σύμφωνα με την οικονομική αξία αυτών ("economic valuation"). Η ίδια προσέγγιση, άλλωστε, ακολουθείται από τις ICPs, όπου προβλέπεται ότι η οικονομική αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού αντανακλά τη σταθμισμένη κατά τον κίνδυνο τρέχουσα αξία ρευστοποίησης τους.²⁶⁷

Στόχος της Solvency II είναι οι κανόνες αποτίμησης να είναι συμβατοί με τις διεθνείς λογιστικές εξελίξεις, ώστε να περιορίζεται η διοικητική επιβάρυνση των επιχειρήσεων.²⁶⁸ Η συμβατότητα αυτή επιτυγχάνεται με τη χρήση των διεθνών λογιστικών προτύπων (IFRS),²⁶⁹ στο βαθμό που υπάρχει συνοχή των προτύπων αυτών με την προσέγγιση της προβλεπόμενης από την οδηγία αποτίμησης.²⁷⁰ Η συμβατότητα

---

²⁶⁵ Σε αντίθεση με τις σχετικές προβλέψεις του Solvency I, όπου έμφαση δίδεται στο παθητικό των ασφαλιστικών επιχειρήσεων.

²⁶⁶ Ο υπολογισμός του ποσού ανταλλαγής ή μεταβίβασης αντίστοιχα των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού γίνεται στο πλαίσιο μίας συναλλαγής με ίσους όρους μεταξύ των συμβαλλόμενων, οι οποίοι εκτιμώνται ως «καλώς πληροφορημένα και πρόθυμα άτομα». **Solvency II**, άρθρο 75 παρ. 1 α και β.

²⁶⁷ **ICPs** 14.4 και 14.5.

²⁶⁸ **Solvency II**, αιτιολογική σκέψη 46.

²⁶⁹ Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ("International Financial Reporting Standards" - IFRS) εκδίδονται σε περιοδική βάση από το Συμβούλιο Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ("International Accounting Standards Board" - IASB) και επικαιροποιούνται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Το 2001, το IASB, εξέδωσε για πρώτη φορά ένα προσωρινό πρότυπο για ασφαλιστήρια συμβόλαια (insurance contracts), το IFRS4, με σκοπό να καλυφθούν οι αναδυόμενες ανάγκες της ιδιωτικής ασφάλισης. Επρόκειτο για προσωρινό πρότυπο, καθώς το IASB ξεκίνησε για τον ασφαλιστικό κλάδο την υλοποίηση ενός προγράμματος, το οποίο διαχωρίστηκε σε δύο φάσεις ολοκλήρωσης. Η πρώτη φάση ολοκληρώθηκε το 2004 με την έκδοση ενός ενδιάμεσου προτύπου IFRS4, η εφαρμογή του οποίου δεν κατέφερε να οδηγήσει στη χρήση ενός κοινού λογιστικού μοντέλου από όλες τις ασφαλιστικές εταιρείες. Η ανάγκη για την έκδοση ενός ολοκληρωμένου προτύπου για τα ασφαλιστήρια συμβόλαια αντανακλάται στο έγγραφο συζήτησης που εκδόθηκε από το IASB το Μάιο του 2007 (Discussion Paper, *Preliminary Views on Insurance Contracts*, May 2007 - διαθέσιμο στο <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Insurance-Contracts/Discussion-Paper-and-Comment-Letters/Documents/InsurancePart1.pdf>) με το οποίο ξεκινούσε η δεύτερη φάση του προγράμματος για την αναθεώρηση του ενδιάμεσου προτύπου. Τον Ιούνιο του 2013, το IASB εξέδωσε σχέδιο τροποποιήσεων για το IFRS4 (Exposure Draft ED/2013/7 - June 2013, <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Insurance-Contracts/Exposure-Draft-June-2013/Documents/ED-Insurance-Contracts-June-2013.pdf>), ενώ κατά την τελευταία συνεδρίαση που έλαβε χώρα 20 Ιουλίου 2015, το IASB αποφάσισε ότι οι τροποποιήσεις του IFRS4 θα γίνουν σε συνάρτηση με το IFRS9 - Χρηματοπιστωτικά Μέσα, δεδομένου ότι το πρότυπο αυτό θα επηρεάσει μεγάλο ποσοστό των ασφαλιστικών επενδύσεων. Η δεύτερη φάση δεν έχει μέχρι σήμερα ολοκληρωθεί.

²⁷⁰ Η χρήση των διεθνών λογιστικών προτύπων μπορεί να προβλέπεται από τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις που θεσπίζει η Επιτροπή για τον προσδιορισμό των μεθόδων και των παραδοχών που πρέπει να χρησιμοποιούνται στην αποτίμηση των στοιχείων του ενεργητικού και του παθητικού (**Solvency II**, άρθρο 75 παρ. 2). Η ΕΙΟΠΑ με τη σειρά της καταρτίζει σχέδια

αυτή με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα επιδιώκεται και από τις ICPs, στο βαθμό και πάλι που υπάρχει συνοχή των λογιστικών αυτών προτύπων με την προσέγγιση των ICPs.²⁷¹

Η αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού πρέπει να γίνεται με τρόπο συνετό, αξιόπιστο και αντικειμενικό κατά τη Solvency II²⁷² και αντίστοιχα με τρόπο αξιόπιστο,²⁷³ εποικοδομητικό²⁷⁴ και διαφανή²⁷⁵ κατά τις ICPs. Αμφότερα τα κείμενα, προβλέπουν ότι κατά την αποτίμηση των στοιχείων του παθητικού, δεν λαμβάνεται υπόψη η ίδια η πιστωτική διαβάθμιση της ασφαλιστικής ή αντασφαλιστικής επιχείρησης.²⁷⁶ Επιπλέον, προβλέπεται ότι ο υπολογισμός θα πρέπει να γίνεται σε «συνέπεια με την αγορά» (“market-consistent valuation”), ήτοι σε συνέπεια με τις πληροφορίες που παρέχουν οι χρηματοοικονομικές αγορές και τα γενικά διαθέσιμα δεδομένα για την ανάληψη των ασφαλιστικών κινδύνων.²⁷⁷ Οι ICPs, ωστόσο, δίνουν τη δυνατότητα στις ασφαλιστικές επιχειρήσεις να προσφύγουν για αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού τους και στη μέθοδο του «αποσβεσμένου κόστους» (“amortised cost valuation”). Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή, η τιμή ενός στοιχείου ενεργητικού ή παθητικού υπολογίζεται βάσει της παρούσας αξίας των μελλοντικών ταμειακών ροών σε μία δεδομένη χρονική στιγμή.²⁷⁸

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι ως προς τις γενικές διατάξεις σχετικά με την αποτίμηση των στοιχείων ενεργητικού και παθητικού, τα δύο κείμενα φαίνεται να ταυτίζονται. Εξαιρέση αποτελεί η μεγαλύτερη ευχέρεια που δίδεται από τις ICPs ως

ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων (*ibid*, άρθρο 75 παρ. 3), τα οποία υπόκεινται στην έγκριση της Επιτροπής.

²⁷¹ ICP 14.0.3 – βλ. συγκριτικά **Solvency II**, αιτιολογική σκέψη 46 και άρθρο 75 παρ. 3 (β), όπου γίνεται αντίστοιχη αναφορά στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα (IFRS).

²⁷² **Solvency II**, άρθρο 76 παρ. 4. Ο τρόπος αυτός υπολογισμού αναφέρεται συγκεκριμένα στις τεχνικές προβλέψεις, οι οποίες, ωστόσο, αποτελούν μέρος των στοιχείων του παθητικού.

²⁷³ **ICPs** 14.3.1 – 14.3.2: Η αξιοπιστία της αποτίμησης βασίζεται αφενός στον προσδιορισμό ενός αξιόπιστου μέτρου της αξίας των στοιχείων, αφετέρου στην αντικειμενικότητα της αποτίμησης ώστε να μην υπάρχει επιρροή από την εκάστοτε διαχείριση του ασφαλιστή.

²⁷⁴ *Ibid*, 14.3.3 – 14.3.10: Ο ακριβής όρος που χρησιμοποιείται είναι “decision useful” ο οποίος ορίζεται ως «χρήσιμος στη λήψη αποφάσεων για λόγους φερεγγυότητας». Σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, η αντικειμενικότητα στην αποτίμηση δεν μπορεί να αποκλείει κάθε στοιχείο της υποκειμενικής κρίσης. Στην περίπτωση για παράδειγμα που ακολουθείται μεθοδολογία σε «συνέπεια με την αγορά» και η αγορά που έχει τεθεί ως σημείο αναφοράς είναι μη λειτουργική, τότε θα απαιτηθεί μία πιο αξιόπιστη μέθοδος αποτίμησης, η οποία θα είναι περισσότερο επωφελής για την ασφαλιστική επιχείρηση. Απαιτείται δηλαδή, από την εποπτική αρχή να προωθήσει αρχές που θα βοηθήσουν την ασφαλιστική επιχείρηση να λάβει τις κατάλληλες αποφάσεις σε παρόμοιες περιπτώσεις, οι οποίες θα επιφέρουν και επωφελή αποτελέσματα.

²⁷⁵ *Ibid*, 14.3.11 – 14.3.12.

²⁷⁶ **Solvency II**, άρθρο 75 παρ. 1, γ' εδάφιο και **ICP** 14.6.

²⁷⁷ **Solvency II**, άρθρο 76 παρ. 3 και **ICPs** 14.5.5 – 14.5.11.

Σύμφωνα συνεπώς με την προσέγγιση της «συνέπειας με την αγορά», η αποτίμηση βασίζεται σε στοιχεία που λαμβάνουν υπόψη το σύνολο της αγοράς και όχι σε εξατομικευμένα στοιχεία. Κατ' εξαιρέση, πληροφορίες που σχετίζονται εξατομικευμένα με συγκεκριμένη επιχείρηση μπορούν να χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό των τεχνικών προβλέψεων μόνο στο βαθμό που αυτές οι πληροφορίες επιτρέπουν στην επιχείρηση να προσδιορίζει καλύτερα τα χαρακτηριστικά του ασφαλιστικού της χαρτοφυλακίου, όπως στην περίπτωση των πληροφοριών σχετικά με τη διαχείριση απαιτήσεων και δαπανών (**Solvency II**, Αιτιολογική σκέψη (55), δ' εδάφιο).

²⁷⁸ **ICP** 14.5.12 - Η αποτίμηση μάλιστα αυτή θα πρέπει να γίνεται με προοπτική επάρκειας για τουλάχιστον ένα έτος (*Ibid*, 14.5.15).

προς την επιλογή της μεθόδου αποτίμησης. Αξίζει να σημειωθεί, ωστόσο, ότι στα προσφάτως υπό διαμόρφωση κείμενα που προτίθεται να υιοθετήσει, η IAIS έχει αποφασίσει να ακολουθείται η προσέγγιση της αποτίμησης σε «συνέπεια με την αγορά» ως η βασική μέθοδο αποτίμησης,²⁷⁹ απόφαση που αναδεικνύει την επιρροή από το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο.²⁸⁰

1.1.2. Οι τεχνικές προβλέψεις κατά τη Solvency II (άρθρα 76-86) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 14.7-14.11)

Τα στοιχεία του παθητικού μίας ασφαλιστικής επιχείρησης διακρίνονται στις ασφαλιστικές ("insurance liabilities") και μη ασφαλιστικές ("non-insurance liabilities") υποχρεώσεις. Για όλες τις ασφαλιστικές υποχρεώσεις, ήτοι τις υποχρεώσεις των ασφαλιστικών επιχειρήσεων έναντι των αντισυμβαλλόμενων και των δικαιούχων των ασφαλιστικών συμβάσεων, τόσο η Solvency II²⁸¹ όσο και οι ICPs²⁸² προβλέπουν τον σχηματισμό τεχνικών προβλέψεων. Ο υπολογισμός των τεχνικών προβλέψεων για τις ασφαλιστικές απαιτήσεις προβλεπόταν στο πλαίσιο των διεθνών λογιστικών προτύπων,²⁸³ ήδη πριν από την τελική διαμόρφωση των ως άνω κειμένων, με αποτέλεσμα η επιρροή από τη διεθνή μέθοδο υπολογισμού να είναι έντονη.²⁸⁴

---

²⁷⁹ Βλ. **IAIS (2014)**, Risk-Based Global Insurance Capital Standard, Public consultation, σελ. 15, παρ. 42.: "Informed by the field testing results and other considerations the following decision of the IAIS has determined the way forward on valuation which does not prejudge any aspect of the ICS: *"The market-adjusted valuation approach will be used as the initial basis to develop an example of a standard method in the ICS."*

²⁸⁰ Η IAIS, άλλωστε, αναγνώρισε τη σημασία της Solvency II στη διαμόρφωση του ComFrame. Σχετική δήλωση υπήρξε σε συνέντευξη τύπου που δόθηκε στο πλαίσιο των εργασιών της ετήσιας διάσκεψης της IAIS στη Σεούλ, στις 30 Σεπτεμβρίου 2011, από τον Peter Braumüller, πρόεδρο της Εκτελεστικής Επιτροπής της IAIS, ο οποίος επισήμανε τη σημασία της Solvency II ως σημείο αναφοράς κανονιστικού πλαισίου ακόμη και για κράτη εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Δεν παρέλειψε, βέβαια, να προσθέσει ότι η IAIS πρέπει να υιοθετεί μία διεθνή προσέγγιση κατά τη διαμόρφωση των προτύπων της: "From our perspective we try to get the best system, not to impose one system from one part of the world. The IAIS aims to take the best elements from each system and put them together in a consistent, comprehensive standard." (βλ. <http://www.solvencyiiwire.com/solvency-ii-news-comframe-living-wills-scr/3477>).

²⁸¹ **Solvency II**, άρθρο 76 παρ. 1. Για τον σχηματισμό των τεχνικών προβλέψεων, κατά τη Solvency II, εγκαθιδρύεται ένα ενιαίο και εναρμονισμένο σύστημα υπολογισμού τους. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη (53): η εναρμόνιση του υπολογισμού των τεχνικών προβλέψεων κρίθηκε αναγκαία ώστε να επιτυγχάνεται μεγαλύτερη συγκρισιμότητα και διαφάνεια.

²⁸² **ICP 14.7.1**, όπου δίδεται ο ορισμός των τεχνικών προβλέψεων.

²⁸³ Συγκεκριμένα, στο πλαίσιο της έκδοσης του προσωρινού προτύπου για τα ασφαλιστικά συμβόλαια, η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ("International Accounting Standards Committee" – IASC), προκάτοχος του IASB από το 1973 έως το 2000, προετοίμασε ένα Σχέδιο Δήλωσης Αρχών ("Draft Statement of Principles" – DSOP), το οποίο παρουσιάστηκε στο IASB και αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα του το 2001 (βλ. σχετικά <http://www.ifrs.org/Current-Projects/IASB-Projects/Insurance-Contracts/Pages/dsop.aspx>). Το αναρτημένο σήμερα DSOP5 στην ως άνω ιστοσελίδα φαίνεται να έχει αναθεωρηθεί τελευταία φορά το 2012. Για την αποτίμηση των στοιχείων παθητικού και ενεργητικού, αφιερώνονται οι αρχές 3.1 έως 6.2 του DSOP5.

²⁸⁴ Βλ. ενδεικτικά **Γιωτάκη και Χατζηβασιλείου (2008)**, σελ. 51, όπου καταλήγει στο συμπέρασμα αυτό της επιρροής των διατάξεων της Solvency II από τα διεθνή λογιστικά πρότυπα.

Οι τεχνικές προβλέψεις διακρίνονται σε εκείνες που αφορούν σε *αντισταθμιζόμενους* (hedgeable) κινδύνους και σε εκείνες που αφορούν σε *μη αντισταθμιζόμενους* (non-hedgeable) κινδύνους.²⁸⁵ Οι αντισταθμιζόμενοι κίνδυνοι²⁸⁶ συνδέονται με ασφαλιστικές υποχρεώσεις που μπορούν να αναπαραχθούν αξιόπιστα με τη χρήση χρηματοπιστωτικών μέσων, των οποίων η αγοραία αξία είναι άμεσα παρατηρήσιμη.²⁸⁷ Η αξία συνεπώς, αυτών των τεχνικών προβλέψεων που αφορούν σε αντισταθμιζόμενους κινδύνους προσδιορίζεται απευθείας, στο σύνολό της,²⁸⁸ στη βάση της αγοραίας αξίας των εν λόγω χρηματοπιστωτικών μέσων.

Το πρόβλημα επικεντρώνεται στον υπολογισμό των τεχνικών προβλέψεων που αφορούν σε μη αντισταθμιζόμενους κινδύνους, για τους οποίους επικρατεί αβεβαιότητα ως προς το ύψος και τον χρόνο κατά τον οποίο θα εμφανιστούν. Προς αποφυγή αυτής της αβεβαιότητας, Solvency II και ICPs προβλέπουν την αποτίμηση αφενός (i) της *βέλτιστης* (best estimate)²⁸⁹ ή *τρέχουσας εκτίμησης* (current estimate) αντίστοιχα,²⁹⁰ αφετέρου (ii) του *περιθωρίου κινδύνου* (risk margin)²⁹¹ ή του *περιθωρίου πέραν της τρέχουσας εκτίμησης* (margin over current estimate - MOCE) αντίστοιχα.²⁹²

ι) Η *βέλτιστη* ή *τρέχουσα εκτίμηση* αντιστοιχεί στην *αναμενόμενη παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών*,²⁹³ λαμβανομένων υπόψη όλων των ταμειακών εισροών και εκροών²⁹⁴ (προσαρμοσμένων στον πληθωρισμό), που απαιτούνται για τη

---

²⁸⁵ Για τη διάκριση αυτή βλ. σχετικά την αιτιολογική σκέψη και συγκεκριμένα τα σχόλια επί των άρθρων που εμπεριέχονται στις Προτάσεις της Solvency II που υποβλήθηκαν από την Επιτροπή το 2007 και το 2008 αντίστοιχα: Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου «*σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης - Solvency II*» {SEC(2007)870} {SEC(2007)871}/* COM/2007/0361 τελικό - COD 2007/0143 */, σελ. 13 και Τροποποιημένη Πρόταση Οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ασφάλιση ζωής σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II) (αναδιατύπωση)/* COM/2008/0119 τελικό - COD 2007/0143 *//σελ. 11.

²⁸⁶ Παραδείγματα αντισταθμιζόμενων κινδύνων αποτελούν οι εγγυήσεις που περιλαμβάνονται στα συμβόλαια ζωής και τα χρηματοοικονομικά δικαιώματα προαίρεσης, για τα οποία δεν υπάρχει αβεβαιότητα ως προς το ύψος και τον χρόνο.

²⁸⁷ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 4, β' εδάφιο.

²⁸⁸ Χωρίς να απαιτείται ο χωριστός υπολογισμός της βέλτιστης/τρέχουσας εκτίμησης και του περιθωρίου κινδύνου που απαιτείται στις τεχνικές προβλέψεις μη αντισταθμιζόμενων κινδύνων – βλ. σχετικά κατωτέρω.

²⁸⁹ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 2.

²⁹⁰ ICP 14.7.4.

²⁹¹ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 3.

²⁹² ICP 14.7.5.

²⁹³ Για τον ορισμό της *βέλτιστης εκτίμησης* βλ. Solvency II, άρθρο 77 παρ. 2, α' εδάφιο. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό, η αναμενόμενη παρούσα αξία μελλοντικών ταμειακών ροών αντιστοιχεί στον μέσο όρο των μελλοντικών ταμειακών ροών, σταθμισμένων βάσει πιθανοτήτων, λαμβανομένης υπόψη της χρονικής αξίας του χρήματος. Για τον ορισμό της *τρέχουσας εκτίμησης* βλ. ICPs 14.7.4 και 14.8: "*the Current Estimate reflects the expected present value of all relevant future cash flows that arise in fulfilling insurance obligations, using unbiased, current assumptions*".

²⁹⁴ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 2, γ' εδάφιο και ICP, 14.8.1. Στις ταμειακές αυτές ροές και εκροές συμπεριλαμβάνονται όλες οι δαπάνες, οι μελλοντικές πρόσθετες αμοιβές διακριτικής ευχέρειας, οι ενσωματωμένες χρηματοπιστωτικές εγγυήσεις και τα συμβατικά δικαιώματα προαίρεσης – βλ. COM/2007/0361 τελικό, σελ. 13 και COM/2008/0119 τελικό, σελ. 11.

διευθέτηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων καθ' όλη τη διάρκεια ισχύος τους.²⁹⁵ Για τον υπολογισμό συνεπώς, της βέλτιστης/τρέχουσας εκτίμησης λαμβάνονται υπόψη τέσσερα βασικά χαρακτηριστικά: α) όλες οι ταμειακές ροές,²⁹⁶ β) η αναμενόμενη παρούσα αξία των μελλοντικών ταμειακών ροών, λαμβανομένης υπόψη της χρονικής αξίας του χρήματος και με τη χρήση των κατάλληλων επιτοκίων,²⁹⁷ γ) η εκπλήρωση ασφαλιστικών υποχρεώσεων και δ) το ότι ο υπολογισμός θα πρέπει να βασίζεται σε αντικειμενικές ενημερωμένες και αξιόπιστες πληροφορίες, με τη χρήση ορθών αναλογιστικών και στατιστικών μεθόδων.²⁹⁸

ii) Με την αποτίμηση του *περιθώριου κινδύνου* ή του *MOCE* επιδιώκεται να διασφαλιστεί ότι η συνολική αξία των τεχνικών προβλέψεων θα ισοδυναμεί με το ποσό που οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις θα κατέβαλαν προκειμένου να ικανοποιήσουν τις ασφαλιστικές τους υποχρεώσεις (ταμειακή ροή για την ικανοποίηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων),²⁹⁹ ήτοι το ποσό που θα κατέβαλαν εάν μετέφεραν τα συμβατικά τους δικαιώματα και υποχρεώσεις άμεσα σε άλλη επιχείρηση. Για τον υπολογισμό του MOCE, οι ICPs προβλέπουν μόνο τα απαραίτητα χαρακτηριστικά υπολογισμού, αφήνοντας το περιθώριο στο εθνικό κανονιστικό πλαίσιο να επιλέξει την ακριβή μεθοδολογία.³⁰⁰ Αντιθέτως, κατά τη Solvency II, το περιθώριο κινδύνου υπολογίζεται με τη χρήση της αποκαλούμενης μεθόδου του «κόστους κεφαλαίου», ήτοι με βάση το πρόσθετο κόστος, άνω της βέλτιστης εκτίμησης, παροχής κεφαλαίου για τη στήριξη των ασφαλιστικών υποχρεώσεων καθ' όλη τη διάρκειά τους.³⁰¹ Σε αυτή την περίπτωση, το ποσοστό κόστους κεφαλαίου (επιτόκιο) που χρησιμοποιείται είναι το ίδιο για όλες τις επιχειρήσεις³⁰² και αντιστοιχεί στο πρόσθετο επιτόκιο άνω του επιτοκίου άνευ κινδύνου³⁰³ στο οποίο θα υποχρεωνόταν μία ασφαλιστική επιχείρηση, προκειμένου να αυξήσει τα επιλέξιμα ίδια κεφάλαια για να στηρίξει την ασφαλιστική υποχρέωση καθ' όλη τη διάρκειά της³⁰⁴.

Σύμφωνα με τη Solvency II, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις υποχρεούνται να αποτιμούν χωριστά³⁰⁵ τη βέλτιστη εκτίμηση και το περιθώριο κινδύνου, σε αντίθεση με τις ICPs που δίνουν τη δυνατότητα στις επιχειρήσεις να ακολουθήσουν ακόμη και από κοινού υπολογισμό τους.³⁰⁶ Σε κάθε περίπτωση, οι τεχνικές προβλέψεις που αφορούν

---

²⁹⁵ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 2, γ' εδάφιο και ICP, 14.8.1, όπου διευκρινίζεται ότι η διάρκεια των υποχρεώσεων είναι συνυφασμένη με τη διάρκεια του ασφαλιστηρίου συμβολαίου με το οποίο συνδέονται.

²⁹⁶ Για την πρόβλεψη των ταμειακών ροών που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό της βέλτιστης/τρέχουσας εκτίμησης βλ. Κανονισμό 2015/35, άρθρο 28 και ICP 14.8.3 - 14.8.6

²⁹⁷ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 2, α' και ICP 14.10.

²⁹⁸ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 2, β' εδάφιο και αιτιολογική σκέψη (58) και ICP 14.7.4

²⁹⁹ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 3 και ICP 14.7.5.

³⁰⁰ ICP 14.9 και συγκεκριμένα 14.9.7 όπου απαριθμούνται τα χαρακτηριστικά εκείνα που πρέπει να φέρει μία μεθοδολογία υπολογισμού MOCE.

³⁰¹ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 5, α' εδάφιο.

³⁰² Ibid, άρθρο 77 παρ. 5, β' εδάφιο.

³⁰³ Για τη διαχρονική διάρθρωση των επιτοκίων άνευ κινδύνου και την επιρροή του στον υπολογισμό των τεχνικών προβλέψεων βλ. *ibid*, άρθρα 77α – 77δ.

³⁰⁴ Ibid, άρθρο 77 παρ. 5, γ' εδάφιο.

³⁰⁵ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 4, α' εδάφιο.

³⁰⁶ ICP 14.7.7.

σε μη αντισταθμιζόμενους κινδύνους υπολογίζονται ως το άθροισμα της βέλτιστης εκτίμησης και ενός περιθωρίου κινδύνου.³⁰⁷

Περαιτέρω, κατά τον υπολογισμό των τεχνικών προβλέψεων, η Solvency II προβλέπει την ομαδοποίηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων σε ομογενείς ομάδες κινδύνου, και τουλάχιστον κατά κατηγορίες δραστηριοτήτων,³⁰⁸ ενώ πέραν των ανωτέρω, στον υπολογισμό λαμβάνονται υπόψη και τα ακόλουθα στοιχεία: α) οι δαπάνες για την εξυπηρέτηση των ασφαλιστικών υποχρεώσεων,³⁰⁹ β) ο πληθωρισμός συμπεριλαμβανομένου του πληθωρισμού των δαπανών και των αποζημιώσεων,³¹⁰ γ) οι πληρωμές που οφείλει η επιχείρηση προς τους αντισυμβαλλόμενους και τους δικαιούχους, συμπεριλαμβανομένων μελλοντικών προαιρετικών έκτακτων παροχών, ανεξάρτητα μάλιστα από το εάν οι πληρωμές αυτές είναι συμβατικά εγγυημένες.³¹¹ Κατά τον υπολογισμό, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν επιπλέον να λαμβάνουν υπόψη και την αξία των χρηματοοικονομικών εγγυήσεων καθώς και τυχόν συμβατικά δικαιώματα εκλογής που συμπεριλαμβάνονται σε ασφαλιστήρια συμβόλαια.³¹²

Η εκάστοτε ασφαλιστική επιχείρηση, συνεπώς, είναι αυτή που θα πρέπει να μεριμνά για τη διατήρηση των τεχνικών προβλέψεων στα στοιχεία του παθητικού τους και για τον υπολογισμό αυτών σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις ICPs και στη Solvency II. Επιφυλάσσεται, ωστόσο, ιδιαίτερος ρόλος διασφάλισης της διαδικασίας στις εθνικές εποπτικές αρχές, οι οποίες καλούνται να μεριμνούν για την καταλληλότητα, πληρότητα και ακρίβεια των δεδομένων που χρησιμοποιούνται από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά τον υπολογισμό των τεχνικών προβλέψεων. Για τον λόγο αυτό άλλωστε, οι ασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να αποδεικνύουν την καταλληλότητα του επιπέδου των τεχνικών τους προβλέψεων κατόπιν αιτήματος της εποπτικής αρχής.³¹³ Δίδεται μάλιστα η αρμοδιότητα στις εποπτικές αρχές να ζητούν από τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις την αύξηση του ποσού των τεχνικών προβλέψεων σε περίπτωση μη αντιστοιχίας τις οριζόμενες τεχνικές προβλέψεις.³¹⁴

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι Solvency II και ICPs υιοθετούν κοινά κριτήρια υπολογισμού των τεχνικών προβλέψεων, με τη Solvency II ωστόσο, να εξειδικεύει τη μέθοδο υπολογισμού τους, τη στιγμή που οι ICPs δίνουν στις επιχειρήσεις ή/και στους εθνικούς νομοθέτες την ευχέρεια της επιλογής.

---

³⁰⁷ Solvency II, άρθρο 77 παρ. 1 και ICP 14.7.

³⁰⁸ Solvency II, άρθρο 80.

³⁰⁹ Solvency II, άρθρο 78, περ. (1) και ICP 14.10.1.

³¹⁰ Solvency II, άρθρο 78, περ. (2) και ICPs 14.8.11-14.8.12.

³¹¹ Solvency II, άρθρο 78, περ. (3) και ICP 14.8.8.

³¹² Solvency II, άρθρο 79, α' εδάφιο και ICP 14.11.

³¹³ Solvency II, άρθρο 84 και ICP 10.

³¹⁴ Solvency II, άρθρο 85 και ICP 15.4.3 και 17.1.4.

1.2. Ο καθορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων και οι επενδύσεις των στοιχείων του ενεργητικού

1.2.1. Ο καθορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων κατά τη Solvency II (άρθρα 100-131) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 17)

Η συμμόρφωση με συγκεκριμένες κεφαλαιακές απαιτήσεις αποτελεί ένα από τα βασικότερα κριτήρια για τη διατήρηση της φερεγγυότητας μίας ασφαλιστικής/αντασφαλιστικής επιχείρησης. Τόσο το κείμενο της Solvency II, όσο και αυτό των ICPs, εμπεριέχουν συγκεκριμένες διατάξεις κεφαλαιακών απαιτήσεων, για τον υπολογισμό των οποίων λαμβάνονται υπόψη οι κίνδυνοι στους οποίους εκτίθενται οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις.³¹⁵

Διεθνές και ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο εισάγουν δύο βασικούς όρους κεφαλαιακών απαιτήσεων, οι οποίοι εξυπηρετούν διαφορετικούς σκοπούς: ι) τις *κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας*, οι οποίες επιτρέπουν στην ασφαλιστική/αντασφαλιστική επιχείρηση να απορροφά τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται και ιι) τις *ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις*, κάτω του ορίου των οποίων οι ασφαλισμένοι και οι λοιποί δικαιούχοι είναι εκτεθειμένοι σε μη αποδεκτό επίπεδο κινδύνου.

ι) Στην πρώτη κατηγορία κεφαλαιακών απαιτήσεων υπάγονται οι *Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Φερεγγυότητας* (“Solvency Capital Requirement” – SCR)³¹⁶ κατά τη Solvency II και οι *Αρχικές Κεφαλαιακές Απαιτήσεις* (“Prescribed Capital Requirement” – PCR)³¹⁷ κατά τις ICPs (εφεξής αμφότερες στην παρούσα ως κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας). Πρόκειται για το ανώτερο κεφαλαιακό επίπεδο, το οποίο καλούνται να καλύψουν οι ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, προκειμένου να μην δέχονται περιορισμούς ή παρεμβάσεις³¹⁸ από τις εποπτικές αρχές,³¹⁹ χωρίς, ωστόσο, στην περίπτωση κάλυψής του να αποκλείονται οι τακτικοί έλεγχοι.³²⁰

Οι Κεφαλαιακές Απαιτήσεις Φερεγγυότητας απεικονίζουν το επιθυμητό επίπεδο κεφαλαίου που επιτρέπει σε μία ασφαλιστική/αντασφαλιστική επιχείρηση να απορροφά σημαντικές και απρόβλεπτες ζημίες σε υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης,

---

³¹⁵ Τόσο κατά τη **Solvency II** όσο και κατά τις **ICPs**, για τη διαμόρφωση των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας λαμβάνονται υπόψη όλοι οι ποσοτικά μετρήσιμοι κίνδυνοι στους οποίους είναι εκτεθειμένη η ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση (Solvency II, άρθρο 101 παρ. 3 και ICP 17.7). Στους κινδύνους αυτούς εμπεριέχονται τουλάχιστον ο κίνδυνος ασφάλισης (ζημιών, ζωής και ασθενείας), ο κίνδυνος αγοράς, ο πιστωτικός κίνδυνος, ο λειτουργικός κίνδυνος (Solvency II, άρθρο 101 παρ. 4) και ο κίνδυνος ρευστότητας (ICP 17.7.1). Σημειώνεται δε ότι η IAIS λαμβάνει υπόψη και κινδύνους που δεν είναι εύκολα μετρήσιμοι, μεταξύ αυτών ο στρατηγικός κίνδυνος, ο κίνδυνος φήμης, ο κίνδυνος ρευστότητας και ο λειτουργικός κίνδυνος (ICP 17.7.5). Για την έννοια των κινδύνων αυτών, βλ. αναλυτικά Ενότητα I, υπό 1.1.

³¹⁶ **Solvency II**, άρθρα 100-127.

³¹⁷ **ICP** 17.4.

³¹⁸ **Solvency II**, αιτιολογική σκέψη 60 και **ICPs** 17.4.2, 17.8.12.

³¹⁹ Στην έννοια της εποπτικής αρχής υπάγονται «η εθνική αρχή ή αρχές οι οποίες, δυνάμει νομοθετικής ή κανονιστικής ρύθμισης, είναι αρμόδιες να εποπτεύουν τις ασφαλιστικές ή τις αντασφαλιστικές επιχειρήσεις» (**Solvency II**, άρθρο 13 περ. 10).

³²⁰ Κατά τη Solvency II, το SCR θα πρέπει να υπολογίζεται και να αναφέρεται στις εποπτικές αρχές σε ετήσια τουλάχιστον βάση (άρθρο 102 παρ. 1), ενώ σε περίπτωση που το προφίλ κινδύνου της επιχείρησης διαφοροποιείται στο μεσοδιάστημα, δίδεται η δυνατότητα στις εποπτικές αρχές να ζητήσουν εκ νέου τον υπολογισμό του SCR (άρθρο 102 παρ. 2).

δηλαδή σε ένα επίπεδο στο οποίο δίνει την επιβεβαίωση στους ασφαλισμένους της και στους λοιπούς δικαιούχους ότι είναι σε θέση να καλύψει τις υποχρεώσεις της. Η Solvency II, συγκεκριμένα, προβλέπει ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας θα πρέπει να αντιμετωπίζουν απρόβλεπτες ζημίες σε ένα επίπεδο εμπιστοσύνης 99,5%³²¹ που αντιστοιχεί στην αξία κινδύνου (“Value-at-Risk”)³²² των βασικών ιδίων κεφαλαίων,³²³ για μία περίοδο ενός έτους.³²⁴ Αυτό σημαίνει ότι η πιθανότητα αφερεγγυότητας μίας ασφαλιστικής/αντασφαλιστικής επιχείρησης περιορίζεται μόλις στο 0,5% για περίοδο ενός έτους.

Σε αντίθεση με τη Solvency II, οι ICPs δεν προβλέπουν συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης. Αναθέτουν, ωστόσο, στις εποπτικές αρχές την υποχρέωση να προσδιορίζουν εκείνες το όριο και να ελέγχουν τη συμμόρφωση των εποπτευόμενων επιχειρήσεων με αυτό.³²⁵ Συγχρόνως, παραθέτουν παραδείγματα ρυθμίσεων επιμέρους δικαιοδοσιών με υψηλό επίπεδο εμπιστοσύνης, συμπεριλαμβανομένου του μοντέλου του 99,5% VaR της Solvency II,³²⁶ αναδεικνύοντας τη ροπή της IAIS προς ένα υψηλό

---

³²¹ *Ibid*, άρθρο 104 παρ. 4.

³²² Η **αξία σε κίνδυνο (“Value at risk” - VaR)** αποτελεί μέτρηση που δηλώνει τη μεγαλύτερη εκτιμώμενη μείωση της αξίας στην αγορά ενός περιουσιακού στοιχείου ή χαρτοφυλακίου περιουσιακών στοιχείων, στη διάρκεια μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου σε συγκεκριμένο επίπεδο εμπιστοσύνης (βλ. **ICPs**, σελ. 39, υποσημ. 63).

³²³ Κατά τη **Solvency II**, τα κεφάλαια που επιλέγονται για την κάλυψη των κεφαλαιακών απαιτήσεων καθορίζονται βάσει μίας διαδικασίας τριών σταδίων: α) προσδιορισμού (άρθρα 87-92), β) ταξινόμησης (άρθρα 93-97) και γ) επιλεξιμότητας (άρθρα 98-99) ιδίων κεφαλαίων. **α) Κατά το στάδιο του προσδιορισμού**, καθορίζονται τα *ίδια κεφάλαια* τα οποία αποτελούν το άθροισμα των *βασικών ιδίων κεφαλαίων* και των *συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων* (άρθρο 87). Τα *βασικά ίδια κεφάλαια* απαρτίζονται αφενός από τη θετική διαφορά μεταξύ του ενεργητικού και του παθητικού μείον του ποσού των ιδίων μετοχών που κατέχονται από την ασφαλιστική και αντασφαλιστική επιχείρηση, αφετέρου από τις υποχρεώσεις μειωμένης εξασφάλισης (άρθρο 88). **β) κατά το στάδιο της ταξινόμησης**, τα στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων ταξινομούνται σε τρεις κατηγορίες (tiers) ανάλογα με τον χαρακτήρα τους (βασικά ή συμπληρωματικά) και ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο διαθέτουν τα ακόλουθα χαρακτηριστικά: διαθεσιμότητα για απορρόφηση ζημιών, εξάρτηση, διάρκεια, απουσία κινήτρων εξαγοράς, απουσία υποχρεωτικών παγίων εξόδων, απουσία βαρών (άρθρο 93). **γ) κατά το στάδιο της επιλεξιμότητας**, επιλέγονται για την κάλυψη των κεφαλαιακών απαιτήσεων τα ίδια κεφάλαια που ταξινομούνται στη δεύτερη και τρίτη κατηγορία βάσει ποσοτικών κριτηρίων. Ο περιορισμός αυτός για τα ίδια κεφάλαια των κατηγοριών 2 και 3 γίνεται διότι δεν παρέχουν πλήρη απορροφητικότητα τυχόν ζημιών για όλες τις περιστάσεις.

Τα ως άνω τρία στάδια για την επιλογή των κεφαλαίων που θα χρησιμοποιηθούν προς κάλυψη των κεφαλαιακών απαιτήσεων προβλέπονται με μικρές παραλλαγές και από τις **ICPs**: **α)** στο πρώτο στάδιο, εντάσσεται ο προσδιορισμός των ιδίων κεφαλαίων που είναι διαθέσιμα για σκοπούς φερεγγυότητας (**ICPs** 17.10.3 – 17.10.21). **β)** στο δεύτερο στάδιο γίνεται η αξιολόγηση της ποιότητας και καταλληλότητας των κεφαλαίων βάσει παρόμοιων κριτηρίων με αυτών που ορίζει η Solvency II, όπως η απορρόφηση των ζημιών (**ICPs** 17.11.1 – 17.11.29), ενώ μνημονεύεται μεταξύ άλλων και η μέθοδος ταξινόμησης (“*tiering approach*” – **ICPs** 17.11.33-17.11.38). **γ)** στο τρίτο στάδιο επιλέγονται τα κεφάλαια εκείνα που βάσει της εκτίμησης του προηγούμενου σταδίου ανταποκρίνονται ώστε να αποτελέσουν μέρος των κεφαλαιακών απαιτήσεων (**ICPs** 17.11.30 – 17.11.44).

³²⁴ **Solvency II**, άρθρο 101 παρ. 3, εδάφιο δ’.

³²⁵ **ICP** 17.12.10, όπου προβλέπεται μεταξύ άλλων ότι τα κριτήρια υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων θα πρέπει να διαφοροποιούνται ως προς τον υπολογισμό του PCR και του MCR.

³²⁶ *Ibid*, υποσημ. 64.

επίπεδο PCR. Σε κάθε περίπτωση, η τάση αυτή δεν αποτυπώνεται ρητώς στο κείμενο των ICPs, με αποτέλεσμα να αφήνεται το περιθώριο σε μία εποπτική αρχή να υιοθετήσει ακόμη και ένα χαμηλού επιπέδου PCR, το οποίο ενδεχομένως θα ανταποκρίνεται στους ιδιαίτερους κινδύνους της συγκεκριμένης δικαιοδοσίας. Η δικαιοδοσία αυτή, ωστόσο, θα κινδυνεύει να χαρακτηριστεί από την ασφαλιστική αγορά ως «υψηλού κινδύνου», ιδίως λαμβάνοντας υπόψη το υψηλό κεφαλαιακό επίπεδο το οποίο υποχρεούνται να ακολουθούν οι ευρωπαϊκές δικαιοδοσίες. Σε αυτή τη δικαιοδοσία άλλωστε, η παρέμβαση της εποπτικής αρχής για μη τήρηση του PCR θα είναι σπάνια και η πραγματική συμμόρφωση με τις ICPs και εν προκειμένω με την ICP 17 θα τίθεται υπό αμφισβήτηση.

Μία ασφαλιστική/αντασφαλιστική επιχείρηση έχει την ευχέρεια να επιλέξει τον τρόπο υπολογισμού των κεφαλαιακών της απαιτήσεων είτε με τη χρήση της τυποποιημένης μεθόδου (Standard/standardised Approach) όπως καθορίζεται από την εποπτική αρχή, είτε με τη χρήση των εσωτερικών υποδειγμάτων (Internal Model) πλήρων ή μερικών, που αναπτύσσονται από τις ίδιες τις επιχειρήσεις, ευχέρεια που παραχωρείται τόσο από το ευρωπαϊκό όσο και από το διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο.³²⁷

Η *τυποποιημένη μέθοδος* στοχεύει στην επίτευξη ισορροπίας μεταξύ ευαισθησίας στον κίνδυνο και πρακτικότητας. Πρόκειται για απλή προκαθαρισμένη φόρμουλα υπολογισμού που αντικατοπτρίζει τους πιθανούς κινδύνους σε όλα τα επίπεδα εργασιών μίας ασφαλιστικής/αντασφαλιστικής επιχείρησης. Αν και προκαθορισμένη, κατά τον σχεδιασμό εφαρμογής της σε μία επιχείρηση, μπορεί να προσαρμοστεί σε ορισμένα από τα εσωτερικά δεδομένα της επιχείρησης αυτής, υπό τον όρο έγκρισης της εποπτικής αρχής.³²⁸ Σε αντίθεση με τις ICPs οι οποίες δεν προβλέπουν μία συγκεκριμένη μέθοδο υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας,³²⁹ κατά τη Solvency II, η τυποποιημένη μέθοδος υπολογίζει το SCR ως το άθροισμα³³⁰ α) των Βασικών Κεφαλαιακών Απαιτήσεων Φερεγγυότητας (“Basic Solvency Capital Requirement” - BCR),³³¹ β) της κεφαλαιακής απαίτησης για λειτουργικό κίνδυνο (“Solvency Capital Requirement for operational risk” - SCRop)³³² και γ) της προσαρμογής για την ικανότητα απορρόφησης ζημιών των τεχνικών προβλέψεων και των αναβαλλόμενων φόρων (SCRadj).³³³

Στην περίπτωση που επιλεγθεί από μία ασφαλιστική/αντασφαλιστική επιχείρηση η *χρήση πλήρους ή μερικού εσωτερικού υποδείγματος*, απαιτείται η προηγούμενη έγκριση της εποπτικής αρχής για την εφαρμογή του επιλεγμένου υποδείγματος³³⁴ καθώς και για τη μεταβολή αυτού.³³⁵ Το εσωτερικό υπόδειγμα αναπτύσσεται

³²⁷ Solvency II, άρθρο 100 εδάφιο 2 και ICP 17.6.

³²⁸ Solvency II, άρθρο 104 παρ. 7 και ICPs 17.6.8 - 17.6.9.

³²⁹ ICP 17.8.1. Η IAIS με την εν λόγω ICP δεν προβλέπει μία τυποποιημένη μέθοδο, θέτει όμως τα κριτήρια εκείνα τα οποία θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό της τυποποιημένης μεθόδου: μέτρα για τους κινδύνους, επίπεδα εμπιστοσύνης και χρονικός παράγοντας.

³³⁰ Solvency II, άρθρο 103.

³³¹ Για τον υπολογισμό των βασικών ασφαλιστικών απαιτήσεων, βλ. *ibid*, άρθρο 105.

³³² *ibid*, άρθρο 107.

³³³ *ibid*, άρθρο 108.

³³⁴ Solvency II, άρθρο 112 παρ. 1 και ICP 17.6.7.

³³⁵ Η έγκριση της εποπτικής αρχής δεν είναι απαραίτητη, όταν πρόκειται για δευτερεύουσες αλλαγές στο εσωτερικό υπόδειγμα, οι οποίες αναπτύσσονται σύμφωνα με την υποβληθείσα πολιτική (Solvency II, άρθρο 115).

εσωτερικά από την ίδια την επιχείρηση, προκειμένου να αναλύσει ειδικά για αυτήν τη θέση κινδύνου της, την μέτρηση των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται και τον καθορισμό των αναγκαίων κεφαλαίων αντιστάθμισης των κινδύνων αυτών.³³⁶ Η εσωτερική αυτή διαμόρφωση του μοντέλου δεν αποκλείει την υποχρέωση συμμόρφωσης της επιχείρησης με τις εποπτικές απαιτήσεις, στοιχείο που δικαιολογεί την προαπαιτούμενη έγκριση για τη χρήση του συγκεκριμένου κάθε φορά υποδείγματος.

Η έγκριση για τη χρήση του εσωτερικού υποδείγματος υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας που έχει υιοθετήσει η κάθε επιχείρηση, δίδεται αφού έχει προηγηθεί η διενέργεια των απαιτούμενων δοκιμών και προτύπων. Συγκεκριμένα, οι επιχειρήσεις οφείλουν να προβούν σε «δοκιμή χρήσεως» του μοντέλου (“use test”),³³⁷ στη χρήση στατιστικών προτύπων ποιότητας (“statistical quality test”),³³⁸ στη χρήση προτύπων διαμόρφωσης (“calibration test”),³³⁹ στη χρήση προτύπων επικύρωσης (“validation standards”),³⁴⁰ και στη χρήση προτύπων τεκμηρίωσης (“documentation standards”).³⁴¹ Ειδικώς για τα μερικά υποδείγματα, προβλέπονται επιπλέον προϋποθέσεις, οι οποίες πρέπει να πληρούνται προκειμένου η εποπτική αρχή να εγκρίνει τη χρήση τους.

Στην περίπτωση που οι ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις δεν συμμορφώνονται με το εσωτερικό μοντέλο που έχουν υιοθετήσει ή αυτό αποκλίνει σημαντικά από τις βασικές παραδοχές της τυποποιημένης μεθόδου υπολογισμού, η εποπτική αρχή δύναται να ζητήσει με απόφασή της την επιστροφή της επιχείρησης στην τυποποιημένη μέθοδο. Αντίστοιχα, στην περίπτωση που η επιχείρηση εφαρμόζει την τυποποιημένη μέθοδο αλλά διαπιστώνονται αποκλίσεις από τις παραδοχές αυτής, η εποπτική αρχή δύναται να επιβάλλει στην επιχείρηση να αναπτύξει εσωτερικό υπόδειγμα.

u) Πέραν των βασικών κεφαλαιακών απαιτήσεων, ευρωπαϊκό και διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο προβλέπουν την υποχρέωση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων να διατηρούν ένα ελάχιστο κεφάλαιο, κάτω από το οποίο τα συμφέροντα των ασφαλισμένων και των λοιπών δικαιούχων θα ετίθεντο σε σοβαρό κίνδυνο σε περίπτωση που επιτρεπόταν η λειτουργία της επιχείρησης. Πρόκειται για τις Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις (“Minimum Capital Requirement” – MCR),³⁴² όρος που χρησιμοποιείται πανομοιότυπος και στα δύο κείμενα και ο οποίος αντικατοπτρίζει το ύστατο δίκτυο ασφαλείας των συμφερόντων των ασφαλισμένων.

Η Solvency II προβλέπει συγκεκριμένα ποσά για τον καθορισμό των απόλυτα κατώτατων ορίων του MCR,³⁴³ ενώ η μέθοδος που χρησιμοποιείται βασίζεται σε καθορισμένο τύπο υπολογισμού και ορίζεται ως ποσοστό του SCR. Στο διεθνές

---

³³⁶ Βλ. **Φαρσαώτα και Κλήμη (2013)**, σελ. 813.

³³⁷ Με τη δοκιμή χρήσεως, οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις αποδεικνύουν ότι έχουν ενσωματώσει το εσωτερικό υπόδειγμα στο σύστημα διαχείρισης κινδύνων. **Solvency II**, άρθρο 120 και **ICP** 17.16.

³³⁸ **Solvency II**, άρθρο 121 και **ICP** 17.14.

³³⁹ **Solvency II**, άρθρο 122 και **ICP** 17.15.

³⁴⁰ **Solvency II**, άρθρο 124 και **ICP** 17.18.

³⁴¹ **Solvency II**, άρθρο 125 και **ICP** 17.17.

³⁴² **Solvency II**, άρθρα 128-131.

³⁴³ *ibid*, άρθρο 129 παρ. 1δ.

πλαίσιο, δεν προβλέπεται συγκεκριμένος τύπος υπολογισμού, προτείνεται όμως, ο υπολογισμός του ως ποσοστό του PCR,³⁴⁴ κατά τα προβλεπόμενα από τη Solvency II.

Το MCR θα πρέπει να υπολογίζεται και να αναφέρεται στις εποπτικές αρχές.³⁴⁵ Σε περίπτωση παραβίασης του ορίου των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων, προβλέπεται η παρέμβαση της εποπτικής αρχής με την εκκίνηση διαδικασίας αφερεγγυότητας, η οποία μπορεί να οδηγήσει μέχρι και στην έσχατη εποπτική παρέμβαση αυτή της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης. Η Solvency II υιοθετεί την κλιμακωτή παρέμβαση³⁴⁶ της εποπτικής αρχής,³⁴⁷ ενώ οι ICPs περιορίζονται στην αναφορά των ενεργειών στις οποίες δύνανται να προσφύγουν οι εποπτικές αρχές.³⁴⁸

Από τα ανωτέρω συμπεραίνεται ότι οι κεφαλαιακές απαιτήσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο βρίσκονται σε καίρια θέση για την εκτίμηση της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών/αντασφαλιστικών επιχειρήσεων. Από τη σύγκριση δε των διατάξεων υπερισχύουν για ακόμη μία φορά οι ομοιότητες προσέγγισης, με τις όποιες διαφοροποιήσεις να εκτιμώνται ως αμελητέες.

1.2.2. Οι επενδύσεις των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων κατά τη Solvency II (άρθρα 132-135) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 15)

Οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις έχουν τη διακριτική ευχέρεια να επενδύουν ελεύθερα τα στοιχεία του ενεργητικού τους (υπό ι). Η εκάστοτε επένδυση ωστόσο, θα πρέπει να λαμβάνει χώρα σύμφωνα με την αρχή του «συνετού επενδυτή», η οποία προβλέπεται τόσο από τη Solvency II, όσο και από τις αρχές της IAIS (υπό υ).

ι) Κατά τη Solvency II, οι εποπτικές αρχές δεν θα πρέπει να απαιτούν από τις ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις να επενδύουν τα περιουσιακά τους στοιχεία σε συγκεκριμένες κατηγορίες ενεργητικού,³⁴⁹ ούτε να εξαρτούν τις επενδυτικές αποφάσεις τους από οποιοδήποτε απαιτήσεις σχετικά με προηγούμενη έγκριση ή συστημική κοινοποίηση.³⁵⁰ Άλλωστε, αυτού του είδους οι απαιτήσεις ενδέχεται να μην συμβιβάζονται με την ελευθερία κίνησης κεφαλαίων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης.³⁵¹ Υιοθετείται συνεπώς, ένα καθεστώς πλήρους ελευθερίας

---

³⁴⁴ ICP 17.6.2.

³⁴⁵ Σε τριμηνιαία βάση κατά τη Solvency II (άρθρο 129 παρ. 4).

³⁴⁶ Μία «κλιμακωτή παρέμβαση» (“ladder of intervention”) επιτρέπει στην εποπτική αρχή να παρεμβαίνει αρχικώς υπό τη μορφή καθοδήγησης και προτεινόμενων κινήσεων, και ανάλογα με την ανταπόκριση της επιχείρησης να φθάνει μέχρι και την ανάκληση της άδειάς της. Ο μηχανισμός αυτός επιτρέπει την έγκαιρη και ανάλογη με την περίπτωση παρέμβαση της εποπτικής αρχής και διασφαλίζει τη λήψη διορθωτικών μέτρων τη σωστή χρονική στιγμή.

³⁴⁷ Για την εποπτική παρέμβαση σε περίπτωση μη συμμόρφωσης προς τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις βλ. Solvency II, άρθρο 139. Ανάλογες είναι οι προβλέψεις περί κλιμακωτής παρέμβασης στην περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις τεχνικές προβλέψεις (άρθρο 137) και μη συμμόρφωσης προς τις κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας (άρθρο 138).

³⁴⁸ ICP 17.4.5.

³⁴⁹ Solvency II, άρθρο 133 παρ. 1.

³⁵⁰ *ibid*, άρθρο 133 παρ. 2.

³⁵¹ *ibid*, αιτιολογική σκέψη (72) και άρθρο 63 ΣΛΕΕ (πρώην άρθρο 56 ΣΕΚ). Για την ελευθερία κίνησης κεφαλαίων στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, βλ. μεταξύ άλλων Ταγαρά, Μενγκ-Παπαντώνη (2013), σελ. 222-234.

επενδύσεων, με την επιφύλαξη, ωστόσο, των απαιτήσεων που θέτουν τα κράτη μέλη σχετικά με περιορισμούς ως προς συγκεκριμένα στοιχεία ενεργητικού ή τιμές αναφοράς με τα οποία συνδέονται ασφαλιστικά οφέλη.³⁵²

Από την άλλη πλευρά, οι ICPs δεν προβλέπουν ρητώς την πλήρη ελευθερία ως προς τις επενδύσεις που μπορούν να ενεργούν οι ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, καθώς λαμβάνονται υπόψη οι απαιτήσεις που μπορεί να υιοθετούνται από το εκάστοτε εθνικό κανονιστικό πλαίσιο. Οι απαιτήσεις αυτές, ωστόσο, θα πρέπει να είναι διαθέσιμες και διαφανείς καθώς και να εμπεριέχουν τους στόχους που επιδιώκονται με την εφαρμογή τους.³⁵³

ii) Σε αντίθεση με τις προβλέψεις περί ελευθερίας επενδύσεων, αμφότερα τα κείμενα της Solvency II και των ICPs ταυτίζονται ως προς την υιοθέτηση της αρχής του «συνετού επενδυτή» (“prudent manager principle”).³⁵⁴ Σύμφωνα με την αρχή αυτή, η επένδυση θα πρέπει να αφορά όλα τα περιουσιακά στοιχεία μίας επιχείρησης, ενώ θα πρέπει να γίνεται μόνο σε στοιχεία και μέσα, οι κίνδυνοι των οποίων μπορούν να είναι μετρήσιμοι, αναγνωρίσιμοι και να τύχουν παρακολούθησης, διαχείρισης, ελέγχου και αναφοράς.³⁵⁵ Θα πρέπει δηλαδή να αποδίδεται η δέουσα προσοχή στους κινδύνους που είναι εκτεθειμένες οι προς πραγματοποίηση επενδύσεις. Οι επενδυτικοί αυτοί κίνδυνοι, μάλιστα, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό των συνολικών αναγκών φερεγγυότητας, με ιδιαίτερη προσοχή στις κατηγορίες των επιλέξιμων επενδύσεων, καθώς και στην επιβάρυνση που ενδέχεται να επιφέρουν στα συνολικά κεφάλαια φερεγγυότητας της επιχείρησης.³⁵⁶

Περαιτέρω, η αρχή του «συνετού επενδυτή» απαιτεί όλα τα περιουσιακά στοιχεία να επενδύονται κατά τρόπο που να είναι εγγυημένη η ασφάλεια, η ποιότητα, η ρευστότητα και η κερδοφορία του συνολικού χαρτοφυλακίου.³⁵⁷ Η επένδυση δε των περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει να γίνεται σύμφωνα με τη φύση και τη διάρκεια των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών υποχρεώσεων.³⁵⁸ Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίδεται σε πιο σύνθετες επενδύσεις,³⁵⁹ οι οποίες μπορεί να συνδέονται με εσωτερικά αμοιβαία κεφάλαια, με συγκεκριμένες αξίες αναφοράς (π.χ. με δείκτη μετοχών), με εγγυημένες παροχές, με τη χρήση παράγωγων μέσων³⁶⁰ ή με στοιχεία μη

---

³⁵² **Solvency II**, άρθρο 133 παρ. 3. Το εν λόγω άρθρο παρά την πρόβλεψη του περιορισμού της ελευθερίας των επενδύσεων, περιορίζει την εφαρμογή αυτής της εξαίρεσης μόνο σε περιπτώσεις στις οποίες φέρουν τον επενδυτικό κίνδυνο αντισυμβαλλόμενοι που είναι φυσικά πρόσωπα.

³⁵³ **ICP 15.1 - 15.2**, όπου στο 15.1.4 προτείνονται οι παράγοντες εκείνοι που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τη διαμόρφωση των ρυθμιστικών απαιτήσεων για επενδύσεις.

³⁵⁴ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 1, αιτιολογική σκέψη (71) και **ICP 15**.

³⁵⁵ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 2, α' εδάφιο και **ICP 15.5**.

³⁵⁶ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 2, β' εδάφιο και ενδεικτικά Φαρσαρότα, Κλήμη (2013), σελ. 1260. Κατά τη Solvency II, συνεπώς, στο σύνολο του χαρτοφυλακίου των περιουσιακών στοιχείων της επιχείρησης που προορίζονται για επένδυση, συμπεριλαμβάνονται και τα περιουσιακά στοιχεία που προορίζονται για τεχνικές προβλέψεις, για κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας και για ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις.

³⁵⁷ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 2, β' εδάφιο και **ICP 15.3**.

³⁵⁸ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 2, γ' εδάφιο και **ICP 15.4**.

³⁵⁹ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 4, β' εδάφιο και **ICPs 15.6.11 – 15.6.13**.

³⁶⁰ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 3 & 4 και **ICP 15.6**.

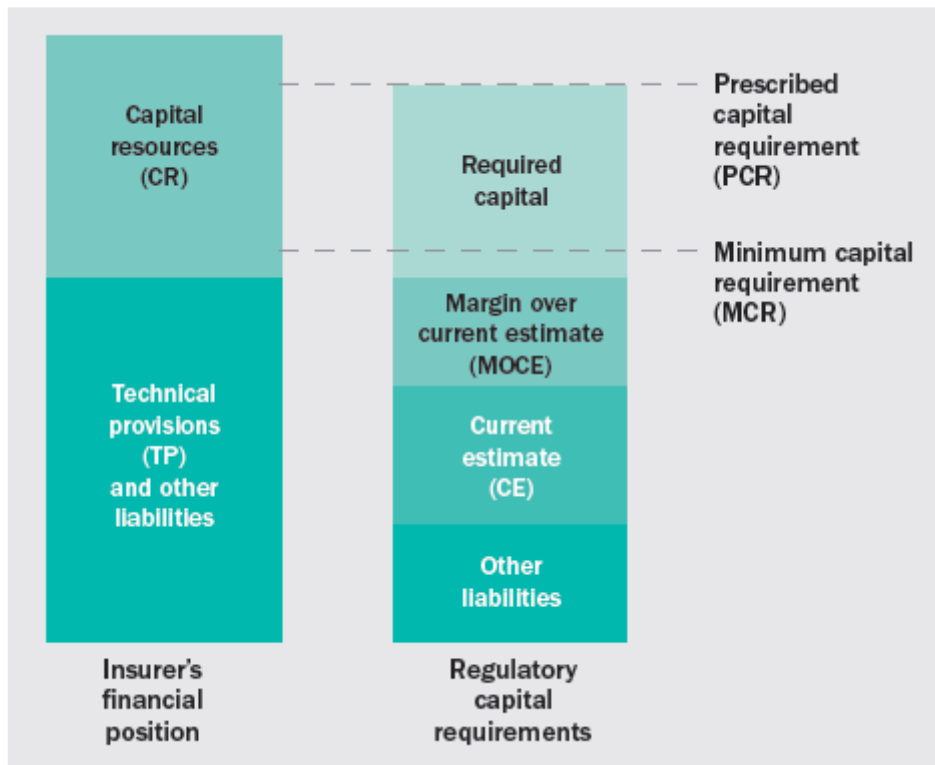
αποδεκτά προς διαπραγμάτευση σε οργανωμένη χρηματοπιστωτική αγορά.³⁶¹ Προς αποφυγή υπερβολικής συγκέντρωσης κινδύνου από τις πιο περίπλοκες αυτές επενδύσεις, ενωσιακός και διεθνής νομοθέτης προβλέπουν τη δυνατότητα για θέσπιση συγκεκριμένων απαιτήσεων.

---

³⁶¹ **Solvency II**, άρθρο 132 παρ. 4, γ' εδάφιο και **ICPs** 15.6.5 – 15.6.7

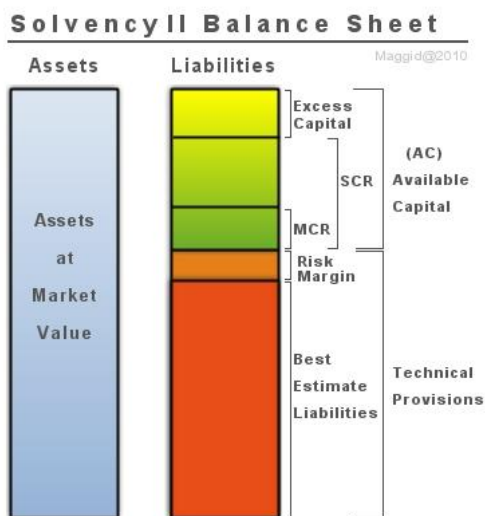
Διάγραμμα 2

Ο ισολογισμός ασφαλιστικής/αντασφαλιστικής επιχείρησης σύμφωνα με τις ICPs

Διάγραμμα 3

Ο ισολογισμός ασφαλιστικής/αντασφαλιστικής επιχείρησης σύμφωνα με τη Solvency II

2. ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΦΕΡΕΓΓΥΟΤΗΤΑΣ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΝΤΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Οι ποιοτικές απαιτήσεις αφορούν τις αρχές εταιρικής διακυβέρνησης (υπό 2.1.) και εσωτερικού ελέγχου (υπό 2.2.) στις οποίες βασίζεται η αξιολόγηση των κινδύνων. Βασικό χαρακτηριστικό του συστήματος διακυβέρνησης που εισάγεται με το ρυθμιστικό πλαίσιο τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε διεθνές επίπεδο αποτελεί η εισαγωγή και ενσωμάτωση ενός συστήματος διαχείρισης κινδύνων στις ασφαλιστικές εργασίες.

2.1. Η διακυβέρνηση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων και η καταλληλότητα των προσώπων που διοικούν

2.1.1. Η διακυβέρνηση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων κατά τη 'Solvency II' (άρθρα 41-43) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 7)

Η απαίτηση για ένα αποτελεσματικό σύστημα διακυβέρνησης το οποίο θα εγγυάται την ορθή και συνετή διαχείριση των δραστηριοτήτων των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων καθώς και την επίβλεψη των πολιτικών που υιοθετούνται, με σκοπό την επίτευξη των στόχων των επιχειρήσεων και την προστασία των συμφερόντων των ασφαλισμένων, αποτελεί ένα από τα βασικά κριτήρια φερεγγυότητας που τίθενται τόσο από τη Solvency II όσο και από τις ICPs.³⁶² Στο σύστημα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνεται αφενός μία διαφανής οργανωτική δομή, η οποία θα βασίζεται σε σαφή κατανομή και ορθό διαχωρισμό των καθηκόντων μεταξύ των οργάνων της επιχείρησης, αφετέρου ένας αποτελεσματικός μηχανισμός διασφάλισης της μετάδοσης πληροφοριών εντός της επιχείρησης.³⁶³

Το σύστημα διακυβέρνησης που θα υιοθετείται από την εκάστοτε επιχείρηση, θα υπόκειται σε τακτική εσωτερική εξέταση,³⁶⁴ ενώ θα πρέπει να είναι ανάλογο προς τη φύση, την κλίμακα, την πολυπλοκότητα και τις εργασίες της κάθε επιχείρησης.³⁶⁵ Στο πλαίσιο αυτού του συστήματος, οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις θα πρέπει να διαθέτουν τεκμηριωμένες πολιτικές,³⁶⁶ οι οποίες κατά τη Solvency II θα πρέπει να διατυπώνονται γραπτώς³⁶⁷ και οι οποίες θα επανεξετάζονται σε ετήσια, τουλάχιστον, βάση αφού προηγουμένως θα υπόκεινται σε έγκριση του Διοικητικού Συμβουλίου ή οποιουδήποτε άλλου αρμόδιου οργάνου της επιχείρησης.³⁶⁸ Οι εθνικές εποπτικές αρχές με τη σειρά τους θα πρέπει να είναι σε θέση να αξιολογούν το σύστημα διακυβέρνησης των επιχειρήσεων, ενώ παράλληλα θα πρέπει να τους δίδεται η εξουσία που θα τους επιτρέπει να ζητούν από τις επιχειρήσεις να αποδεικνύουν την

---

³⁶² **Solvency II**, άρθρο 41 παρ. 1, α' εδάφιο όπου τίθενται οι γενικές απαιτήσεις διακυβέρνησης, οι οποίες συγκεκριμενοποιούνται από τον κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό της Επιτροπής **2015/35**, άρθρο 258 και **ICP 7**, όπως ισχύει σήμερα, χωρίς να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι έχει προταθεί ήδη η τροποποίησή του - βλ. σχετικά IAIS Draft Revisions for Consultation - ICP 7, June 2015 και Compiled Comments on Consultation on ICP 7 (17-Jun-15 to 19-Aug-15), διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της IAIS από 09.09.2015.

³⁶³ **Solvency II**, άρθρο 41 παρ. 1, β' εδάφιο και **ICPs** 7.0.1 - 7.0.3.

³⁶⁴ **Solvency II**, άρθρο 41 παρ. 1, γ' εδάφιο και **ICP** 7.2.

³⁶⁵ **Solvency II**, άρθρο 41 παρ. 2 και **ICP** 7.1.4.

³⁶⁶ **Solvency II**, άρθρο 41 παρ. 3, α' εδάφιο και **ICP** 7.0.1.

³⁶⁷ Οι γραπτώς τεκμηριωμένες πολιτικές που απαιτούνται από τη Solvency II, αφορούν τουλάχιστον τη διαχείριση κινδύνου, τον εσωτερικό έλεγχο, τους εσωτερικούς λογιστικούς ελέγχους και την εξωτερική ανάθεση.

³⁶⁸ **Solvency II**, άρθρο 41 παρ. 3, β' εδάφιο.

επάρκεια και αποτελεσματικότητα του συστήματος διακυβέρνησης που έχουν υιοθετήσει και τη βελτίωση και ενδυνάμωση του υιοθετηθέντος συστήματος.³⁶⁹

2.1.2. Η καταλληλότητα των προσώπων που διοικούν κατά τη 'Solvency II' (άρθρο 42) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 5)

Η αποτελεσματικότητα του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης εξαρτάται μεταξύ άλλων, από την καταλληλότητα των προσώπων που διοικούν τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις. Η καταλληλότητα των διοικούντων, συνεπώς, αποτελεί μία από τις βασικές απαιτήσεις φερεγγυότητας που τίθενται τόσο από τη Solvency II όσο και από τις αρχές της IAIS.³⁷⁰ Τα πρόσωπα που διοικούν την επιχείρηση (μέλη του διοικητικού συμβουλίου, ανώτερα στελέχη) καθώς και τα πρόσωπα που ασκούν άλλα βασικά καθήκοντα, για να κριθούν κατάλληλα³⁷¹ για την ουσιαστική διαχείριση της επιχείρησης θα πρέπει να πληρούν δύο βασικές προδιαγραφές: την *ικανότητα (fit)*³⁷² και το *ήθος (proper)*.³⁷³

Τα στοιχεία της ταυτότητας των προσώπων που διοικούν την επιχείρηση καθώς και τυχόν αλλαγές αυτών πρέπει να κοινοποιούνται στην εποπτική αρχή, μαζί με τα

---

³⁶⁹ **Solvency II**, άρθρο 41 παρ. 5 και **ICP 7.10**.

³⁷⁰ **Solvency II**, άρθρο 42 και **ICP 5 & ICP 7.3** Η ICP 5, στην παρούσα μελέτη, αναλύεται όπως ισχύει μέχρι σήμερα, χωρίς να παραγνωρίζεται για ακόμη μία φορά το γεγονός ότι έχει δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα της IAIS σχέδιο τροποποιήσεών της, το οποίο ετέθη σε δημόσια διαβούλευση μέχρι 19.08.2015 και τα σχόλια αυτής δημοσιεύθηκαν στην ίδια ιστοσελίδα την 09.09.2015.

³⁷¹ Για τον ορισμό του όρου της καταλληλότητας βλ. **IAIS Glossary**, όπου η καταλληλότητα (suitability) ορίζεται ως τα απαραίτητα προσόντα τα οποία πρέπει να διαθέτει ένα πρόσωπο που ασκεί καθήκοντα και αναλαμβάνει υποχρεώσεις που συνδέονται με τη θέση του στην ασφαλιστική επιχείρηση. Τα προσόντα αυτά μπορεί να συνδέονται, ανάλογα με τη θέση ή τη νομική μορφή, τον βαθμό της ακεραιότητας του προσώπου, την προσωπική και επιχειρηματική του συμπεριφορά, την κρίση του, το βαθμό γνώσης του, την εμπειρία του, τα τυπικά προσόντα του και την οικονομική ευρωστία του. Για τον ορισμό της καταλληλότητας βλ. επίσης **ICP 5.2** καθώς και **ICP 5.0.1**, όπου χρησιμοποιείται, μεταξύ άλλων και ο όρος "*fit and proper*" για να προσδιοριστεί η *ικανότητα* και το *ήθος* που πρέπει να διαθέτουν τα πρόσωπα που διοικούν την επιχείρηση, οι ίδιοι ακριβώς όροι που χρησιμοποιούνται από το άρθρο 42 της Solvency II. Σε αντίθεση με τη Solvency II, η καταλληλότητα αναφέρεται και στους μετόχους (significant owners), οι οποίοι πρέπει να διαθέτουν χρηματοπιστωτική ακεραιότητα και ευρωστία.

³⁷² **Solvency II**, άρθρο 42 παρ. 1α, όπου προβλέπεται ότι η *ικανότητα* καθορίζεται από τα επαγγελματικά προσόντα, τις γνώσεις και την πείρα των προσώπων που διοικούν την επιχείρηση, στοιχεία που τους επιτρέπουν να ασκούν υγιή και συνεπή διαχείριση.

ICP 5.2.2, όπου προβλέπεται ότι η *ικανότητα* (competence) κρίνεται από το επίπεδο των επαγγελματικών και τυπικών προσόντων κάθε μεμονωμένου προσώπου, τις γνώσεις και την σχετική πείρα στις ασφαλιστικές, χρηματοπιστωτικές ή άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες. Η *ικανότητα* περιλαμβάνει επιπλέον κατά την ICP 5.2.2, τον κατάλληλο βαθμό προσήλωσης στην εκτέλεση του ρόλου που έχει αναλάβει το κάθε πρόσωπο.

³⁷³ **Solvency II**, άρθρο 42 παρ. 1β, όπου προβλέπεται ότι το *ήθος* είναι η υπόληψη και ακεραιότητα που πρέπει να διακατέχουν τα πρόσωπα που διοικούν την επιχείρηση.

ICP 5.2.3, όπου προβλέπεται ότι το *ήθος* (integrity) αποδεικνύεται από στοιχεία που αφορούν τον χαρακτήρα των προσώπων που διοικούν την επιχείρηση και την ατομική και επιχειρηματική τους συμπεριφορά.

στοιχεία από τα οποία προκύπτει η ικανότητα και το ήθος τους, ώστε να πραγματοποιείται η κατάλληλη αξιολόγηση.³⁷⁴

Επιπλέον, κατόπιν αιτήματος της εποπτικής αρχής, η επιχείρηση οφείλει να είναι σε θέση να αποδείξει τόσο κατά το στάδιο σύστασής της³⁷⁵ όσο και μεταγενέστερα ότι τα πρόσωπα που τη διοικούν κατέχουν τις απαιτήσεις της καταλληλότητας.³⁷⁶

Η αξιολόγηση της καταλληλότητας των προσώπων που διοικούν την επιχείρηση περιλαμβάνει την εκτίμηση των επαγγελματικών και τυπικών τους προσόντων, των γνώσεων και της πείρας που διαθέτουν στον ασφαλιστικό τομέα ή σε άλλους χρηματοπιστωτικούς τομείς καθώς και των ασφαλιστικών, χρηματοοικονομικών, λογιστικών, αναλογιστικών και διαχειριστικών τους δεξιοτήτων.³⁷⁷ Πέραν των τυπικών ως άνω προσόντων, η αξιολόγηση της καταλληλότητας των προσώπων που διοικούν βασίζεται και σε μία σειρά άλλων κριτηρίων στα οποία συμπεριλαμβάνεται η εκτίμηση της εντιμότητας και της οικονομικής τους ευρωστίας, με βάση αφενός στοιχεία που αφορούν τον χαρακτήρα τους, την ατομική και επιχειρηματική τους συμπεριφορά, αφετέρου ποινικά, οικονομικά και εποπτικά στοιχεία που σχετίζονται με τους σκοπούς της αξιολόγησης.³⁷⁸ Μάλιστα, κατά τη Solvency II, προς απόδειξη της εντιμότητας των προσώπων που διοικούν την επιχείρηση, οι εποπτικές αρχές δύνανται να απαιτήσουν την προσκόμιση πιστοποιητικού περί μη προγενέστερης πτωχεύσεως ή/και αποσπάσματος ποινικού μητρώου.³⁷⁹

Για την επίτευξη της αξιολόγησης, οι εποπτικές αρχές δεν βασίζονται μόνο στα στοιχεία που τους κοινοποιούν οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, αλλά και σε πληροφορίες που αντλούν από άλλες εποπτικές αρχές εντός ή εκτός της δικαιοδοσίας στην οποία δρουν.³⁸⁰ Σε περίπτωση δε που διαπιστωθεί η μη πλήρωση της καταλληλότητας, δίδεται η εξουσία στην εποπτική αρχή να λάβει όλα τα απαραίτητα διορθωτικά μέτρα.³⁸¹

---

³⁷⁴ Solvency II, άρθρο 42 παρ. 2 και ICP 5.4.

³⁷⁵ Κατά την ICP 5.3.3, προτείνεται ο έλεγχος της καταλληλότητας των προσώπων που διοικούν να γίνεται από την εποπτική αρχή κατά την αδειοδότηση της επιχείρησης.

³⁷⁶ ICP 5.3.

³⁷⁷ Κανονισμός 2015/35, άρθρο 273 παρ. 2 και ICPS 5.2.2 – 5.2.3.

³⁷⁸ Κανονισμός 2015/35, άρθρο 273 παρ. 4 και ICP 5.2.4, όπου αναλύονται τα ποινικά (criminal), οικονομικά (financial) και εποπτικά (supervisory) κριτήρια καθώς και λοιπά κριτήρια καταλληλότητας, όπως διαφωνίες των προσώπων με προηγούμενους εργοδότες λόγω λανθασμένης εκπλήρωσης καθηκόντων ή μη συμμόρφωσή τους με εσωτερικές πολιτικές, που οδήγησαν σε πειθαρχικές κυρώσεις από επαγγελματικούς συλλόγους.

³⁷⁹ Solvency II, άρθρο 43 παρ. 1.

³⁸⁰ ICP 5.6.

³⁸¹ ICP 5.5. Παραδείγματα αυτών των διορθωτικών μέτρων αποτελούν μεταξύ άλλων α) η απαίτηση για παροχή επιπλέον εκπαιδευτικών προγραμμάτων στα πρόσωπα που διοικούν ή για χρήση εξωτερικών πηγών, β) η καθυστέρηση ή η ακύρωση διορισμού ενός προσώπου σε θέση διοίκησης, γ) ο αποκλεισμός ενός προσώπου από τη διοίκηση της επιχείρησης είτε απευθείας με απόφαση της εποπτικής αρχής είτε εμμέσως με σύσταση στην επιχείρηση, δ) η απευθείας διαταγή της εποπτικής αρχής προς την ασφαλιστική ή αντασφαλιστική επιχείρηση για διορισμό διαφορετικού προσώπου στη θέση για την οποία διαπιστώθηκε η έλλειψη καταλληλότητας, ε) η επιβολή πρόσθετων απαιτήσεων αναφορά και ελέγχου φερεγγυότητας, στ) η ανάκληση της άδειας και η επιβολή όρων για την ανάκτησή της, λαμβάνοντας υπόψη την επίδραση της παράβασης της απαίτησης της καταλληλότητας και τον αριθμό των προσώπων που δεν την τηρούσαν (ICP 5.5.1).

Περαιτέρω, η καταλληλότητα των συλλογικών οργάνων που διοικούν την επιχείρηση, με χαρακτηριστικότερο το Διοικητικό Συμβούλιο, αξιολογείται με βάση τα καθήκοντα που ανατίθενται σε μεμονωμένα μέλη³⁸² και από το αν στη σύνθεση του οργάνου εξασφαλίζεται η κατάλληλη διαφοροποίηση των επαγγελματικών προσόντων, των γνώσεων και της σχετικής εμπειρίας που απαιτείται για την εκτέλεση των καθηκόντων.³⁸³

Τα διεθνή πρότυπα απαιτούν το διοικητικό όργανο της επιχείρησης, το οποίο δεν είναι άλλο από το Διοικητικό Συμβούλιο, να διαθέτει σε συνεχή βάση, τόσο συλλογικά όσο και μεμονωμένα τα πρόσωπα που το συγκροτούν, τα απαραίτητα προσόντα, γνώσεις και κατανόηση των ασφαλιστικών δραστηριοτήτων, ώστε να συμβάλλουν αποτελεσματικά στη διαχείριση της επιχείρησης. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να διαθέτουν τις απαραίτητες ασφαλιστικές, αντασφαλιστικές, αναλογιστικές, χρηματοπιστωτικές, λογιστικές γνώσεις, συμπεριλαμβανομένων των γνώσεων για λειτουργικούς ελέγχους, επενδυτικές αναλύσεις, διαχείριση χαρτοφυλακίων και δίκαιη μεταχείριση πελατών.³⁸⁴

2.2. Η διαχείριση κινδύνων και το εσωτερικό σύστημα ελέγχου

Βασικό τμήμα των ποιοτικών απαιτήσεων που τίθενται με τη ρυθμιστική παρέμβαση σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο αποτελούν αφενός η διαχείριση των κινδύνων από τις ίδιες τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις (**υπό 2.2.1.**) αφετέρου η υιοθέτηση ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου (**υπό 2.2.2.**).

2.2.1. Η διαχείριση κινδύνων από τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις κατά τη Solvency II (άρθρα 44-45) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 8,³⁸⁵ 16)

Προκειμένου να υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σύστημα διακυβέρνησης, απαιτείται τόσο κατά τη Solvency II όσο και κατά τις ICPs, οι ασφαλιστικές/αντασφαλιστικές επιχειρήσεις να διαθέτουν ένα αποτελεσματικό, αυτοτελούς λειτουργίας, σύστημα διαχείρισης κινδύνων.³⁸⁶ Το σύστημα αυτό θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα σύνολο στρατηγικών, πολιτικών και διαδικασιών για τον προσδιορισμό, τη μέτρηση, την παρακολούθηση, τη διαχείριση και την αναφορά των κινδύνων στους οποίους εκτίθεται ή θα μπορούσε να εκτεθεί η επιχείρηση, σε ατομικό και συνολικό επίπεδο.³⁸⁷

---

³⁸² Ακόμη κι εάν μεμονωμένα πρόσωπα του Διοικητικού Συμβουλίου διαθέτουν εμπειρία και γνώσεις σε συγκεκριμένους τομείς, το συλλογικό όργανο διοίκησης είναι αυτό που θα πρέπει από τη σύνθεσή του και την κατάλληλη διαφοροποίηση των επαγγελματικών προσόντων και γνώσεων των μελών του, να διαθέτει το απαιτούμενο επίπεδο για το χειρισμό των δραστηριοτήτων της επιχείρησης (ICP 7.3.1).

³⁸³ **Κανονισμός 2015/35**, άρθρο 273 παρ. 3.

³⁸⁴ *ibid.*

³⁸⁵ Η ICP 8, στην παρούσα μελέτη, αναλύεται όπως ισχύει μέχρι σήμερα, χωρίς να παραγνωρίζεται για ακόμη μία φορά το γεγονός ότι έχει δημοσιευθεί στην ιστοσελίδα της IAIS σχέδιο τροποποιήσεών της, το οποίο ετέθη σε δημόσια διαβούλευση μέχρι 19.08.2015 και τα σχόλια αυτής δημοσιεύθηκαν στην ίδια ιστοσελίδα την 09.09.2015.

³⁸⁶ **Solvency II**, άρθρο 44 παρ. 1, α' εδάφιο και ICP 8.0.1

³⁸⁷ **Solvency II**, άρθρο 44 παρ. 1, α' εδάφιο και ICPs 8.0.3 – 8.0.4

Το σύστημα διαχείρισης κινδύνων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη όλους τους κινδύνους στους οποίους εκτίθεται μία ασφαλιστική/αντασφαλιστική επιχείρηση.³⁸⁸ Η κάθε επιχείρηση δε, θα πρέπει να διαθέτει γραπτώς τεκμηριωμένες πολιτικές στις οποίες θα περιλαμβάνονται οι κίνδυνοι αυτοί, μεταξύ των οποίων τουλάχιστον οι ακόλουθοι: ο ασφαλιστικός κίνδυνος, η διαχείριση ενεργητικού – παθητικού, ο επενδυτικός κίνδυνος, ο κίνδυνος ρευστότητας και συγκέντρωσης ο λειτουργικός κίνδυνος, η αντασφάλιση και άλλες τεχνικές μείωσης του κινδύνου.³⁸⁹ Σε κάθε περίπτωση, η αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης κινδύνου εξαρτάται από την κατάλληλη ενσωμάτωσή του στην οργανωτική δομή της επιχείρησης και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων.³⁹⁰

Παράλληλα, μέσα στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης κινδύνου, κάθε ασφαλιστική και αντασφαλιστική επιχείρηση θα πρέπει να διεξάγει τη δική της εσωτερική αξιολόγηση κινδύνου και φερεγγυότητας (“Own Risk and Solvency Assessment” – ORSA). Η ORSA αποτελεί ένα σύνολο διαδικασιών και διεργασιών που χρησιμοποιούνται προκειμένου να αναγνωριστούν, να αξιολογηθούν, να παρακολουθούνται, να διαχειρίζονται και να αναφέρονται οι κίνδυνοι που αντιμετωπίζει βραχυπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα μία ασφαλιστική/αντασφαλιστική επιχείρηση και στους οποίους θα μπορούσε να εκτεθεί στο μέλλον, προκειμένου να διασφαλιστεί η φερεγγυότητα της επιχείρησης αυτής.³⁹¹ Η εκτίμηση ιδίου κινδύνου θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο μέρος των εργασιών της επιχείρησης και σημαντικό εργαλείο στη λήψη των στρατηγικών αποφάσεων, ενώ συγχρόνως θα πρέπει να βρίσκεται σε συνεχή βάση στις οργανωτικές προτεραιότητες της κάθε επιχείρησης.³⁹² Η εκτίμηση ιδίου κινδύνου θα πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον τα ακόλουθα:³⁹³

- Τις ανάγκες φερεγγυότητας, λαμβάνοντας υπόψη το ιδιαίτερο προφίλ κινδύνου, τα εγκεκριμένα περιθώρια ανοχής του κινδύνου και την επιχειρηματική στρατηγική της κάθε ασφαλιστικής.
- Τη συνεχή συμμόρφωση της κάθε ασφαλιστικής εταιρείας στις κεφαλαιακές απαιτήσεις και τις απαιτήσεις για τις τεχνικές προβλέψεις.
- Το μέγεθος στο οποίο το προφίλ κινδύνου της σχετικής επιχείρησης αποκλίνει από τις παραδοχές στις οποίες βασίζεται η κεφαλαιακή απαίτηση φερεγγυότητας.

Τα αποτελέσματα της εσωτερικής εκτίμησης κινδύνου θα πρέπει να διαβιβάζονται από τις επιχειρήσεις στις εποπτικές αρχές, οι οποίες αν το κρίνουν απαραίτητο, θα αιτηθούν την ενδυνάμωση του συστήματος διαχείρισης κινδύνων.³⁹⁴

Τα ανωτέρω σχετικά με την ORSA προβλέπονται και στα δύο κείμενα που θέτουν το ευρωπαϊκό και διεθνές πλαίσιο της ρύθμισης της ιδιωτικής ασφάλισης. Η ORSA, μάλιστα, αποτελεί το χαρακτηριστικότερο παράδειγμα επίδρασης της Solvency II στο διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο, καθώς η πρακτική της εκτίμησης ιδίου κινδύνου εισήχθη για πρώτη φορά με την ευρωπαϊκή οδηγία και στη συνέχεια υιοθετήθηκε από την IAIS στο πλαίσιο της Επιχειρηματικής Διαχείρισης Κινδύνου (“Enterprise Risk

---

³⁸⁸ Είτε οι κίνδυνοι αυτοί λαμβάνονται υπόψη στον υπολογισμό της κεφαλαιακής απαίτησης φερεγγυότητας είτε όχι (**Solvency II**, άρθρο 44 παρ. 2).

³⁸⁹ **Solvency II**, άρθρο 44 παρ. 2, β' εδάφιο και ICP 8.1.4.

³⁹⁰ **Solvency II**, άρθρο 44 παρ. 1, β' εδάφιο και ICP 8.1.2.

³⁹¹ **Solvency II**, άρθρο 45 παρ. 2 και ICP 16.11.

³⁹² **Solvency II**, άρθρο 45 παρ. 4 και ICP 16.12.1.

³⁹³ **Solvency II**, άρθρο 45 παρ. 1 και ICP 16.14.

³⁹⁴ **Solvency II**, άρθρο 45 παρ. 6 και ICP 16.16.

Management" - ERM). Μετά την υιοθέτησή της εν λόγω προσέγγισης από την ICP 16, αρκετές ρυθμιστικές αρχές έσπευσαν να ακολουθήσουν τη νέα μέθοδο εκτίμησης κινδύνου.³⁹⁵

2.2.2. Το εσωτερικό σύστημα ελέγχου κατά τη Solvency II (άρθρο 46) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 8)

Ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου ("Internal Control System" - ICS) αποτελεί μία ακόμη από τις ποιοτικές προδιαγραφές που θέτουν τόσο η Solvency II όσο και οι ICPs.³⁹⁶ Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου σχεδιάζεται και λειτουργεί κατά τρόπο ώστε να εξασφαλίζει τη συμμόρφωση των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων προς τις στρατηγικές και τους στόχους που έχουν τεθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο καθώς και προς τις ισχύουσες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις.³⁹⁷ Παράλληλα, επιδιώκεται η εξασφάλιση της διαθεσιμότητας και αξιοπιστίας των χρηματοπιστωτικών και μη πληροφοριών για την αποδοτικότητα των ενεργειών της επιχείρησης.

Στο πλαίσιο ενός αποτελεσματικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις καλούνται να ικανοποιήσουν, μεταξύ άλλων, απαιτήσεις σχετικά με τις μεθόδους αποτίμησης, τις πολιτικές της επιχείρησης για σημαντικές αποφάσεις και συναλλαγές, τον κατάλληλο διαχωρισμό των ελεγκτικών εργασιών που πρέπει να ανατεθούν, την εφαρμογή προσέγγισης βάσει κινδύνου για τον καθορισμό των προτεραιοτήτων της επιχείρησης.³⁹⁸

Τα ως άνω περιγραφόμενα των προδιαγραφών για ένα αποτελεσματικό σύστημα εσωτερικού ελέγχου προβλέπονται αναλυτικότερα στο πλαίσιο των ICPs. Οι διατάξεις της Solvency II περί εσωτερικού ελέγχου εξειδικεύονται από τον πρόσφατο κατ' εξουσιοδότηση κανονισμό της Επιτροπής, χωρίς ωστόσο να ταυτίζονται με τα προβλεπόμενα από τις ICPs. Το ζητούμενο, ωστόσο, και από τα δύο κείμενα σχετικά με τη διαμόρφωση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου παραμένει κοινό και αφορά στη συμμόρφωση της επιχείρησης προς τους στόχους της και προς τα απαιτούμενα από τις ρυθμιστικές αρχές.

---

³⁹⁵ Βλ. ενδεικτικά **KPMG (2014)**, σελ. 4.

³⁹⁶ **Solvency II**, άρθρο 46 και **ICP 8**.

³⁹⁷ **Solvency II**, άρθρο 46 παρ. 2 & **Κανονισμός 2015/35**, άρθρο 266 και **ICP 8.1.14**.

³⁹⁸ **Κανονισμός 2015/35**, άρθρα 267, 271 και **ICP 8.1.15-8.1.16, 8.1.21**.

3. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ: Η ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ Η ΥΠΟΒΟΛΗ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΣΤΙΣ ΕΠΟΠΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Η διαφάνεια εντός της ασφαλιστικής αγοράς αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους παράγοντες για τη διατήρηση της φερεγγυότητας των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι όσο ενισχύεται η διαφάνεια των ασφαλιστικών/αντασφαλιστικών επιχειρήσεων και των μηχανισμών πληροφόρησης ασφαλισμένων και μετόχων, τόσο ενισχύεται η εμπιστοσύνη των επενδυτών, η δυνατότητα για άντληση των απαιτούμενων κεφαλαίων και η κατ' επέκταση μείωση του οικονομικού και κοινωνικού κόστους που σχετίζεται με την αποδοτικότητα της αγοράς.³⁹⁹ Η διαφάνεια συνεπώς επιτυγχάνεται μέσω της διάχυσης των πληροφοριών και συγκεκριμένα αφενός μέσω της δημοσιοποίησης των απαραίτητων στοιχείων στο ευρύτερο κοινό (υπό 3.1.), αφετέρου μέσω της υποβολής των σχετικών στοιχείων στις εποπτικές αρχές (υπό 3.2.).

3.1. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων φερεγγυότητας

Ευρωπαϊκό και διεθνές ρυθμιστικό πλαίσιο απαιτούν από τις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις να δημοσιοποιούν, σε ετήσια τουλάχιστον βάση, έκθεση σχετικά με τα στοιχεία της χρηματοπιστωτικής τους κατάστασης, τόσο τα ποσοτικά όσο και τα ποιοτικά.⁴⁰⁰ Η έκθεση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει ένα *minimum* πληροφοριών και στοιχείων (υπό 3.1.1.), ενώ υπάρχει σχετική πρόβλεψη για στοιχεία και πληροφορίες η δημοσιοποίηση των οποίων υπό προϋποθέσεις δεν καθίσταται υποχρεωτική (υπό 3.1.2.).

3.1.1. Τα απαιτούμενα προς δημοσιοποίηση στοιχεία κατά τη Solvency II (άρθρο 51) και κατά τις αρχές της IAIS (ICP 20)

Τόσο με τη Solvency II όσο και με την ICP 20, εισάγεται η υποχρέωση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων να δημοσιοποιούν ετησίως ουσιώδη στοιχεία και πληροφορίες για τη φερεγγυότητα και τη χρηματοπιστωτική τους κατάσταση, ώστε να παρέχεται στους κατόχους ασφαλιστηρίων και στους συμμετέχοντες στην αγορά μία σαφή εικόνα των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων, της απόδοσής τους και της χρηματοπιστωτικής τους κατάστασης. Η ετήσια αυτή δημοσιοποίηση πρέπει να περιλαμβάνει επαρκείς πληροφορίες, κατά τρόπο που να αντανάκλουν πολιτικές των επιχειρήσεων σε διάρκεια χρόνου. Παράλληλα θα πρέπει να περιλαμβάνουν επαρκή περιγραφή της προετοιμασίας των δημοσιευόμενων πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων των μεθόδων και των παραδοχών που χρησιμοποιούνται, προς επίτευξη της σύγκρισης μεταξύ των πρακτικών που χρησιμοποιούνται από τις επιχειρήσεις, δεδομένου ότι διαφοροποίηση (ιδίως λογιστικών και αναλογιστικών) πολιτικών δύναται να παρατηρηθεί όχι μόνο μεταξύ δικαιοδοσιών αλλά και μεταξύ ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων στην ίδια δικαιοδοσία.

Προς επίτευξη των ως άνω στόχων, τα δύο ρυθμιστικά κείμενα προβλέπουν την υποχρέωση δημοσιοποίησης από τις επιχειρήσεις συγκεκριμένων πληροφοριών. Οι απαιτούμενες αυτές πληροφορίες αφορούν: α) την περιγραφή της δραστηριότητας και των επιδόσεων της ασφαλιστικής επιχείρησης,⁴⁰¹ β) την περιγραφή του συστήματος διακυβέρνησης και εκτίμηση της καταλληλότητας του για το προφίλ κινδύνου της

³⁹⁹ Βλ. σχετικά Γιωτάκη, Χατζηβασιλόγλου (2008), σελ. 54.

⁴⁰⁰ Solvency II, άρθρο 51 και ICP 20

⁴⁰¹ Solvency II, άρθρο 51 παρ. 1 περ. α και ICP 20.8

επιχείρησης,⁴⁰² γ) την περιγραφή ανά κατηγορία των κινδύνων της επιχείρησης (έκθεση, συγκέντρωση, μείωση και ευαισθησία στον κίνδυνο),⁴⁰³ δ) στοιχεία του ενεργητικού, τεχνικές προβλέψεις και λοιπές υποχρεώσεις,⁴⁰⁴ ε) τη διαχείριση των κεφαλαίων.⁴⁰⁵

Πέραν των ως άνω πληροφοριών, κατά τη Solvency II, σε περίπτωση που υπάρχουν εξελίξεις που επηρεάζουν τις πληροφορίες που έχουν δημοσιοποιηθεί, οι ασφαλιστικές και ανασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν να παρέχουν πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις σοβαρές⁴⁰⁶ εξελίξεις και να προβαίνουν σε αναγκαίες επικαιροποιήσεις.⁴⁰⁷ Αντίστοιχη υποχρέωση δεν προβλέπεται ρητώς από τις ICPs, αναφέρεται, ωστόσο, σχετική σύσταση προς τις επιχειρήσεις για δημοσιοποίηση σημαντικών αλλαγών ως προς την έκθεσή τους σε κινδύνους από την τελευταία ημερομηνία αναφοράς.⁴⁰⁸

3.1.2. Τα μη απαιτούμενα προς δημοσιοποίηση στοιχεία κατά τη Solvency II (άρθρο 53) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 20.0.19 & 20.0.20)

Η δημοσιοποίηση των πληροφοριών για τη φερεγγυότητα μίας ασφαλιστικής και ανασφαλιστικής επιχείρησης στοχεύει τόσο στον έλεγχο της εποπτείας όσο και στην προστασία των συμφερόντων των καταναλωτών. Η υποχρέωση αυτή δημοσιοποίησης, ωστόσο, δεν θα πρέπει να θίγει δικαιώματα και υποχρεώσεις των επιχειρήσεων, δεδομένου ότι η κοινοποίηση ορισμένων πληροφοριών στο ευρύ κοινό ενδέχεται να προκαλέσει ακόμη και ζημία στις επιχειρήσεις. Πρόκειται α) για πληροφορίες οι οποίες αποτελούν βιομηχανική ιδιοκτησία της επιχείρησης και η γνώση των οποίων μπορεί να δημιουργήσει σημαντικό αδικαιολόγητο πλεονέκτημα σε ανταγωνιστές καθώς και β) για πληροφορίες για τις οποίες οι επιχειρήσεις δεσμεύονται δυνάμει συμβατικών σχέσεων για την τήρηση του απορρήτου ή της εμπιστευτικότητας αυτών. Γι' αυτές τις δύο περιπτώσεις, η εποπτική αρχή δύναται να επιτρέψει τη μη δημοσιοποίηση πληροφοριών σύμφωνα τόσο με τη Solvency II όσο και με τις ICPs.⁴⁰⁹

Εάν όμως η εποπτική αρχή επιτρέψει τη μη δημοσιοποίηση, οι επιχειρήσεις θα πρέπει κατά τη Solvency II να αναφέρουν το γεγονός αυτό στην έκθεση με τις υπόλοιπες δημοσιοποιούμενες πληροφορίες και να εξηγήσουν τους λόγους περί μη δημοσιοποίησης,⁴¹⁰ ενώ κατά τις ICPs οι επιχειρήσεις θα πρέπει να δημοσιοποιήσουν

---

⁴⁰² **Solvency II**, άρθρο 51 παρ. 1 περ. β και **ICP 20.9**.

⁴⁰³ **Solvency II**, άρθρο 51 παρ. 1 περ. γ και **ICPs 20.4.6** (για την έκθεση των επιχειρήσεων σε συγκεκριμένους κινδύνους) & **20.7** (για τη συγκέντρωση των κινδύνων, τη μείωση αυτών ιδίως μέσω μορφών μεταφοράς κινδύνου και την ευαισθησίας στον κίνδυνο, ιδίως μέσω των πληροφοριών για την αλληλεπίδραση κεφαλαιακής επάρκειας και κινδύνου).

⁴⁰⁴ **Solvency II**, άρθρο 51 παρ. 1 περ. δ και **ICP 20.2**.

⁴⁰⁵ **Solvency II**, άρθρο 51 παρ. 1 περ. ε και **ICP 20.3**.

⁴⁰⁶ **Solvency II**, άρθρο 54 παρ. 1, β' εδάφιο, όπου αναφέρονται δύο συγκεκριμένες περιπτώσεις οι οποίες κρίνονται σοβαρές για περαιτέρω δημοσιοποίηση στοιχείων και αφορούν μη συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις ή με τις κεφαλαιακές απαιτήσεις φερεγγυότητας.

⁴⁰⁷ *ibid*, άρθρο 54 παρ. 1, α' εδάφιο.

⁴⁰⁸ **ICP 20.4.9**.

⁴⁰⁹ **Solvency II**, άρθρο 53 παρ. 1 και **ICP 20.0.20**.

⁴¹⁰ **Solvency II**, άρθρο 53 παρ. 1.

τουλάχιστον πιο γενικά στοιχεία από τα οποία δεν θα παραβιάζονται τα δικαιώματα βιομηχανικής ιδιοκτησίας και οι υποχρεώσεις απορρήτου.⁴¹¹

Εξαιρέση της προβλεπόμενης μη δημοσιοποίησης εισάγει η Solvency II ως προς την περιγραφή της διαχείρισης των κεφαλαίων, η οποία θα πρέπει να γνωστοποιείται στο ευρύ κοινό ανεξαρτήτως από το εάν συντρέχουν οι περιπτώσεις ανταγωνιστικότητας, απορρήτου ή εμπιστευτικότητας.⁴¹² Παρόμοια είναι η προσέγγιση των ICPs, όπου για την ίδια απαίτηση δημοσιοποίησης λαμβάνονται υπόψη και οι πληροφορίες που αφορούν βιομηχανική ιδιοκτησία ή είναι εμπιστευτικές.⁴¹³

3.2. Η υποβολή στοιχείων στις εποπτικές αρχές

Πέραν των στοιχείων που δημοσιεύονται προς γνώση του ευρύ κοινού, οι ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις καλούνται τόσο κατά τη Solvency II όσο και κατά τις ICPs να υποβάλλουν στοιχεία προς τις εποπτικές αρχές, ώστε να υπάρχει μία ολοκληρωμένη εποπτική διαδικασία και αξιολόγηση της φερεγγυότητάς τους. Δύο βασικά ερωτήματα εγείρονται σχετικά με την υποχρέωση αναφοράς των επιχειρήσεων: ποιες πληροφορίες και στοιχεία υποβάλλονται στην εποπτική αρχή (**υπό 3.2.1.**) και ποια η διαδικασία αξιολόγησης των στοιχείων αυτών (**υπό 3.2.2.**).

3.2.1. Τα υποβαλλόμενα στις εποπτικές αρχές στοιχεία κατά τη Solvency II (άρθρο 35) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 9.4-9.6)

Η υποβολή στοιχείων στις εποπτικές αρχές δεν ταυτίζεται με την έννοια και το περιεχόμενο των κανόνων περί δημοσιοποίησης, καθώς εξυπηρετούν διαφορετικό σκοπό. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην αναφορά των επιχειρήσεων προς την εποπτική αρχή εμπεριέχουν στοιχεία, απαραίτητα για την εκτέλεση των εποπτικών καθηκόντων. Συμπεριλαμβάνονται, συνεπώς, σε αυτά, μεταξύ άλλων, στοιχεία τα οποία δεν έχουν απαραίτητα δημοσιοποιήσιμο χαρακτήρα.⁴¹⁴

Οι πληροφορίες που παρέχονται στις εποπτικές αρχές για τη διενέργεια της εποπτικής διαδικασίας δεν διαφοροποιούνται αισθητά από τις δημοσιοποιούμενες πληροφορίες.⁴¹⁵ Συγκεκριμένα, οι υποβαλλόμενες στις εποπτικές αρχές πληροφορίες θα πρέπει να περιέχουν τουλάχιστον στοιχεία για την αξιολόγηση του συστήματος διακυβέρνησης που εφαρμόζουν οι επιχειρήσεις, για τις δραστηριότητες που ασκούν, τις αρχές αποτίμησης που εφαρμόζουν για σκοπούς φερεγγυότητας, τους κινδύνους

---

⁴¹¹ ICP 20.0.20, τελευταίο εδάφιο.

⁴¹² Solvency II, άρθρο 53 παρ. 4.

⁴¹³ ICP 20.3, τελευταίο εδάφιο, όπου αναφέρεται: "If an internal model is used to determine capital resources and requirements, information about the model must be provided, *having due regard to proprietary or confidential information*".

⁴¹⁴ Για το λόγο αυτό άλλωστε, κατά τη Solvency II, οι εποπτικές αρχές καλούνται να εκτελούν τα καθήκοντά τους με τη δέουσα μέριμνα για την προστασία των εμπιστευτικών πληροφοριών (Solvency II, άρθρο 31 παρ. 1 και κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμός της Επιτροπής 2015/35, άρθρο 315). Με την ίδια λογική, η ICP 20.0.12, αναγνωρίζει ότι σε ορισμένες δικαιοδοσίες δημοσιοποιείται το σύνολο των πληροφοριών που εμπεριέχονται στην εποπτική αναφορά, ενώ σε άλλες μόνο ένα μέρος αυτών.

⁴¹⁵ Ιδίως αν ληφθεί υπόψη ότι κατά τη Solvency II, η έκθεση με τα στοιχεία για τη φερεγγυότητα και τη χρηματοπιστωτική κατάσταση της επιχείρησης, τα οποία είναι προς δημοσιοποίηση, θα πρέπει να υποβάλλεται στην εποπτική αρχή και να λαμβάνει την έγκρισή της προ της δημοσιοποίησής της (άρθρο 55 παρ. 2).

που αντιμετωπίζουν και τα συστήματα διαχείρισης κινδύνων, καθώς και των κεφαλαιακών απαιτήσεων και διαχείρισης των κεφαλαίων.⁴¹⁶ Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να περιλαμβάνουν α) ποιοτικά ή ποσοτικά στοιχεία ή κάθε άλλο συνδυασμό τους, β) στοιχεία που αφορούν το ιστορικό, τη σημερινή κατάσταση ή την προβλεπόμενη κατάσταση ή συνδυασμό αυτών και γ) δεδομένα από εσωτερικές ή εξωτερικές πηγές, ή συνδυασμό αυτών.⁴¹⁷

3.2.2. Η διαδικασία αξιολόγησης των στοιχείων από την εποπτική αρχή κατά τη Solvency II (άρθρο 36) και κατά τις αρχές της IAIS (ICPs 9.6, 9.9)

Οι ασφαλιστικές και ανασφαλιστικές επιχειρήσεις οφείλουν κατά τα οριζόμενα τόσο στη Solvency II όσο και στις ICPs, να υποβάλλουν τακτική εποπτική αναφορά, τουλάχιστον μία φορά το χρόνο ή σε συντομότερες προκαθορισμένες⁴¹⁸ από τις εποπτικές αρχές περιόδους.⁴¹⁹ Μετά από έλεγχο των υποβληθέντων στοιχείων, η εποπτική αρχή αξιολογεί εγγράφως τη συμμόρφωση της κάθε επιχείρησης προς τις κανονιστικές διατάξεις που τίθενται με τη ρυθμιστική παρέμβαση,⁴²⁰ ενώ επισημαίνει στην κάθε επιχείρηση τα αποτελέσματα του ελέγχου, την διαπιστωθείσα επιδείνωση της χρηματοπιστωτικής της κατάστασης και τον τρόπο επανόρθωσης αυτής της κατάστασης, με τη λήψη μέτρων, προληπτικών ή διορθωτικών.⁴²¹ Η εποπτική αρχή, άλλωστε, πρέπει να διαθέτει όλες τις αναγκαίες εξουσίες προκειμένου να απαιτούν από τις ασφαλιστικές και ανασφαλιστικές επιχειρήσεις να αποκαθιστούν τις αδυναμίες ή τις ελλείψεις που επισημάνθηκαν κατά τη διαδικασία εποπτικής εξέτασης.⁴²²

Αξίζει να σημειωθεί ότι με τη Solvency II εισάγεται μία επιπλέον διαδικαστική υποχρέωση, αυτή τη φορά όχι των επιχειρήσεων, αλλά των εθνικών εποπτικών αρχών.⁴²³ Οι εποπτικές αρχές του κάθε κράτους μέλους οφείλουν να παρέχουν σε

---

⁴¹⁶ **Solvency II**, άρθρο 35 παρ. 1^α (για περαιτέρω συγκεκριμενοποίηση των στοιχείων της τακτικής εποπτικής αναφοράς βλ. και κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμό της Επιτροπής 2015/35, άρθρο 304) και **ICP** 9.4.1- 9.4.3.

⁴¹⁷ **Solvency II**, άρθρο 35 παρ. 3 και **ICP** 9.5.

⁴¹⁸ Κατά τη **Solvency II** (άρθρο 35 παρ. 6), όταν οι προκαθορισμένες περίοδοι εποπτικής αναφοράς είναι μικρότερες του ενός έτους οι ενδιαφερόμενες εποπτικές αρχές μπορούν να περιορίζουν την εποπτική αναφορά, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) η υποβολή των πληροφοριών αυτών θα ήταν επαχθής σε σχέση με τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των εγγενών κινδύνων της δραστηριότητας της επιχείρησης·

β) οι πληροφορίες υποβάλλονται τουλάχιστον σε ετήσια βάση.

⁴¹⁹ Για τη συχνότητα υποβολής των στοιχείων στις εποπτικές αρχές βλ. **ICP** 9.4: “The Supervisor [...] defines the [...] frequency of those reports and information” “requires more frequent and/or more detailed additional information on a timely basis whenever there is a need”.

⁴²⁰ **Solvency II**, άρθρο 36 παρ. 1 & 2 (όπου προβλέπεται ότι οι εποπτικές αρχές αξιολογούν ιδίως τη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις που αφορούν α) το σύστημα διακυβέρνησης, β) τις τεχνικές προβλέψεις, γ) τις κεφαλαιακές απαιτήσεις, δ) τους επενδυτικούς κανόνες, ε) την ποιότητα και ποσότητα των ιδίων κεφαλαίων, στ) τη συμμόρφωση με τα εσωτερικά υποδείγματα) και **ICP** 9.9.1 (όπου επισημαίνεται η ανάγκη για έγγραφη ενημέρωση των επιχειρήσεων σχετικά με τα αποτελέσματα της αξιολόγησης).

⁴²¹ **Solvency II**, άρθρο 36 παρ. 3 και **ICP** 9.9.

⁴²² **Solvency II**, άρθρο 36 παρ. 5 και **ICP** 9.6.

⁴²³ **Solvency II**, άρθρο 52.

ετήσια τουλάχιστον βάση συγκεκριμένες πληροφορίες⁴²⁴ προς την ΕΙΟΡΑ. Παρά το γεγονός ότι η ΕΙΟΡΑ δεν αποτελεί εποπτική αρχή, όπως αναπτύχθηκε στην Ενότητα Ι, ως αρχή που επηρεάζει στη διαμόρφωση του κανονιστικού πλαισίου, καλείται να συγκεντρώνει όλα τα προβλεπόμενα στοιχεία προκειμένου να αξιολογήσει τη συμμόρφωση των ασφαλιστικών/αντασφαλιστικών επιχειρήσεων με την ευρωπαϊκή νομοθεσία και να εξασφαλίσει την ομοιόμορφη εφαρμογή της μέσω της κατάρτισης των κατάλληλων εκτελεστικών τεχνικών προτύπων.⁴²⁵ Η ΕΙΟΡΑ με τη σειρά της κοινοποιεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή τις πληροφορίες που λαμβάνει μαζί με έκθεσή της σχετικά με το βαθμό σύγκλισης μεταξύ των εποπτικών αρχών.⁴²⁶

Από τα ανωτέρω συνάγεται ότι διεθνές και ευρωπαϊκό ρυθμιστικό πλαίσιο εισάγει σχεδόν όμοιες απαιτήσεις διαφάνειας, στις οποίες εμπεριέχεται τόσο η υποχρέωση των ασφαλιστικών/αντασφαλιστικών επιχειρήσεων για υποβολή αναφοράς στις εποπτικές αρχές όσο και η υποχρέωσή τους για δημοσιοποίηση στο ευρύ κοινό. Με τον τρόπο αυτό επιδιώκεται η διατήρηση και ο έλεγχος της φερεγγυότητας των επιχειρήσεων προς όφελος τόσο των ασφαλισμένων και λοιπών δικαιούχων όσο και του συνόλου της ασφαλιστικής αγοράς και του εν γένει χρηματοπιστωτικού συστήματος.

---

⁴²⁴ Οι πληροφορίες αυτές σύμφωνα με το άρθρο 52 παρ. 1 της **Solvency II**, είναι α) η μέση πρόσθετη κεφαλαιακή απαίτηση ανά επιχείρηση και η κατανομή αυτών, όπως επιβλήθηκαν από την εποπτική αρχή, β) το ποσοστό των πρόσθετων κεφαλαιακών απαιτήσεων που έχουν επιβληθεί, γ) τον αριθμό των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων και ομίλων που επωφελοούνται από τον περιορισμό στη συχνότητα της εποπτικής αναφοράς.

⁴²⁵ *ibid*, άρθρο 56, β' εδάφιο.

⁴²⁶ *ibid*, άρθρο 52 παρ. 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4		
ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΝΤΙΣΤΟΙΧΙΣΗΣ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ SOLVENCY II & IAIS ICPs		
	SOLVENCY II	IAIS ICPs
I. ΠΟΣΟΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		
1. Η αποτίμηση στοιχείων ενεργητικού και παθητικού	άρθρο 75	14.0-14.5
2. Οι τεχνικές προβλέψεις	άρθρα 76-86	14.7-14.11
3. Τα ίδια κεφάλαια	άρθρα 87-99	17.10-17.11
- στάδιο προσδιορισμού	άρθρα 87-92	17.10.3 – 17.10.21
- στάδιο ταξινόμησης/αξιολόγησης	άρθρα 93-97	17.11.1 – 17.11.29
- στάδιο επιλεξιμότητας	άρθρα 98-99	17.11.30 – 17.11.44
4. Ο καθορισμός των κεφαλαιακών απαιτήσεων φερεγγυότητας	άρθρα 100-127	17
- τυποποιημένη μέθοδος	άρθρα 103-111	17.6.8 - 17.6.9
- εσωτερικά υποδείγματα	άρθρα 112-127	17.14 – 17.18
5. Ο καθορισμός των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων	άρθρα 128-131	17.4
6. Οι επενδύσεις	άρθρα 132-135	15
II. ΠΟΙΟΤΙΚΕΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		
1. Η εταιρική διακυβέρνηση: γενικές απαιτήσεις	άρθρο 41	7
2. Η καταλληλότητα των προσώπων που διοικούν	άρθρα 42-43	5
3. Καθήκοντα διοικητικών οργάνων	άρθρο 275 Κανονισμού	7.6
4. Διαχείριση κινδύνων	άρθρα 44-45	8, 16
5. Σύστημα εσωτερικού ελέγχου	άρθρο 41	8
III. ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ & ΔΗΜΟΣΙΟΠΟΙΗΣΗΣ		
1. Η δημοσιοποίηση των στοιχείων φερεγγυότητας	άρθρα 51, 53	20
2. Η υποβολή στοιχείων στις εποπτικές αρχές	άρθρα 35-36	9

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η διεθνοποίηση των δραστηριοτήτων ιδιωτικής ασφάλισης δημιούργησε την ανάγκη για την ανάπτυξη ενός διεθνούς ρυθμιστικού πλαισίου για την εποπτεία των ασφαλιστικών και αντασφαλιστικών επιχειρήσεων. Οι αντιστάσεις των εθνικών δικαίων φαίνεται να κάμπτονται έναντι της προωθούμενης ομοιομορφοποίησης του πλαισίου που διέπει την ιδιωτική ασφάλιση. Για τη διαμόρφωση αυτού του πλαισίου, απαιτήθηκε η συνεργασία των εποπτικών αρχών τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, προκειμένου να παραχθεί ένα κανονιστικό πλαίσιο που θα συγκεντρώνει κοινά χαρακτηριστικά και θα είναι δυνατό να εφαρμοστεί σε όλα τα κράτη. Προς αυτή την κατεύθυνση κινούνται σήμερα διεθνή fora, ιδίως η IAIS, στους κόλπους της οποίας συμμετέχουν ρυθμιστικές και εποπτικές εθνικές αρχές από πολλές δικαιοδοσίες. Μεταξύ των αρχών αυτών συγκαταλέγονται αφενός η EΙΟΡΑ και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, αφετέρου εθνικές ευρωπαϊκές αρχές.

Η ανωτέρω αποτύπωση των συνθηκών διαμόρφωσης του πλαισίου που διέπει την ιδιωτική ασφάλιση αναδεικνύει το γεγονός ότι οι θεσμοί που παράγουν διεθνές και ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο είναι κατά ένα μέρος κοινοί, με αποτέλεσμα και οι κανόνες που διαμορφώνονται να έχουν κοινά χαρακτηριστικά. Είναι φανερό, συνεπώς, ότι το ενωσιακό δίκαιο αποτελεί βασικό άξονα επιρροής των διεθνών προτύπων και συγχρόνως τα διεθνή πρότυπα επιδρούν στη διαμόρφωση των ενωσιακών κανόνων ιδιωτικής ασφάλισης. Η αμοιβαία αυτή επιρροή στοχεύει κατ' επέκταση στη σύγκλιση των εθνικών εννόμων τάξεων στο πεδίο της ιδιωτικής ασφάλισης.

Η αλληλεπίδραση αυτή αναδείχθηκε ιδιαίτερος μέσω της συγκριτικής επισκόπησης των διατάξεων της Solvency II και των αντίστοιχων προτύπων της IAIS, από την οποία διαπιστώνεται η υιοθέτηση όμοιων αρχών και προβλέψεων στα βασικότερα ζητήματα της ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας της ιδιωτικής ασφάλισης σε μικρο-προληπτικό επίπεδο. Οι μικρές δε διαφοροποιήσεις που επισημάνθηκαν κατά την παρουσίαση των δύο κειμένων σε καμία περίπτωση δεν δημιουργούν αντιφάσεις στην προσέγγισή που ακολουθείται από τα δύο ρυθμιστικά πλαίσια. Εξάλλου, πρόκειται για δύο μεγάλα σε έκταση κείμενα, τα οποία εκ των πραγμάτων δεν μπορούν να ταυτίζονται σε όλα τους τα σημεία.

Γίνεται αντιληπτό ότι τα διεθνή πρότυπα της IAIS θέτουν ένα ευρύτερο πλαίσιο, με σκοπό να καλύψουν τις ιδιαιτερότητες όσο το δυνατόν μεγαλύτερου αριθμού δικαιοδοσιών διεθνώς, σε αντίθεση με τη Solvency II που καλείται να εναρμονίσει εθνικούς κανόνες κρατών που υπάγονται σε μία συγκεκριμένη ένωση και σε ένα συγκεκριμένο δικαιοδοτικό σύστημα (το ενωσιακό). Σε κάθε περίπτωση, από τη μελέτη των ICPs διαπιστώνεται ότι στα περισσότερα σημεία του κειμένου λαμβάνεται υπόψη το καθεστώς που θέτει η Solvency II, γεγονός που μαρτυρά την επιρροή της ήδη υιοθετημένης Solvency II στη διαμόρφωση των ICPs κατά την αναθεώρησή τους το 2011. Αντίστοιχη, άλλωστε, ήταν και η επιρροή της υπό διαμόρφωση αρχικά Solvency II από τις προηγούμενες αρχές της IAIS πριν την αναθεώρησή τους το 2011.

Η διεθνής εποπτεία της ιδιωτικής ασφάλισης φαντάζει μάλλον ουτοπική στο άμεσο μέλλον. Δεν αποκλείεται, ωστόσο, η μεγαλύτερη διεθνής συνεργασία εθνικών και περιφερειακών εποπτικών αρχών σε διεθνές πλαίσιο, η οποία θα επιτρέψει το σχηματισμό πλήρως εναρμονισμένων διεθνών κανόνων ιδιωτικής ασφάλισης και την αντιμετώπιση του φαινομένου του ρυθμιστικού arbitrage. Από τη διεθνή αυτή συνεργασία, άλλωστε, απορρέει και η αλληλεπίδραση των κανόνων της Solvency II και των προτύπων της IAIS στη διαμόρφωση της μικρο-προληπτικής παρέμβασης στις ασφαλιστικές και αντασφαλιστικές επιχειρήσεις, η οποία ανοίγει το δρόμο για τη δημιουργία στο μέλλον ενός ομοιόμορφου διεθνούς πλαισίου, το οποίο θα εκτείνεται

και σε άλλα σημεία ρυθμιστικής παρέμβασης και εποπτείας, συμπεριλαμβανομένου του μακρο-προληπτικού επιπέδου.

Το μακροπρόθεσμο σχέδιο της δημιουργίας διεθνών κανόνων ρυθμιστικής παρέμβασης της ιδιωτικής ασφάλισης θα εξαρτηθεί σαφώς και από την παρακολούθηση της πλήρους εφαρμογής των διατάξεων της Solvency II από την 1^η Ιανουαρίου 2016, σε συνδυασμό με την ολοκλήρωση των αξιολογήσεων εφαρμογής των προτύπων της IAIS. Επισημάνθηκε άλλωστε, ότι ορισμένες από τις ICPs βρίσκονται εκ νέου σε στάδιο αναθεώρησης, ως απόρροια των πρώτων αξιολογήσεων, γεγονός που μαρτυρά τον μακρύ δρόμο που επιφυλάσσεται για την τελική διαμόρφωσή τους.

ΠΗΓΕΣ

Πρωτογενείς Πηγές

Διεθνείς

G20

G20 (2008): Declaration Summit on Financial Markets and the World Economy, November 15, διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: https://g20.org/wp-content/uploads/2014/12/Washington_Declaration_0.pdf

G20 (2011): Cannes Summit Final Declaration “Building our common future Renewed Collective Action for the Benefit of All”, διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: https://g20.org/wp-content/uploads/2014/12/Declaration_eng_Cannes.pdf

G20 (2012): Leaders Declaration, Los Cobos Mexico, διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: https://g20.org/wp-content/uploads/2014/12/G20_Leaders_Declaration_Final_Los_Cabos.pdf

G20 (2013): G-20 Leaders' Declaration, Saint Petersburg Summit, 5-6 September 2013, διαθέσιμο στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση: https://g20.org/wp-content/uploads/2014/12/Saint_Petersburg_Declaration_ENG_0.pdf

FSB

Financial Stability Board (FSB) (2011): *Policy Measures to Address Systemically Important Financial Institutions*, November, at: http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/r_111104bb.pdf?page_moved=1

Financial Stability Board (FSB) (2012): Charter of the Financial Stability Board, at: <http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/FSB-Charter-with-revised-Annex-FINAL.pdf>.

Financial Stability Board (FSB) (2013): *Global systemically important insurers (G-SIIs) and the policy measures that will apply to them*, November, at: http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/r_130718.pdf

Financial Stability Board (FSB) (2014): *2014 update of list of global systemically important insurers (G-SIIs)*, November, at: http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/r_141106a.pdf

IAIS

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2011): Insurance Core Principles, Standards, Guidance and Assessment Methodology (ICPs), October.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2013a): Global Systemically Important Insurers: Final Initial Assessment Methodology, 18 July.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2013b): Global Systemically Important Insurers: Policy Measures, 18 July.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2014a): Basic Capital Requirements for Global Systemically Important Insurers, 23 October.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2014b): Higher Loss Absorbency (HLA) Principles, 22 September.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2014c): Basic Capital Requirements for Global Systemically Important Insurers, October.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2014d): Common Framework for the Supervision of Internationally Active Insurance Groups (ComFrame), Revised DRAFT, September.

Ευρωπαϊκές

Συνθήκες

Συνθήκη «για την Ευρωπαϊκή Ένωση» (Ενοποιημένη απόδοση, ΕΕ C 326, 26.10.2012, σελ. 13-45)

Συνθήκη «για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης» (Ενοποιημένη απόδοση, ΕΕ C 326, 26.10.2012, σελ. 47 – 390)

Κανονισμός του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Κανονισμός αριθ. 1094/2010 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, «για τη σύσταση Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων), την τροποποίηση της απόφασης αριθ. 716/2009/ΕΚ και την κατάργηση της απόφασης 2009/79/ΕΚ της Επιτροπής» (ΕΕ L 331, 15.12.2010, σελ. 48-83).

Οδηγίες του Συμβουλίου

Οδηγία 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1973 «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτασφαλίσεως, εκτός της ασφαλίσεως ζωής, και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 228, 16.8.1973, σελ. 3 - 19 - Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σελ. 157 – 173).

Οδηγία 73/240/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 24ης Ιουλίου 1973 «περί καταργήσεως των περιορισμών στο δικαίωμα εγκαταστάσεως, στον τομέα της πρωτασφαλίσεως εκτός από την ασφάλιση ζωής» (ΕΕ L 228, 16.8.1973, σελ. 20 - 22 - Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σ. 174 – 176).

Οδηγία 79/267/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 1979 «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη της δραστηριότητας της πρωτασφαλίσεως ζωής και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 63, 13.3.1979, σελ. 1 - 18 - Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 002 σελ. 57 – 74).

Δεύτερη οδηγία 88/357/ΕΟΚ του Συμβουλίου, «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής, και τη θέσπιση των διατάξεων που σκοπό έχουν να διευκολύνουν την πραγματική άσκηση της ελεύθερης παροχής υπηρεσιών καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ» (ΕΕ L 172, 4.7.1988, σελ. 1-2).

Δεύτερη οδηγία 90/619/ΕΟΚ του Συμβουλίου, «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την πρωτασφάλιση ζωής και τη

θέσπιση διατάξεων που σκοπό έχουν να διευκολύνουν την πραγματική άσκηση της ελεύθερης παροχής των υπηρεσιών καθώς και για την τροποποίηση της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ» (ΕΕ L 330, 29.11.1990, σελ. 50 - 61).

Τρίτη οδηγία 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την πρωτασφάλιση, εκτός της ασφάλειας ζωής, και για την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ και 88/357/ΕΟΚ» (ΕΕ L 228, 11.8.1992, σελ. 1-23).

Τρίτη οδηγία 92/96/ΕΟΚ του Συμβουλίου, «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την άμεση ασφάλιση ζωής και για την τροποποίηση των οδηγιών 79/267/ΕΟΚ και 90/619/ΕΟΚ» (ΕΕ L 360, 9.12.1992, σελ. 1-27).

Οδηγία 64/225/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 25ης Φεβρουαρίου 1964 «περί καταργήσεως των περιορισμών στο δικαίωμα εγκαταστάσεως και στην ελεύθερη παροχή υπηρεσιών στον τομέα της αντασφάλισης και της αντεκχωρήσεως» (ΕΕ 56, 4.4.1964, σελ. 878-883 και Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σελ. 36-37)

Οδηγία 76/580/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 29ης Ιουνίου 1976 «περί τροποποίησης της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτασφάλισης, εκτός της ασφάλισης ζωής, και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 189, 13.7.1976, σελ. 13-14 και Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 001 σελ. 227-228)

Οδηγία 78/473/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1978 «περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων στον τομέα της κοινοτικής συνασφάλισης», (ΕΕ L 151, 7.6.1978, σελ. 25-27) και Ελληνική ειδική έκδοση: Κεφάλαιο 06 τόμος 002 σελ. 14 – 16).

Οδηγία 84/641/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 10ης Δεκεμβρίου 1984 «για την τροποποίηση, όσον αφορά ιδίως την τουριστική βοήθεια, της πρώτης οδηγίας (73/239/ΕΟΚ) περί συντονισμού των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που αφορούν την ανάληψη δραστηριότητας πρωτασφάλισης, εκτός της ασφάλισης ζωής, και την άσκηση αυτής» (ΕΕ L 339, 27.12.1984, σελ. 21-25)

Οδηγία 87/344/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουνίου 1987 «για το συντονισμό των νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων σχετικά με την ασφάλιση νομικής προστασίας» (ΕΕ L 185, 4.7.1987, σελ. 77-80).

Οδηγίες του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

Οδηγία 2002/12/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2002, «για την τροποποίηση της οδηγίας 79/267/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον αφορά τις απαιτήσεις περιθωρίου φερεγγυότητας για τις επιχειρήσεις ασφάλισης ζωής» (ΕΕ L 77, 20.3.2002, σελ. 11-16)

Οδηγία 98/78/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Οκτωβρίου 1998 «σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία ασφαλιστικών επιχειρήσεων στο πλαίσιο ενός ασφαλιστικού ομίλου» (ΕΕ L 330, 5.12.1998, σελ. 1-12).

Οδηγία 2001/17/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 19ης Μαρτίου 2001, «για την εξυγίανση και την εκκαθάριση των ασφαλιστικών επιχειρήσεων» (ΕΕ L 110, 20.4.2001, σελ. 28-39)

Οδηγία 2002/13/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Μαρτίου 2002, «για την τροποποίηση της οδηγίας 73/239/ΕΟΚ του Συμβουλίου όσον

αφορά τις απαιτήσεις περιθωρίου φερεγγυότητας για τις επιχειρήσεις ασφάλισης ζημιών» (EE L 77, 20.3.2002, σελ. 17-22)

Οδηγία 2002/83/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Νοεμβρίου 2002, «σχετικά με την ασφάλιση ζωής» (κωδικοποίηση οδηγιών ασφάλισης ζωής), (EE L 345, 19.12.2002, σελ. 1-51)

Οδηγία 2002/87/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, «σχετικά με τη συμπληρωματική εποπτεία πιστωτικών ιδρυμάτων, ασφαλιστικών επιχειρήσεων και επιχειρήσεων επενδύσεων χρηματοπιστωτικού ομίλου ετερογενών δραστηριοτήτων και για την τροποποίηση των οδηγιών του Συμβουλίου 73/239/ΕΟΚ, 79/267/ΕΟΚ, 92/49/ΕΟΚ, 92/96/ΕΟΚ 93/6/ΕΟΚ και 93/22/ΕΟΚ και των οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου 98/78/ΕΚ και 2000/12/ΕΚ» (EE L 35, 11.2.2003, σελ. 1-27)

Οδηγία 2005/68/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2005, «σχετικά με τις αντασφάλισεις και την τροποποίηση των οδηγιών 73/239/ΕΟΚ, 92/49/ΕΟΚ του Συμβουλίου, καθώς και των οδηγιών 98/78/ΕΚ και 2002/83/ΕΚ» (EE L 323, 9.12.2005, σελ. 1-50)

Οδηγία 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, «σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II)» (EE L 335, 17.12.2009, σελ. 1-155) (Solvency II)

Οδηγία 2014/51/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Απριλίου 2014, «σχετικά με την τροποποίηση των οδηγιών 2003/71/ΕΚ και 2009/138/ΕΚ, και των κανονισμών (ΕΚ) αριθ. 1060/2009, (ΕΕ) αριθ. 1094/2010 και (ΕΕ) αριθ. 1095/2010, όσον αφορά τις εξουσίες της Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Ασφαλίσεων και Επαγγελματικών Συντάξεων) και της Ευρωπαϊκής Εποπτικής Αρχής (Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών)» (EE L 153, 22.5.2014, σελ. 1-61)

Κανονισμός της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1374/2014 της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, της 28ης Νοεμβρίου 2014, «σχετικά με τις υποχρεώσεις παροχής στατιστικών στοιχείων των ασφαλιστικών εταιρειών (ΕΚΤ/2014/50)» (EE L 366, 20.12.2014, σελ. 36 - 76)

Εκτελεστικοί και κατ' εξουσιοδότηση κανονισμοί της Επιτροπής

Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/460 της Επιτροπής, της 19ης Μαρτίου 2015, «για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά τη διαδικασία σχετικά με την έγκριση εσωτερικού υποδείγματος ομίλου σύμφωνα με την οδηγία 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (EE L 76, 20.3.2015, σελ. 13-18)

Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/461 της Επιτροπής, της 19ης Μαρτίου 2015, «για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά τη διαδικασία λήψης κοινής απόφασης σχετικά με αίτηση για τη χρησιμοποίηση εσωτερικού υποδείγματος ομίλου, σύμφωνα με την οδηγία 2009/138/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (EE L 76, 20.3.2015, σελ. 19-22)

Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/462 της Επιτροπής, της 19ης Μαρτίου 2015, «για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά τις διαδικασίες εποπτικής έγκρισης για την εγκατάσταση φορέων ειδικού σκοπού, για τη συνεργασία και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ εποπτικών αρχών σχετικά με τους φορείς ειδικού

σκοπού, καθώς και για τον καθορισμό των μορφοτύπων και των υποδειγμάτων για τις πληροφορίες που πρέπει να υποβάλλονται από φορείς ειδικού σκοπού σύμφωνα με την οδηγία 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (EE L 76, 20.3.2015, σελ. 23-41)

Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/498 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 2015, «για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά τη διαδικασία εποπτικής έγκρισης για τη χρησιμοποίηση ειδικών για κάθε επιχείρηση παραμέτρων σύμφωνα με την οδηγία 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (EE L 79, 25.3.2015, σελ. 8 – 11)

Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/499 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 2015, «για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά τις διαδικασίες που πρέπει να χρησιμοποιούνται για τη χορήγηση εποπτικής έγκρισης για τη χρησιμοποίηση στοιχείων συμπληρωματικών ιδίων κεφαλαίων σύμφωνα με την οδηγία 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (EE L 79, 25.3.2015, σελ. 12 - 17)

Εκτελεστικός κανονισμός (ΕΕ) 2015/500 της Επιτροπής, της 24ης Μαρτίου 2015, «για τον καθορισμό εκτελεστικών τεχνικών προτύπων όσον αφορά τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για την εποπτική έγκριση της εφαρμογής προσαρμογής λόγω αντιστοίχισης σύμφωνα με την οδηγία 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου» (EE L 79, 25.3.2015, σελ. 18-22)

Κατ' εξουσιοδότηση κανονισμός (ΕΕ) 2015/35 της Επιτροπής, της 10ης Οκτωβρίου 2014, «για τη συμπλήρωση της οδηγίας 2009/138/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριοτήτων ασφάλισης και αντασφάλισης (Φερεγγυότητα II)», (EE L 12, 17.1.2015, σελ. 1-797).

B. Δευτερογενείς πηγές

Ελληνόγλωσσες

Γιωτάκη, Ζ.Β. (2007): Το πλαίσιο λειτουργίας της ασφαλιστικής επιχείρησης: Μία υπόθεση Κοινοτικού Δικαίου, *Επιθεώρηση Δικαίου Ιδιωτικής Ασφάλισης*, τόμος 1, σελ. 1 - 40.

Γιωτάκη, Ζ.Β. και Ι.Β. Χατζηβασιλόγλου (2008): Η Πρόταση Οδηγίας για τη “Φερεγγυότητα ΙΙ”: Βασικές έννοιες της ρύθμισης και πορεία της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας, *Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο*, τεύχος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 43-60.

Γιωτάκη, Τζ. (2010): Η συμπληρωματική εποπτεία των μικτών (ετερογενών) χρηματοοικονομικών ομίλων – Οδηγία 2002/87/ΕΚ και πρόταση τροποποίησής της, *Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο*, τεύχος 2, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 170-182.

Γκόρτσος, Χρ.Βλ. (2014): Τα τέσσερα επίπεδα διαμόρφωσης και εφαρμογής του διεθνούς χρηματοπιστωτικού δικαίου: οι εξελίξεις μετά την πρόσφατη (2007-2009) διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση, *Αρμενόπουλος*, τόμος 1, σελ. 3-18.

Γκόρτσος, Χρ.Βλ. (2011): *Εισαγωγή στο Διεθνές Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Γκόρτσος, Χρ.Βλ (2007α): Δίκαιο προστασίας του καταναλωτή χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών: περιεχόμενο και ιδιαιτερότητες, *Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο*, τεύχος 2, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 161 – 180.

Γκόρτσος, Χρ.Βλ. (2007β): Η Εξέλιξη του Χρηματοπιστωτικού Δικαίου: Πρέπει να Προχωρεί το Κοινοτικό Δίκαιο με Γενικές Αρχές ή με Λεπτομερείς Ρυθμίσεις (Rules v. Principles);, *Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο*, τόμος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 70 – 104.

Γκόρτσος, Χρ.Βλ. και Χ.Κ. Λιβαδά (2009): Η τρέχουσα χρηματοπιστωτική κρίση: Ρυθμιστικές παρεμβάσεις σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, *Χρηματοπιστωτικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 20 -

Κουτσούμπας, Θ.Β. (2005): Προστασία καταναλωτή στην εξ αποστάσεων εμπορία χρηματοοικονομικών προϊόντων σύμφωνα με το Ευρωπαϊκό και Εθνικό Δίκαιο, *Χρονικά Ιδιωτικού Δικαίου*, τόμος Ε, τεύχος 10, Π.Ν. Σάκκουλας, Αθήνα, σελ. 953 – 960.

Κουτσούμπας, Θ.Β. (1987): *Κοινοτικό δίκαιο και ιδιωτική ασφάλιση: ελεύθερη εγκατάσταση, παροχή υπηρεσιών, κίνηση κεφαλαίων*, Περιοδικό Ελλάδα - ΕΟΚ, Αθήνα.

Προβόπουλος Γ. και Π. Καπόπουλος (2001): *Η δυναμική του χρηματοοικονομικού συστήματος*, εκδόσεις Κριτική Α.Ε., Αθήνα.

Ρόκας, Ι. (2014) (επιμ.): *Η ασφαλιστική σύμβαση – Κατ’ άρθρο ερμηνεία του Ν. 2496/1997*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Σινανιώτη – Μαρούδη, Α. (2014α): *Ασφαλιστικό Δίκαιο*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Σινανιώτη – Μαρούδη, Α. (2014β): «Η Φερεγγυότητα των Ασφαλιστικών Επιχειρήσεων (Solvency II)», στο συλλογικό τόμο: *Η αντιμετώπιση της αφερεγγυότητας*, 23ο Πανελλήνιο Συνέδριο Εμπορικού Δικαίου, Αλεξανδρούπολη, 1, 2 & 3 Νοεμβρίου 2013, (επιμέλεια Σύνδεσμος Ελλήνων Εμπορικών Λόγων), Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 645 - 660

Στάη, Α. (2012): Τα βασικά χαρακτηριστικά του «Solvency II» και οι σημαντικότερες αλλαγές που θα επιφέρει στο υφιστάμενο καθεστώς της ιδιωτικής ασφάλισης στην Ελλάδα», *Επιθεώρηση Δικαίου Ιδιωτικής Ασφάλισης*, τόμος 1, τεύχος 1, σελ. 1-12.

Ταγαράς Χ. και Μ. Μενγκ-Παπαντώνη (2013): *Η κατ'άρθρον 26.2 ΣΛΕΕ εσωτερική αγορά. Ελεύθερη κυκλοφορία εμπορευμάτων, προσώπων, υπηρεσιών, κεφαλαίων*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Φαρσαρότας, Ι. και Σ. Κλήμης (2013): Εξελίξεις στο θεσμικό και λειτουργικό πλαίσιο εποπτείας των φορέων ιδιωτικής ασφάλισης Φερεγγυότητα II (Solvency II)", *Ε7*, σελ. 805-815.

Φλώρος, Ν.Π. (2012): *Η ευθύνη των εποπτικών αρχών στο χρηματοπιστωτικό τομέα: η αστική ευθύνη του επόπτη προς αποζημίωση λόγω πλημμελούς εποπτείας*, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Χαμπάκη, Μ. (2006): Solvency II - Συνοπτική Παρουσίαση, Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών Ελλάδος, Νοέμβριος, at: <http://www.eaee.gr/cms/sites/default/files/solvencyii.pdf>.

Χατζηεμμανουήλ, Χ. (2008): Οργανωτική διάρθρωση της εποπτικής λειτουργίας στον χρηματοοικονομικό τομέα: η διεθνής συζήτηση, στο συλλογικό τόμο: *Ενιαία Εποπτεία του Χρηματοπιστωτικού Τομέα – Τιτλοποίηση απαιτήσεων*, Πρακτικά 1^{ου} Ετήσιου Συνεδρίου της Ελληνικής Εταιρείας Τραπεζικού Δικαίου και Δικαίου της Κεφαλαιαγοράς, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, σελ. 3-13.

Paulus, Ch. (2014): Μία διαδικασία επαναφοράς σε φερεγγυότητα για την Ελλάδα – Θα λειτουργούσε;, *Επιθεώρηση Εμπορικού Δικαίου*, τόμος Β, σελ. 273 – 283.

Ξενογλώσσες

A

Abbott, K.W. and D. Snidal (2000): Hard and Soft Law in International Governance, *International Organization*, vol. 54, pp. 421-456.

Abbott, K.W. and D. Snidal (2004): Pathways to International Cooperation, in: Benvenisti, E. and Hirsch, M. (editors), *The Impact of International Law on International Cooperation: Theoretical Perspectives*, Cambridge University Press, pp. 50-84.

Arner, D.W. and M. Taylor (2009): The Global Financial Crisis and the Financial Stability Board: Hardening the Soft Law of International Financial Regulation?, *University of New South Wales Law Journal*, vol. 32, pp. 488-513.

B

Baltensperger, E., Buomberger, P., Iuppa A.A., Keller B. and A. Wicki (2008): Regulation and Intervention in the insurance industry – fundamental issues, *The Geneva Reports, Risk and Insurance Research*, No. 1, February, Geneva, at: https://www.genevaassociation.org/media/201045/geneva_report%5B1%5D.pdf.

Bernardino, G. (2014): *EIOPA's role in enhancing insurance supervision in the EU*, February, Athens, at: https://eiopa.europa.eu/Publications/Speeches%20and%20presentations/2014-02-14_General_Assembly_Hellenic_Association_of_Insurance_Companies_01.pdf

Brown, E.F. (2009): The Development of International Norms for Insurance Regulation, *Brook. J. Int'l L.* Vol. 34, pp. 953-997.

Brummer, C. (2010): Why soft law dominates international finance – and not trade, *Journal of International Economic Law*, vol. 13, n. 3 September, Oxford University Press, Oxford, September, pp. 623-644.

Brummer, C. (2012): Soft Law and the Global Financial System: Rule Making in the 21st Century, Cambridge University Press, New York (2nd edition publication planned for September 2015).

C

Committee of Wise Men (2000): Initial Report on Regulation of European Securities Markets, November, at: http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/lamfalussy/wisemen/final-report-wise-men_en.pdf.

Committee of Wise Men (2001): Final Report on Regulation of European Securities Markets, February at: http://ec.europa.eu/internal_market/securities/docs/lamfalussy/wisemen/final_report-wise-men_en.pdf.

D

De Vries, F. (2013): How Can Principles-Based Regulation Contribute to Good Supervision?, in: Kellermann, J.A., de Haan, J. and F. de Vries (editors): *Financial Supervision in the 21st Century*, Springer, Verlag Berlin Heidelberg, pp. 165-183.

E

EIOPA (2011): Report on Financial Literacy and Education Initiatives by Competent Authorities, December, διαθέσιμη στην ακόλουθη ηλεκτρονική διεύθυνση [https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/Report on Financial Literacy and Education EIOPA-CCPFI-11-018 .pdf](https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/Report_on_Financial_Literacy_and_Education_EIOPA-CCPFI-11-018.pdf).

EIOPA (2013): Press Release – EIOPA publishes the final Guidelines for the preparation of Solvency II, at: https://eiopa.europa.eu/Publications/Press%20Releases/2013-09-27_final_Solvency_II_Guidelines.pdf.

F

Financial Stability Board (FSB) (2015), FSB-IAIS 2015 Workshop on compensation practices in the insurance sector, August, Washington, at: <http://www.financialstabilityboard.org/wp-content/uploads/Summary-of-FSB-IAIS-compensation-workshop-with-insurers.pdf>.

G

Geneva Association (2010): Systemic Risk in Insurance – An Analysis of Insurance and Financial Stability, at: https://www.genevaassociation.org/media/99228/ga2010-systemic_risk_in_insurance.pdf.

Geneva Association (2013): Cross Industry Analysis, 28 G-SIBs vs. 28 Insurers, Comparison of Systemic Risk Indicators, February, at: https://www.genevaassociation.org/media/472982/ga2013-updated_cross%20industry_analysis.pdf.

Guine, C. (2014): Global Systemically Important Insurers, in: EIOPA Financial Stability Report - Thematic Articles, May, pp. 54-63, at: https://eiopa.europa.eu/Publications/Reports/Global_Systemically_Important_Insurers.pdf.

H

Hoyle, M. (2011): Takaful insurance: squaring the insurance circle in Islamic law, in: Burling, J. and K. Lazarus (editors): *Research Handbook on International Insurance Law and Regulation*, Edward Elgar Publishing, UK, pp. 525-543.

http://www.insuranceeurope.eu/uploads/Modules/Publications/why_insurers_differ_from_banks.pdf.

I

IFSB & IAIS (2006): Issues in Regulation and Supervision of Takaful (Islamic Insurance), at: http://www.ifsb.org/docs/takaful_2006.pdf.

IFSB & IAIS (2015): Consultation Draft – Issues in Regulation and Supervision of Microtakaful (Islamic Microinsurance), at: [http://www.ifsb.org/docs/ISSUES%20IN%20REGULATION%20AND%20SUPERVISION%20OF%20MICROTAK%20\(ISLAMIC%20MICROINSURANCE\).pdf](http://www.ifsb.org/docs/ISSUES%20IN%20REGULATION%20AND%20SUPERVISION%20OF%20MICROTAK%20(ISLAMIC%20MICROINSURANCE).pdf).

Insurance Europe (2014): Why insurers differ from banks?, October, at: <http://www.insuranceeurope.eu/sites/default/files/attachments/Why%20insurers%20differ%20from%20banks.pdf>.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2013c): *Report from Expert Review Teams Conducting the Self-Assessment and Peer Review of ICPs 1, 2, and 23*, October.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2013d): *Macroprudential Policy and Surveillance in Insurance*, July.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2013e): Newsletter, April.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2014e): Report from Expert Team Conducting the Self-Assessment and Peer Review of ICPs 4, 5, 7 and 8.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2014f): Risk-Based Global Insurance Capital Standard, Public consultation 17 December 2014 – 16 February 2015.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2015a): Newsletter, March, Issue 38.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2015b): Newsletter July, Issue 42.

International Association of Insurance Supervisors (IAIS) (2015c): Consultation on Revision of Insurance Core Principles, at: <http://iaisweb.org/index.cfm?event=getPage&nodeId=50512>.

International Monetary Fund (IMF) (2015): Factsheet: Standards and Codes: The Role of the IMF, March, at: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/pdf/sc.pdf>.

International Monetary Fund, Bank for International Settlements, and Financial Stability Board (2009): *Guidance to Assess the Systemic Importance of Financial Institutions, Markets and Instruments: Initial Considerations*, report to the G-20 Finance Ministers and Central Bank Governors, October, at <http://www.bis.org/publ/othp07.pdf>.

J

Janus, J. and P. Stanek (2015): Europeanization of Financial Regulation after the Crisis (chapter 8). in: Stanek P. and K. Wach (eds.), *Europeanisation Processes from the Meso-economic Perspective: Industries and Policies*, Kraków: Cracow University of Economics, pp. 153-171.

K

Karmel, R.S. and C.R. Kelly (2009): The Hardening of Soft Law in Securities Regulation, *Brooklyn Journal of International Law*, vol. 34, pp. 883-950.

KPMG (2014): Own Risk and Solvency Assessment Putting an ORSA into practice, March, at: <https://www.kpmg.com/SG/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/Insurance-Own-Risk-and-Solvency-Assessment.pdf>

KPMG (2015): Evolving Insurance Regulation – The journey begins, Report, part 1, May, at: <http://www.kpmg.com/Global/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/evolving-insurance-regulation/Documents/evolving-insurance-regulation-2015-report-part-1-fs.pdf>.

L

Lastra, R.M. (2014): Do We need a World Financial Organization?, *Journal of International Economic Law*, vol. 17, November, pp. 787-805.

Liedtke, P.M. (2011): Insurance Activity as a Regulatory Object: Trends and Developments and their Appreciations in the Context of Post-Crisis Global Markets, in: Liedtke, P.M. and J. Monkiewicz (editors): *The Future of Insurance Regulation and Supervision A Global Perspective*, Palgrave Macmillan, Great Britain, pp. 7-22.

Lowet, L. (2015): The European Union's Role in International Economic Fora - Paper 8: the IAIS, IP/A/ECON/2015-14, March, at: <http://www.sylviegoulard.eu/wp-content/uploads/2015/09/IAIS-DRAFT.pdf>.

M

Monkiewicz, J. (2013): Dialectics of the Current Regulatory and Supervisory Developments in Insurance, *The Geneva Papers* Vol. 38, pp.183-188.

O

OECD (2013): “Policyholder Protection Schemes: Selected Considerations”, OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions, No. 31, OECD Publishing. <http://dx.doi.org/10.1787/5k4618sz94g0-en>.

Q

Quaglia, L. (2014): The sources of European Union influence in international financial regulatory fora, *Journal of European Public Policy*, Vol. 21, Issue 3, Special Issue: The EU in global financial governance, pp. 327-345.

R

Rühl, G. (2006): Common Law, Civil Law and the Single European Market for Insurances, *International & Comparative Law Quarterly*, Vol. 55, pp. 879-910.

S

Schwarcz, D. and S.L. Schwarcz (2014): Regulating Systemic Risk in Insurance, *University of Chicago Law Review* Vol. 81, No. 4, Minnesota Legal Studies Research Paper No. 14-18, December, pp. 1569-1640.

Skeel, D.A. (2009): Bankruptcy Phobia, *Temple Law Review*, Vol. 82, σελ. 333 – 351.

Starita, M.G., Malafronte I. (2014): *Capital Requirements, Disclosure and Supervision in the European Insurance Industry – New Challenges towards Solvency II*, The Palgrave MacMillan.

Steinberg, L. (2011): International organisations: their role and interconnectivity in insurance regulation, in: Burling, J. and K. Lazarus (editors): *Research Handbook on International Insurance Law and Regulation*, Edward Elgar Publishing, UK, pp. 276-307.

T

Tennyson, S. (2011): Challenges and Approaches in the Consumer Protection in the Insurance Industry, in: Liedtke, P.M. and J. Monkiewicz (editors): *The Future of Insurance Regulation and Supervision A Global Perspective*, Palgrave Macmillan, Great Britain, pp. 191-205.

Tower, I. (2011): The Quality of Regulation and Supervision, in: Liedtke, P.M. and J. Monkiewicz (editors): *The Future of Insurance Regulation and Supervision A Global Perspective*, Palgrave Macmillan, Great Britain, pp. 77-86.

Towers Watson (2012): Insights – IAIS Insurance Core Principles, May, at: <https://www.towerswatson.com/DownloadMedia.aspx?media=%7B77F4F962-7D38-49CB-B228-A496AA9AD66B%7D>.

W

Wouters, J. and Odermatt, J. (2014): Comparing the ‘Four Pillars’ of Global Economic Governance: A Critical Analysis of the Institutional Design of the FSB, IMF, World Bank and WTO, *Journal of international Economic Law*, Vol. 1, pp. 49-76.

Ηλεκτρονικές Διευθύνσεις

Access to Insurance Initiative: <https://a2ii.org/en/about-initiative>

Bank of International Settlements: <http://www.bis.org/>

European Systemic Risk Board: <http://www.esrb.europa.eu/home/html/index.en.html>

Financial Stability Board: <http://www.financialstabilityboard.org/>

Group of 20: <http://www.g20.org/>

Islamic Financial Services Board: <http://www.ifsb.org/index.php>

International Accounting Standards Board: <http://www.ifrs.org/About-us/IASB/Pages/Home.aspx>

International Federation of Accountants: <http://www.ifac.org/>

International Association of Insurance Supervisors: <http://iaisweb.org>

International Gateway for Financial Education: <http://www.financial-education.org/home.html>

International Monetary Fund: <http://www.imf.org/external/index.htm>

Joint Forum: <http://www.bis.org/bcbs/jfmandate.htm>

Organisation for Economic Cooperation and Development: <http://www.oecd.org/>

World Bank: <http://www.worldbank.org/>

Πηγή εικόνας εξωφύλλου: KPMG (2014), σελ. 47.